Cumhuriyet
KİTAP

❑ "Cézanne Üzerine Anılar" kitabını Kaya Özsezgin tanıttı..... *3. sayfada*
❑ Necdet Neydim, Susanna Tamaro'nun "Yüreğinin Götürdüğü Yere Git" adlı kitabını değerlendirdi..... *10.sayfada*
❑ Nermi Uygur'un Başka- Sevgisi'ni Betül Çotuksöken değerlendirdi..... *12. sayfada*
❑ Şiir Atlası'nda, Gustavo Adolfo Bécquer'in şiirleri yer alıyor..... *14. sayfada*

Yetmiş yıldır sesi ve kalemiyle var

Şükran Kurdakul

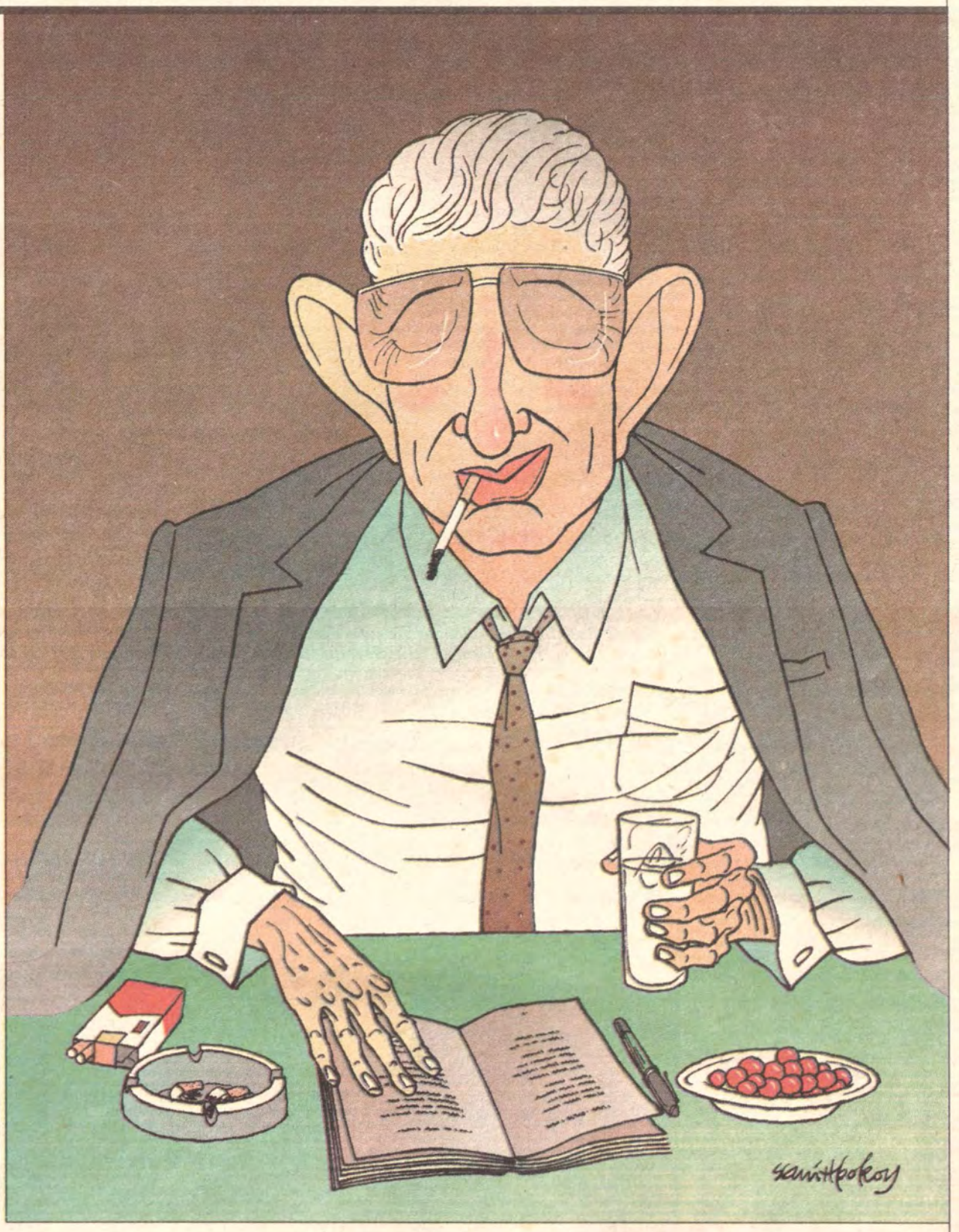

Şükran Kurdakul,1940 Toplumcu Kuşağı'nın yanısıra günümüzün en genç ozanlarından biri. Şiirini şiir geleneğimizin bütün kaynaklarından yararlanarak oluşturan bu çalışkan şairimiz, Geçtiğimiz günlerde altı şiir kitabını yeniden yayımladı. Yetmiş yaşında olan ve elli üç yıldır şiir üreten Şükran Kurdakul, "bize özgü sözcüklerle" yeniden okur karşısında. Sevdasını, umudunu, acısını, inancını aktarmak için seslenerek: "Al beni sevecenliğine.."

SENNUR SEZER

Her ozanın bir sesi vardır. Türküye, şarkıya, ağıda, koçaklamaya benzeyen söyleyişi değil kastettiğim, edası. Hiç sesini duymadığınız, tanımadığınız bir ozanı okurken düşlediğiniz ses. Nedim'in çapkın, Nâzım'ın özlemli ve sevdayla coşkun, Ahmed Arif'in hep kırgın ve öfkeli olduklarını düşündüğümüz seslerini biz dizelerinden üretiriz. Şükran Kurdakul'un sesi de sevecen bir sestir bence. Ege türkülerinin ölümü, savaşı, sevdayı söylerken bile sevecenliğini yitirmeyen edasına benzeyen bir edası vardır Kurdakul'un. Bu eda, her zorluğa direnmenin, yaşamı savunmanın, acılarla olgunlaşmanın sonunda gençlerde bile görülen, tanıdık bir tavırdır. Sevginin gerçek değerini bilen, çıkarlarına yenilmeyen, bir anlamda dönüşmüş ve dönüştürülen bir tavır. Acıyı umuda, karanlığı ışığa dönüştürmeyi amaçlayan bir sevecenlik. Belki de sabırlı bir öfke.

Şükran Kurdakul'un altı kitabı art arda yayımlandı geçtiğimiz günlerde: Acılar Dönemi, Ölümsüzlerle, Bir Yürekten Bir Yaşamdan, Ökselerin Yöresinde, Nice Kaygılardan Sonra, İhtiyar Yüzyıla. İlk baskısı bu yıl yapılan İhtiyar Yüzyıla adlı kitabının dışındakilerin çoğu üstüste basılmış. Bir Yürekten Bir Yaşamdan altıncı baskısında örneğin, Ölümsüzlerle dördüncü baskısında. Çoğunu ezberlemiştik bu şiirlerin bir dönem. Benim gözdem bir dokuma işçisini anlatan **Diyorum**'du. Sıtmanın yaygın olduğu yılları anlatıyordu. Kinin, atebrin içtiğimiz yılları. Ben 1943'te doğmuşum Şükran Kurdakul 1927'de. Benim çocukluğum, onun ilkgençliği. Duyduğum yakınlık benzer şeyleri yaşamaktan mı? Diyorum'daki sevecen ve dirençli sesi aktarmak için, Kurdakul'un yeni baskı kitaplarını karıştırıyorum. Bulamıyorum. Giderayak'ta mıydı acaba? Yoksa bir seçmeyle, bir elemeyle dışında mı bırakıldı yeni baskıların?

DİYORUM
Durdum baktım, içlenmekse herkesler içleniyor
Durdum baktım, herkes ince, herkes kırık
Nöbet gecelerinde saatler sabahlamak bilmiyor
Ampul sönük, yürek garip, tavan basık
Beri yanda bir sıra iplik çıkar
Bir sıra iplik girer
Beri yandan ayakta durmak ister artık
Bütün tezgâh başındakiler.

Durdum baktım, içlenmekse herkesler içleniyor
Bir diyorum göz kapaklarına yazık
Bir diyorum diz kapaklarına
Düşüversem evimin sokaklarına bir
Bir diyorum Asiyemin sıtma iğnesi
Bir diyorum yoksulluğun buncası
Bir diyorum onca dokumanın parası
Elimize binde kaçı verilir

Durdum baktım, içlenmekse herkesler içleniyor
Ampul sönük, yürek garip, tavan basık
Hikâyeler gazetelerde aynen devam ediyor
Dinmemiş gözyaşları Ferdane Teyzenin
Postacının çantasına merak boşuna
Radyolara boşuna kulak veriyor
Bir diyorum göz kapaklarına yazık
Bir diyorum Asiyemin sıtma iğnesi
Bir diyorum yoksulluğun buncası
Diyorum yetmeli artık.

Bu şiirdeki ses, yorgunluktan çok dinginlik taşıyor. Kararlılığın dinginliği bu. Acılı insanlara, emekleri sömürülenlere acımanın yetmeyeceğini söylerken kullandığı sözcüklerden taşıyor sevecenlik: "Durdum baktım, içlenmekse herkesler içleniyor". İçlenmek, herkesler gibi günlük konuşmanın sözcüklerinden. Herkesler'de bir okuryazarlık azlığı da sezilir üstelik. Şiirde örtülü bir öykü var. Isıkları kararttık bir dokuma atölyesinde, gece mesaisi boyunca varılan bir kararın öyküsü bu. Öy-

Devamı 4. sayfada. ☛

İçine doğulan kültürün bir söylem biçimi olarak bedene yansıması... Ya da modanın etkisinde oluşan kimlik...

Moda, Kültür ve Kimlik

Fred Davis

"... kıyafet tarihçileri... 19. yüzyıl öncesinde modayı takip eden çevrelerde giyimde cinsiyet ayrımının o dönemden sonraki kadar belirgin biçimde vurgulanmadığını öne sürer. 18. yüzyılda aristokrasi ve burjuvazinin onu taklit eden üst kesimleri içindeki kadınlarla erkekler, dantelleri, zengin kadifeleri... sergilemeye, süslü püslü ayakkabılara, saç yaptırmaya, peruklara ve... aynı zamanda da kokulu pudraları, allık ve başka kozmetikleri bol bol kullanmaya eşit ölçüde meraklıydı...
Kısacası erkek kuşun tüyleri de en az dişininki kadar göz alıcı renklerdeydi; zaten kuşlar âleminde bu durum asıl erkek için geçerlidir..."

Fred Davis:
San Diego California Üniversitesi'nde sosyoloji dersleri verdi.
1992'de ölen Davis'in çalışmalarının ana konusu, kültür ve kültürün oluşturduğu toplumsal bağıntılardır.
Yapıtları: *On Youth Subcultures: The Hippie Variant, Yearning for Yesterday: a Sociology of Nostalgia.*

Moda, Kültür ve Kimlik
Fred Davis
Çevıren: Özden Arıkan
Cogito, 247 sayfa, 2. hamur
ISBN 975-363-660-1

YKY

YAPI KREDİ YAYINLARI

İstanbul: 212-293 08 24, İzmir: 232-463 82 90, Ankara: 312-435 85 94

ATR

Türk Edebiyatı'nın "asi İsa"sı Ece Ayhan, şiirindeki özel tadı bu kez anlatı ve günlüğe taşıyor.

Ece Ayhan'ın kaleminden Beyoğlu'nun kayıtlara geçmemiş hayatına atılan imza...

Morötesi Requiem

Ağzıbozuk Bir Minyatür

Ece Ayhan

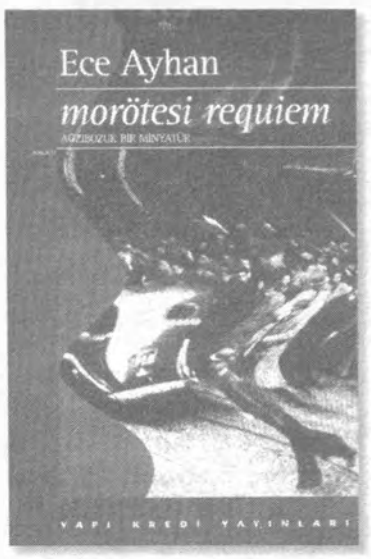

"...Bir denizaltı belirir. (bütün denizaltılar artık Karadeniz'dedir.) Cesetler Riva kıyılarına vurmuş. Devletler Hukuku uyarınca İngilizler Ankara'ya, 'Struma geldiği denize gönderilsin.' diyor. Tabii Almanlar da. Struma bir Romen gemisiydi ve Karadeniz'den İstanbul limanına gelmiş ve motorları stop etmiştir. 'Geldiği kapkara denize Karpiç'ten gönderilmiş bir gemi.'..."

Ece Ayhan:
Şiirimizin en önemli "modern ustalarından biri" olan Ayhan 1931'de doğdu. İlk şiiri 1954'te *Türk Dili*'nde yayımlandı. İlk kitabından başlayarak kendine özgü çağrışım ve göndermelerle örülü şiirleriyle hem Türk şiirinde hem de II. Yeni'nin içinde kendine farklı bir kanal açtı.
Yapıtları: *Kınar Hanımın Denizleri, Bakışsız Bir Kedi Kara, Ortodoksluklar, Çok Eski Adıyladır, Çanakkaleli Melahat*

YKY'deki öbür yapıtları:
- Son Şiirler
- Bütün Yort Savul'lar
- Şiirin Bir Altın Çağı
- Aynalı Denemeler
- Dipyazıları

Morötesi Requiem
Ağzıbozuk Bir Minyatür
Ece Ayhan
Edebiyat / Anlatı, 104 Sayfa, 2. hamur
ISNB 975-363-670-9

Sağır edici bir nabız gibi yüksek sesle çalışan "başıbozuk", ama "sivil" ve "uygarca" bir günlük.

Başıbozuk Günceler

Ece Ayhan

"...Düşündüm, düşünüyorum, bu denli ilkel yaşayan bir topluluk'un şiiri de iyi olabilir mi? Ben bir 'şeyle' başka bir 'şeyin' geçişli olduğunu sanıyorum biraz. 'Tanzimat' döneminde, daha doğrusu 19. yüzyıl boyunca bir tek şairin çıkmamış olması çok ilginç geldi bana. Bu yargıya varırken bir aşırılığa gitmediğimi de biliyordum. (Yahya Kemal'in yarısı Cumhuriyet'tedir yarısı Meşrutiyet'te; sonra o, yalnızca o, nerede bulunursa bulunsun bir bireşimi düşünmüştür hep dil'le, dil'de ve dil'sel.)..."

Başıbozuk Günceler
Ece Ayhan
Edebiyat / Günlük, 268 Sayfa,2.hamur, 2. baskı
ISBN 975-363-124-3

YKY

YAPI KREDİ YAYINLARI

İstanbul: 212-293 08 24, İzmir: 232-463 82 90, Ankara: 312-435 85 94

ATR

Yapı Kredi Yayınları Galatasaray Kitabevi Eylül ayına kadar Pazar günleri kapalıdır.

OKURLARA

Şükran Kurdakul 1927 yılında İstanbul'da doğdu. Orta öğrenimine İstanbul Erkek Lisesi'nde devam ederken Ceza Yasasının 142. maddesine aykırı eylemde bulunma savıyla dört buçuk ay tutuklu kaldığı için okuldan çıkarıldı. İzmir Belediye Encümeni kaleminde daktiloluk, askerliğinden sonra Ziraat Bankası Bahçekapı şubesinde depo ve muhasebe memurluğu yaptı. Ceza Yasası'nın 141. maddesine aykırı eylemde bulunma savı ile iki yıl tutuklu kaldı. Askeri Yargıtay'da beraat etti. Cezaevinden çıkınca Tan, Yeni Gazete, Varlık Yayınevi'nde düzeltmecilik yaparak yaşamını sürdürdü. Yelkin dergisini yönetti. Ataç ve Eylem dergilerini çıkardı. ***Ataç Yayınevi'ni kurdu, yönetti.*** *Birçok* ***dergi ve*** *gazetede* ***ürünlerini*** *yayımladı.* ***İlk şiir*** *kitabı "Tomurcuk"u 1943 yılında on* ***altı yaşındayken yayımladı.*** *İlk kitabının yayımlandığı 1943 yılından bu yana on şiir, dört öykü, Meşrutiyet ve Cumhuriyet dönemlerini değerlendirdiği iki ciltlik bir edebiyat tarihi ve iki araştırma kitabı yayımladı Şükran Kurdakul. Yetmişinci yaşını kutladığımız Şükran Kurdakul'a uzun bir ömür diliyor ve yeni yeni kitaplar bekliyoruz kendisinden.*

Bol kitaplı günler'...

TURHAN GÜNAY

KİTAP

İmtiyaz Sahibi: Berin Nadi ◇ Basan ve Yayan: Yeni Gün Haber Ajansı Basın ve Yayıncılık A.Ş. ◇ Genel Yayın Yönetmeni: Orhan Erinç ◇ Genel Yayın Koordinatörü: Hikmet Çetinkaya ◇ Yazıişleri Müdürleri: İbrahim Yıldız (Sorumlu) , Dinç Tayanç ◇ Yayın Yönetmeni: Turhan Günay ◇ Grafik Yönetmen: Dilek İlkorur ◇ Reklam: Medya C

KAYA ÖZSEZGİN

Resim sanatının "Tanrı Baba"sı

Paul Cézanne

Emile Bernard'ın "Cézanne Üzerine Anılar"ını Kaya Özsezgin dilimize aktardı. Kitaba Özsezgin'in yazdığı "Giriş" yazısını sunuyoruz.

La peinture n'est pas une profession, mais un destin.(1)
Paul Cézanne

"Tanrı-baba" *(Le bon dieu)* tanımını, Cézanne için Matisse söylemiş.(2) Matisse kuşağından başka sanatçıların da bu tanıma katıldıklarını ve Cézanne'ın kişiliğinde öncü bir ressam kimliği bulduklarını biliyoruz. İzlenimciliği bir tür ön-modernizm olarak değerlendirirsek, resim sanatındaki kökten değişimin tek başına öncüsü, "tanrı-baba"sıdır Cézanne.

Doğa resminin salt gözlemcilikle sınırlı olmayan, kavramsal değerlere büyük pay ayıran gelişimini, bu devrimci ressama borçludur Batı sanatı. Etkisinin, kendisinden sonra gelen hemen bütün sanatçılar üzerinde duyumsanır olması ve çağdaş modern akımlara, eğilimlere özendirici bir işlev taşıması, Cézanne'ı, sanatta bir dünya yurttaşı yapacak evrensellik düzeyine yükseltmiştir. Napoléon'u, Wagner'i, Delacroix, Chardin, Poussin ve Pissarro'yu, yağda kızarmış patatesi, kır kokusunu, taşra doğasını, sıradan kadınları ve şarabı seven, dostluğa inanan ve bütün bunların ötesinde, sanatına inançla bağlı olan Cézanne'ı, yaşamı boyunca doğup büyüdüğü Aix en Provence'a çeken gizemli nedenleri tahmin etmek, hem kolay, hem zor. Yaşadığı yörenin doğasıyla resmini, görsel planda özdeş kılan ayrıntıların -bu tür ayrıntılar, Picasso için de geçerliydi- bir sanatçı kişiliğinde bunca pekişmiş olarak karşımıza çıkması, ilginç bir olgudur. Güney ve Güney rüzgârı (mistral), onun biçim yönünden sapasağlam resimlerine bir sağlık iksiri gibi işlemişse, bunda, yaşam toprağının payı vardı elbet. Kendi deyimiyle söylersek, doğulan yöre, bir başka duyguya yer bırakmayacak ölçüde insan kimliğiyle özdeşleşir. Hele, 19. yüzyılın sonlarına kadar, Aix ve çevresinin salgın hastalıklarla kırılmış olduğunu, bu nedenle de ortalama Fransızın ilgisinden uzak kaldığını düşünürsek, Cézanne'ı Aix'e bağlayan nedenlerin derinliğini daha iyi anlayabiliriz. Geçen yüzyılda Paris ile Marsilya arasında işleyen trenler, bu yolu ancak onaltı saatte alabiliyorlardı. Aix'e doğrudan ulaşım, söz konusu olmamıştı uzun bir zaman. Paris'te, *Académie Suisse*'de okurken dostlar edinmişti kuşkusuz, onlarla yakın ilişkiler kurmuştu Cézanne. Ancak *Salon* sergilerine kabul edilmemenin verdiği bir hoşnutsuzluk duygusu da, onun taşraya kapanmasında etken olmuştu. Arkadaşı Pissarro'nun itişiyle, izlenimcilerin 1874'teki grup sergisine katılmıştı, ama daha o yıllarda bile resminin bu grupla bağlantısı tartışma götürür bir düzeydeydi. Üç yıl sonraki sergide ise, Cézanne'ın on altı suluboyası yer alır. Ama bu serginin hemen arkasından, Paris'i terkedecek ve Aix'e kapanarak "münzevi" bir yaşam sürmeyi tercih edecektir. Emile Bernard'ın da anılarında değinmiş olduğu gibi, resminin yarattığı tepkiler, onun böyle bir karar almasında etken olmuştu. İlk konakladığı yer, üzüm bağlarının ve çam ormanlarının çevirdiği Jas de Bouffon'daki güzel evdir. Baba baskısından uzakta, çocukluk yıllarından tanıdığı bu çevre (Estaque ve Gardonne), bundan böyle resimleri için uygun bir ortam oluşturacak ve görsel izlenimin alışılmış bütün kurallarından koparak, kendi resmini kuracağı bütün malzemeyi orada bulacaktır.

Sanatının temel oluşumları

Cézanne'ın, günün ilk ışıklarıyla başlayarak sürekli resim çalıştığı bu dönem, sanatının temel oluşumları açısından önem taşır. Tuval üzerine koyduğu her tuşun, atmosferi, ışığı, karakteri yansıtıcı değerlerle yüklü olmasına özen gösterir. Sürekli olarak aynı yörelerin peyzajını aktarır resimlerine. Çalışmalarında ısrarlı ve kararlıdır. Emile Bernard'a da açtığı gibi, doğa, onun için çok karmaşık bir ilişkiler yumağıdır; bu yumağın resim yoluyla çözülmesi gerekir. İstediği ve beklediği sonucu almak için aynı resim üzerinde, yorulup bırakıncaya kadar direnir, sonuç alamazsa, bundan doğan öfkesini dışarı vurmaktan çekinmez.

Cézanne'ın yazgısını belirleyen tarih, 1870 olarak saptanabilir. Savaş, Paris'te pekişmiş olan dostlukları dağıtmış, Cézanne'ın kolejden arkadaşı olan Zola, Marsilya'ya yerleşmiştir. Manet ve Pissarro geçici bir süre için Londraya gitmişlerdir. Manet, orduya katılmıştır. Renoir, Bordeaux'da yaşamayı seçmiştir. Yaşlı badem ağaçlarının ve zeytin iklerin süslediği Estaque'da, annesinin kendisine kiraladığı bir evde kalır bu dönemde Cézanne. Sonradan yaşamını birleştireceği Hortense Fiquet, ona modellik yapmaktadır.

İki yıl sonra barış imzalanır. Cézanne'ın kendisinden "alçakgönüllü ve anıtsal bir kişilik" diye söz ettiği Pissarro, Pontoise'a döner. Salon sergisine kabul edilmeyen ressamların ortak çıkışı, bu dönemdedir. Cézanne bu sergiye, Manet'ye bir saygı işareti olarak, "Modern Olympia"sını verecektir. Sanatçının Estaque ile Aix arasında gidip geldiği, seyrek olarak da Paris'te uğradığı, Medan'da Zola ile buluştuğu bu dönem, portreci dönemidir. Eşinin dışındakiler, tümüyle erkek portreleridir. Tek bir portre üzerinde, kimi zaman 150 seans gibi uzun bir çalışmayı göze aldığı olur. Ölüdoğa resimleri de bu dönemden başlayarak etkisini duyurmaya başlar. Şişe ve meyve tabaklarının dengesiz biçimde yerleştirildiği, oransız ölçüler içinde yeraldığı, dolgun ve iri meyvelerin, masa üzerinde düşecekmiş gibi durduğu olağanüstü güzellikte bu resimlerle, Cézanne, resminin biçimsel çatısını iyiden iyiye kurmuştur artık. Geleneksel perspektif kurallarının dışlandığı, nesnenin bir değil, birkaç açıdan görüldüğü bu resimlerle, kübizmin ayak sesleri iyiden iyiye duyulmaya başlamıştır artık.

Doğanın bilinci

Peyzajlarda tek konu, artık Estaque değildir. Sainte-Victorie ve çevresi, Chateau-noir, Bibemus kayalıkları, Tholonet yolu, onun gençlik kaçamağı yaptığı bütün bu yerler, peyzajının belirleyici göstergeleri olacaktır. Resmine özgü bir "mimari" biçimlenmektedir. Bu resimsel düzen, Cézanne'ın çok sevdiği Poussin'in resimlerine egemen olan ve onun deyimiyle Poussin'e özgü olan uyumla bir mukayese olanağı sağlayacaktır. Ancak Cézanne'ın doğa resimleri, Poussin'in aksine, insandan arındırılmıştır. Mutlak bir sessizlik vardır Cézanne'ın peysajlarında. Gene kendi deyimiyle, doğa ona yönelmektedir ve o, doğanın bilincidir. "Resmetmek, renkli duyumları kayda geçirmektir. Çok sayıdaki ilişkiler arasındaki uyumu yakalamaktır aynı zamanda. Bütün bunları, özgün ve yeni bir mantık içinde düzene sokmaktır." Ne kendisini sevmeyen Aix'in kentsoylu halkı, ne onu anlamayan ailesi, ne eşi (Hortense, yalnız İsviçre'yi ve limonatayı sevmektedir), ne de *L'Oeuvre*'de, onu mesleğinde dikiş tutturamamış, o nedenle de başarısızlığa yazgılı olmakla suçlamış olan Zola umurundadır. Zola'ya sert bir mektup yazarak, onunla ilişkisini kesecek, 1886'dan sonra da onunla bir daha görüşmeyecektir. Güney yaşamının yalnızlığı içinde Monet ve Renoir -ve kuşkusuz Emile Bernard- gibi dostlarını kabul etmekle yetinecek, vargücüyle çalışacaktır.

Cézanne, 34 yaşında.

Ünlenme mutluluğunun Cézanne'ı bulması, ilerlemiş bir yaşında, 1895'tedir. Bu tarihte, ünlü koleksiyoncu Ambroise Vollard, onun sergisini düzenleyecek -ilk sergisidir bu- ve ondan birkaç resim satın alacaktır. Bernard'ın anılarında da değinmiş olduğu gibi, artık kadınları soyup karşısına oturtacak bir yaşı geride bıraktığından, resimlerinde model kullanmamaktadır. "Yıkananlar" ve "Kâğıt Oynayanlar" gibi büyük kompozisyonlar, bu dönemin ürünleridir. 1900'lü yılların başında, kendisine büyük bir saygıyla bağlı olan öğrencisi Emile Bernard'a söyledikleri ve yazdıkları, yılların içinden süzülerek seçkinleşen görüş ve önerilerini kapsar. Ustasını daha yakından tanımak için, onunla yakın ilişkiler geliştirmiş ve onu yakından izlemiş olan Emile Bernard'a, Cézanne'ın söyledikleri değil yalnız, büyük bir ustanın yaşam biçimi ve insan olarak taşıdığı nitelikler de bu kitapta okurun ilgisini çekecek ve Bernard'ın dikkatli bir gözlemcilikle tuttuğu notlarda, okur bir ustanın "intim" anatomisini bulacaktır.

Emile Bernard'ın Paul Cézanne üzerine anıları, Rainer Maria Rilke'nın ilk kez 1944'te basılan ve eşi heykel sanatçısı Clara Westhoff'a 1907'de, yani Cézanne'ın ölümünden bir yıl sonra, *Salon d'Automne*'da gördüğü yapıtları üzerine gönderdiği mektupları (3) ak a getiriyor. Ancak Emile Bernard'ın anılarındaki tanıklık, Rilke'nin mektupları için söz konusu değildir. Rilke, Cézanne'ın resimlerinden yola çıkar. İzlenimlerini aktarır, çıraklık dönemini, ustası Cézanne'ın yanında geçirmiş, onun deneyimlerinden yararlanmış olan Emile Bernard ise hocasının kişiliğinde, geleceğe yönelik ışıkları ilk keşfedenlerden biri. Cézanne üzerine bir ilk yaşamöyküsel denemeyi kaleme alan odur.

Elinizdeki anılar demeti, Emile Bernard'ın 1904'te, Cézanne'ın ölümünden kısa bir süre önce, ustasını daha yakından tanımak için Aix'e yaptığı bir ziyareti, orada ressamın yanında, yaşamına tanıklık ederek geçirdiği günlerin izlenimlerini, 15 Nisan 1904-21 Eylül 1906 arasında Cézanne'ın Emile Bernard'a mektuplarını, sanatçının ölümünden yaklaşık on beş yıl sonra, Bernard'ın Aix'i ikinci ziyaretiyle ilgili nostaljik yorumlarını ve gene 1904'te, Aix dolaylarında yaşlı ustayla yaptığı bir gezi sırasındaki söyleşiyi kapsamaktadır. Cézanne'in tekniği ve anlatım biçimi konusunda, Emile Bernard'ın yorumları da kuşkusuz kitabın ilginç bölümleri arasında yer almaktadır.

Emile Bernard adı, bilindiği gibi, Cézanne'ın ona yazdığı 1904 tarihli bir mektubundaki ünlü yorumuyla geçer daha çok. Doğa görüntülerinin, geometrik-hacimsel biçimlere dönüştürülebileceği savını içeren bu yorum, gene bilindiği gibi, zamanla bir "porte-parole" niteliği kazanmıştır. Bernard'ın anıları, bu yorumu biraz daha açmakta, sanatçının görüşlerine açıklık getirmektedir.

Emile Bernard (Lille, 1868-Paris, 1941), bu kitaptan da anlaşılacağı gibi, döneminin ilgi çeken bir ressamı olmaktan çok, o döneme tanıklık etmiş, Cézanne'ın yanı sıra Gauguin ve Van Gogh gibi başka sanatçılarla yakın ilişkiler geliştirmiş, *Renovation Esthétique* adlı bir dergi yayımlamış olan güçlü bir sanat yazarıdır. Resimlediği şiir kitaplarıyla, illüstratörlük çizgisini pek de aşmamış olsa bile, bu yazarlık yeteneğini, Cézanne'a ilişkin anılarında ortaya sermekten geri kalmıyor. Anılarda dikkatlerden kaçmayacağını sandığımız önemli bir nokta, Emile Bernard'ın geleneksel usta-çırak ilişkisinden kaynaklanan bir "vefa" duygusuyla örülü anlatımıdır. Anıların hemen her satırında kendini gösteren bu anlatım, usta bir sanatçının gücüne tanıklık etmiş olmanın da bir kanıtı olsa gerek. ■

(1) "Resim, bir meslek değil, bir yazgıdır."
(2) H. Matisse, "Ecrits et propos sur l'art", Collection Savoir-Hermann, Paris 1972, s. 84.
(3) Rainer Maria Rilke, "Lettres sur Cézanne", Seuil 1991.

Cézanne Üzerine Anılar / *Emile Bernard* / *Çeviren: Kaya Özsezgin* /İmge Kitabevi / *118 s.*

Yetmiş yıldır sesi ve kalemiyle var

Şükran Kurdakul

İhtiyar Yüzyıla / *Şükran Kurdakul/ Ümit Yayıncılık/62 s.*

Acılar Dönemi / *Şükran Kurdakul/ Ümit Yayıncılık/79 s.*

Ökselerin Yöresinde / *Şükran Kurdakul/ Ümit Yayıncılık/84 s.*

Bir Yürekten, Bir Yaşamdan/ *Şükran Kurdakul/ Ümit Yayıncılık/80 s.*

Ölümsüzlerle/ *Şükran Kurdakul/ Ümit Yayıncılık/64 s.*

Nice Kaygılardan Sonra/ *Şükran Kurdakul/ Ümit Yayıncılık/83 s.*

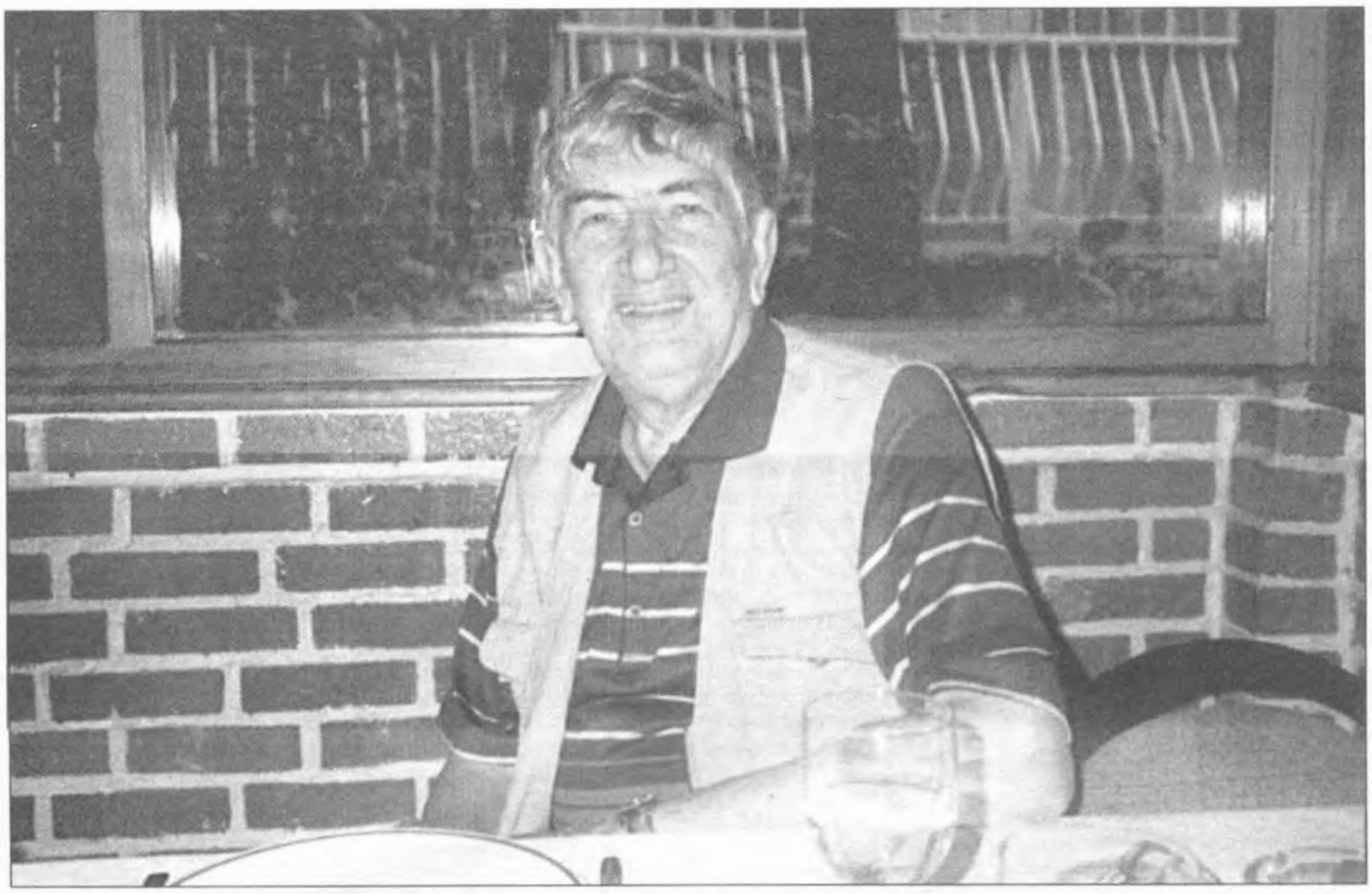

Kapak konusunun devamı...

küyü anlatan, hem "Asiye'sinin sıtma iğnesinin parasını" düşünüyor, hem sürüp giden sömürüyü. "Diyorum yetmeli artık". Yetmeli sözüyle öyküyü anlatan yeni bir yolun başlangıcında. Sendikalılık mı, grev mi, direniş mi.. bu yüzden yitirilecek iş mi? Bu işi okuyan düşleyecek.

Sözcüklerin büyüsü

Şükran Kurdakul, sözcüklerini, tarihlerini, çağrışımlarını düşünerek yerleştirir dizelere. Çalışılarak geçen bir geceyi anlatırken kullandığı: Nöbet, saatler, sabahlamak sözcükleri kendi içinde yorgunluğu çağrıştıran sözcüklerdir. "Nöbet gecelerinde saatler sabahlamak bilmiyor" dizesi bir anda pek çok görüntüyü art arda yansıtır: Nöbet bekleyen askerler, saatin ilerlemiyor gibi görünmesi, tezgâh başındaki bir işçinin askerdeki nöbetini anımsaması... Ayrıca sabahlamak sözcüğü şiirdeki hasta kız Asiye'nin görüntüsüyle birleşerek bir hastanın başında beklenilen saatleri de anımsatır alttan alta.

Şükran Kurdakul'un sevecenlik taşıyan sözcüklerinden biri de "cicianne"dir. Çocuksuz dulları; komşu çocuklarıyla avunan eşleri gurbette genç kadınları; yoksul İstanbul'un küçük evlerinde, koşulların aksileştirdiği annelerinde aradıkları yakınlığı komşularla tamamlamaya çalışan, sevgiye hep aç şımartılmayı özleyen çocukları anımsatır bu sözcük. Çocuklarını onlarla paylaşan, yorgun ve sabırlı anneleri de... Şükran Kurdakul'un Ökselerin Yöresinde adlı kitabında Cicianneler şiirinde, başlıkta solunur bütün bu andıklarım. Şiir, genç savaş dullarını anlatır. Komşulukları anımsatan: Sabah kahvesi, ikindi çayı sözcüklerinin çağrışımlarını, eskileri konuşmak, ateş basmak gibi deyimlerle çoğaltarak, onları izleyen çocuğu anımsatır. Kuşkusuz o da "o yaşta erkeksiz kalanlar"dan birinin çocuğudur. İstanbul'u öksüz diye anmaktadır çünkü.

Kurdakul'un sevecen ve büyülü bir başka sözcüğüyse "sağdıcım". Sağdıç sözcüğünün anlamı "gelin ya da güveye düğün sırasında yol gösteren kimse"dir. Daha önceleri dost anlamına kullanılırmış. Deneyli bir yakının, sırdaşın, dostun sıcaklığını taşıyan bu sözcükte, düğünlerin, sevinçlerin de uğultusu vardır. Ozan bunu "halkım" anlamına kullanır: "Sağdıcım, bayramdan bayrama efendimiz/ Seçimden seçime milli irade". "Yağmura, doluya, tüccara tutsak", dağınık ve uzak", "bin köyün adamına" "sağdıcım" diye seslenerek, dertlerinden söz etmeye başlar. Bu sevecenlik, "kantardaki tütünün artı değeri" gibi kuramsal bir konuyu rahat tartışmayı hazırlar.

Tarihsiz acılar

Şükran Kurdakul'un şiirlerinin bütününe yakınını okumak, bir dönemin şiirlerdeki tarihini okumak demek. Bu dönemi, onun bir kitabının adıyla "Acılar Dönemi" diye de adlandırabiliriz. Ozanın şiirlere yansıttığı baskılar, tutuklanmalar, sömürülen emekler, ne yazık ki, belli tarihlerle sınırlanmaz. Yinelenmelerle, ozanın ülkesinde olduğu gibi, başka coğrafyalarda da yaşanır. Kurdakul'un söylemi ve edası da bütün acılı coğrafyaları ve zamanları kapsar.

(...)
Sabrın ve alınterinin kuşları
Tezgâhlarda uçar gider
Anaların gözyaşlarını gizlediği kapılardan
Kaç dönemin acısıdır üstümüze kapanan
Yarım kalmış ezgiler gibi küskün dönemlerin
Çocuklarıyla birlikte kendini arayan memleketin
(Kaç Dönemin Acısı/Acılar Dönemi)

Tarihlerde sınırlanamayan acılar, insanın direncini sınarlar. Ağıtlar bu tür acıları yansıtır. Şükran Kurdakul'un şiirlerindeyse ağıtların çığlıkları duyulmaz. O, aklın kesinliği ve yüreğin sevecenliğiyle duyurur yitiklerin yerine konulmazlığını. Bir şeyler yapmaya çağıran bir edası vardır:

Karanlığın aydınlığı kuşattığı bu yerde
Daha dün ölümü yensin diye beklenen...
Kitaplarını koparmışlar elinden,
İnsan güzelliği kanlı çarşaflarla örtülü.
(Ölümü Yensin Diye Beklenen/Acılar Dönemi)

Acıları durdurmaya çalışmak, baskıya karşı direnmek, dayanışma çağrıları dünyanın her yerinde, aydınların ve toplumcu yazarların görevidir. Bu tür uğraşları başarıya ulaşamayanlar çoğunca suçlu ararlar yenilgilerine. Ya da bu yenilginin geçici olduğunu söylerler. Kurdakul ise yenilgilerin ertesinde kendine karşı acımasızdır. Çözüm için yardım ister. Sorularını tek başına yanıtlayamayacağının bilincindedir:

Ben bana rastladığım zaman geceleri
Öteki kapıların ardında kalarak
Baktım en aşağı düzeylerden kendime
Olmadım bir türlü içime elvermedim
Döndüm durdum sabahlara kadar
Dünyanın ateşini alnımda duydum.

Varın gidin, boşaltın beni
Ya da yenileyin beni ışıklar kesilmeden
İçimde yankıyan karanlık köşeleri
Yıllar yılı bu gözlerle gördüm.
Sora sora hep aynı sorular çemberinden.

Sesi Kısılan Fener (Acılar Dönemi) adlı bu şiir, yaşadıklarıyla yaptıklarıyla yetinememenin hesaplaşmasının şiiridir. Yaman bir aydın hesaplaşması:

Kuytu kahvelerinden, kederli
Bakışları vurdukça onların
Sallandı fenerlerim rüzgârlarında
Koyacak bir yer bulamadım kendimi.

Kurdakul, bu tür hesaplaşmaları, kimi zaman kendine soru soracak olanları da düşleyerek yapar. Denizler verdikleri esinleri, ırmaklar coşkunluklarını isterlerse ondan yeni bir ozandan ne olacaktır yanıtı? Ya çocukların sorularını nasıl yanıtlayacaktır? Tek yol, kendini bütünlemektir belki... Direnmek.

Bu tür hesaplaşmalar, okurda benzer duyguları yaratır. Kurdakul, ağabey sevecenliğiyle, okuru hesaplaşmaya çağırmaktadır çünkü, "Bu yaşanası dünyadaki haksızlıklara karşı ne yaptın" sorusunu usulca sormaktadır. Kırıklarla dolu bir karne getiren kardeşe, tembelliğini açıkça söylemeden, kendi haylazlığını anlatan bir ağabeydir o. Öğüt vermez. Üzüntüsünü sezdirir ve yüreklendirir çalışması için. Sesinde kendisine yeni olanaklar verilse neler yapacağının övüngeçliği değil, artık başka olanağı olmadığının hüzünlü kesinliği vardır:

Giden ve kalan sana dikmiş gözlerini
Anılarla dövüşmek neye yarar.
Yıllardır bilirsin o titreşimi
Başucu kitaplarına benzemez onlar
(Yıllardır/İhtiyar Yüzyıla)

Şükran Kurdakul'un sesi, sevecen bir sestir demiştim. 1940 Toplumcu Kuşağı'nın bu en genç ozanındaki bu eda, kuşkusuz, şiirini şiir geleneğimizin bütün kaynaklarından yararlanmaktan doğmuştur. Kırk Kuşağı, Nâzım Hikmet ile aynı dünya görüşünü paylaşırken, onu taklit etmeye cesaret eden, ne ona ne de birbirlerine benzemeyen şiirler yazmayı başaran bir kuşaktır. Önemleri de buradadır. O kuşağın en genç ozanı da "kendi denizlerinin dalgıcı" Şükran Kurdakul, "bize özgü sözcüklerle" yeniden okur karşısında. Sevdasını, umudunu, acısını, inancını aktarmak için seslenerek: "Al beni sevecenliğine.." ■

ENVER ERCAN

Şükran Kurdakul'la yetmiş yaşı ve yapıtları üstüne

"Kalabalıklardan kopmamış, denizinize girebiliyor, rakınızı içebiliyorsanız heveslerinizde değişme olmuyor"

- Yetmişinci yaşınız kutlu olsun. Söyleşimize "elinde şiirlerinin çıktığı dergilerle" İzmir'in Kuruyemişçiler Çarşısı'nda basımevi arayan on altı yaşındaki çocuk şairden başlamak istiyorum. Bugün baktığınızda nasıl değerlendiriyorsunuz o çocuğu?

- O çocuk şairi benim de anımsadığım oluyor elbet. Geçen 54 yıllık zaman boyunca çok değişik dönemler yaşadık biz. Onca yıl çağdaşlaşma savaşımının içinde bulunmak halkımızın "canlı tarih" olarak nitelediği insanlardan biri durumuna getiriyor sizi. Doğrusu keyif veriyor bu niteleme bana. Çünkü şair, öykü yazarı, araştırmacı olarak vermeye çalıştıklarınızı algılayan insanların bulunduğunu görüyorsunuz: Üç dört kuşakla birlikte yaşadım ben bu yarım yüzyılı aşkın dönemi. Özellikle edebiyatçılar ortaya koydukları yapıtlarla, örgütlenme bilinçleriyle emeklerin boşa gitmediğini göstermişlerdir: Öte yandan o çocuk şairden bu yana geçen 54 yıllık zaman dilimi bizim loncanın kazanımlarıyla toplumun kazanımları arasındaki birleşme ya da kopuşma noktalarını açığa çıkarması bakımından da önemlidir. Kişi olarak ne kaldı elimde o çocuk şairden. Ne kadarı kaldı. Bilmek olası mı?

- Yeni kitabınız "İhtiyar Yüzyıla" adını taşıyor. Kitapta aynı adı taşıyan şiiri, "Çilekeş ozan sözcüklerle düşe kalka- Nasıl bir anaforda döner durur- Ölümün kol gezdiği sokaklarda- Işığı bitiremeyen dirence selam- İhtiyar yüzyıla siteme ve küfür" dizeleriyle bitiriyorsunuz. Sitemde haklısınız elbette. Ama küfretmek gereğini de duyuyorsunuz.

- Evet haklı bir tepki çünkü. **XX. yüzyıl akıl,** bilgi çağıdır, bilimsel bilginin yaşamda kanıtlandığı çağdır. Silah endüstrisi, demek ki ölüm tacirliği, kimi devletlerin yaşam suyu olmamalıydı. Tepkinin küfüre dönüşmesinin kaynağında bu öfke var. Yüzyıl boyunca kaç büyük savaşa sürüklenmesi var insanoğlunun.

*- **Evet, yüzyılımız yaşlandı. Sizse bu yüzyılın dörtte üçünü yaşadınız. Ama kendiniz için yaşlanmak değil de yaş almak** deyimini uygun buluyorsunuz.*

- 1965 olmalı. Oktay Rifat'la bir dost evinde karşılaşmıştık. Söz şiirdi, yarına kalabilmekti derken Oktay Rifat "Ben de 60'ı buldum" diyerek şaşırttı beni. Yakıştıramadım o yaşı çağdaş şiirimizin genç şairine. Oysa, Ahmet Hamdi Tanpınar'ı tanıdığımda 42 yaşındaydı. Ama ihtiyar bir adam kimliği taşıyormuş gibi görünürdü bana. Daha sonra Abdülhak Şinasi'yi tanıdım. 65'ini geçmişti ve dünyaya çok uzaklardan bakıyordu. Yahya Kemal'de şu dizeler vardır: "Fani ömür biter bir uzun sonbahar olur- Yaprak, çiçek, kuş dağılır târümar olur- Teşrinlerin hüznü geçer tâ iliklere- Anlar ki yolcu yol göründü serviliklere." Okuduğum dizeleri yazdığı yıl bilemediniz 55 yaşındaydı Yahya Kemal. Ama ölüm düşüncesi, belki de korkusu başka avuntuların kuşatmasına götürdüğü için ihtiyarlatmıştı onu. Şairler ve Yazarlar Sözlüğü'nü yeni basıma hazırlarken Abidin Dino'nun 68 yaşında olduğunun ayırdına varınca da şaşırmıştım. Şaşırtıcı olan Abidin Dino gibi yaşama bağlılığı, yaratıları, dünyayı değiştirme gücü genç olan birinin 70'ine merdiven dayamasaydı kuşkusuz. Anlattığım neredeyse 20 yıllık öykü. Bir yazıya zorladı beni. Başlığı: "Yaş alan sanatçı- Yaşlanan Sanatçı."

Bir anı daha: Ahmet Oktay, Halikarnas Balıkçısı'nı hasta yatağında ziyarete gitmiş, Ahmet, o günler TV'de çalışıyor. Ekranda izliyoruz. Teşrinlerin söyleşilerini izliyoruz. Birden bir hamle yaptı Balıkçı yattığı yerden mitolojidekiler gibi: "Ben ölecek adam mıyım yahu..."

Müthiş bir şey bu. Bu görkem karşısında insanın "evet" diyesi geliyor. "Sen ölecek adam değisin.." Ne var ki böylesi yaşlanlara öykünerek önlenmez yaşlanmak, ihtiyarlamak. Belki, insanın doğasıyla ilgili bir durum bu.

- Ülkeler de insanlar gibi, Türkiye yaş almamış ve yaşlanmış bir görünüm veriyor bugün. Bunun için Meclis'e bakmak bile yeterli. Bunu neye bağlıyorsunuz?

- Bence iki neden var. Biri toplumsal, öteki günlük anlamda siyasal. Genç cumhuriyet bir ana ilke adına savaş vererek çıkmış tarih sahnesine: "Bizi yutmak isteyen emperyalizme ve bizi mahvetmek isteyen kapitalizme karşı savaşmayı gerekli gören bir mesleği takip eden insanlarız." Kurtuluş Savaşı boyunca asker-sivil okumuşları birleştiren ana ilke bu. O yılların okumuşlarının savaş çantalarında Tevfik Fikret'lerin, Namık Kemal'lerin, şiirleri bulunuyor. O kuşak Namık Kemal'den itibaren belli bir savaşımı sürdüren düşün ve edebiyat adamları dirsek temasında. Kapitalizme ve emperyalizme karşı olmak da bir kültür kazanımı olmuş o kuşak için. Bu amaçla savaştığının ayırdında. Ama genç cumhuriyetin koruduğunu söyleyebilir miyiz bu temel amacı? Toprak reformu yapabilmiş midir? Sayısal olarak artan emekçi kesiminin örgütlenmesine olanak tanıyan yasalar çıkarılabilmiş midir? En önemlisi giderek oluşumu hızlanan yeni bir sınıfın ekonomik yaşamdaki egemenliğine seyirci kalınmamış mıdır?

Biliyoruz ki, cumhuriyetin dayandığı temel felsefe yaratmadı bu çelişik durumu. Cumhuriyetçi görünenler yarattı. Kemalizmi "gardırop Atatürkçülüğü"ne dönüştürme ustalığı gösteren egemen güçler yarattı.

Sonuç bağımsız ekonomiden İMF bağımlılığına.

Ve çözemediği sorunların ihtiyarlattığı yıpranmış bir Türkiye...

- Demokratikleşmenin getirdiği kaçınılmazlıklar olarak yorumlayabilir miyiz bu durumu?

- Şu gerçeği gözardı etmememiz gerek: Demokrasi, sadece vatandaşın oyunu kullanma özgürlüğü değildir. Aykırı toplumsal güçler Alicengiz oyununa çevrilebilir vatandaşın oy kullanma özgürlüğünü. Öncelikle kurumların, demokratikleşmesini gerçekleştiremediniz mi özgürlük soyut bir kavram olarak kalacaktır. Lincoln'ün kaç yüzyıl önce kaygılandıran durum çıkar ortaya. Kurdun kuzuyu yeme özgürlüğü.

Beş on yıl öncesine kadar kendisiyle hesaplaşmaktan ürken bir Türkiye vardı. Şimdi biraz daha nesnellik kazanarak gölgede bırakılan gerçeklere cesaretle bakabiliyoruz. "Kuran'a dayalı devlet" isteyenlerle de, her dönem dört ayak üstüne düşen sömürü erbabı ile de savaşımının can damarı kültür. Laik cumhuriyeti koruma bilincinin can damarı da kültür.

- Ama laik cumhuriyetçilerin önemli bir bölümü, şeriat tehlikesine karşı bir askeri darbeye sıcak bakıyor. Askeri darbelerin hiçbir çözüm getirmediğini bile bile.

- Bir özgürlüğü yitirme tehlikesine karşı başka bir özgürlüğü yitirme tehlikesi çıkar yol olarak düşünülebilir mi?..

- Solda büyük bir yorgunluk var sanki. Sol bu yorgunluğu atabilecek mi sizce?

- Sosyal demokratlar parti olarak gerçekten yorgun. Varlığını koruma telaşıyla, üretmeye çalıştığı düşüncelerle, parti içi demokrasi anlayışıyla, hareket yeteneğiyle yorgun. Ayak oyunları ve "lidere bağımlılık" gibi hastalıklardan sıyırtırsa belki üzerlerine serpilen ölü toprağından kurtulabilirler. İşçi Partisi, ÖDP, Emeğin Partisi ve ötekiler üzerindeki düşüncelerimi genel seçimlerde benim 1969'da Türkiye İşçi Partisi Balıkesir adayıyken aldığım oyu (oy oranını) geçtikleri zamana kadar saklı tutmak istiyorum.

- Bir şiirinizde "Bir akşamüstü balkonunda -denizi içerken- Maviler takıldı boğazıma- Kıyıya vuran balıklar gibi- Çırpınıyorum" diyorsunuz. Aslında kıpır kıpır bir direnci anlatıyor şiirin bütünü. Ben yine de bu dizelerdeki hüzne takıldım kaldım.

- Anımsıyorum o şiiri. Yaşanan olumsuzlukların yarattığı hüzünlerden düşüncenin açtığı yeni çizgenler geçişi sergiler. Bireysel olan tarihsel olanla birlikte bir süreci simgelemektedir. Sonuç son dizelerde vurgulanmıştır: "Çağrıyım uzak yüzyıllardan yarına doğru- Sessiz bir cumhuriyetin ilk basamağında- Savaşı kendi kanında yaratarak- Çağrıyım, güneş, hava, su- Ve esir pazarına dikilen bayrak."

- Aslında kimi olumsuzluklara karşın koyu denilebilecek bir iyimserlik var kitabın bütününde. Hani "iflah olmaz iyimserlik" dedikleri cinsten. Oysa, özellikle daha genç kuşakların şiirlerinde genelde kötümserlik, hüzün ve acı ön planda.

- Kimi zaman acıları yaşadıkça direnme gücü kazanıyor kendi kendine. Elbette hüznü, kederi bir yanımızda taşıyoruz ama örneğin gözlerimiz okuma gücünü yitirse bile, egemenliğine alamıyor bu duyarlıklar sizi. Biliyorsunuz ki, sizden önce başkaları da benzer ya da değişik biçimlerde yaşadı o acıları, olumsuzlukları. İnsanın ilerleme bilincine yasak sökmedi ama. Belki bu yasak tanımama besliyor iyimserliği. Güç kazandırıyor. Gençleri etkileyen koşulları biliyorum ama "çıkışsızlıklar" olarak görmüyorum.

- Özellikle son 20 yılı genç şairler bağlamında nasıl değerlendiriyorsunuz? (Dikkatinizi çeken şairler kimler?

- Bence şiirimizi gösteri (nümayiş) dönemi bu 20 yıl. Korkusuzca özgürlüğün tadını çıkarıyor. Dikkati çekmenin ötesinde hevesle okuduklarım var aralarında, ama şimdilik bende kalsın onlar.

- Son bir soru: 70 yaşında olmak nasıl bir duygu?

Kalabalıklardan kopmamışsanız, denizinize girebiliyor, rakınızı içebiliyorsanız -büyüteç yardımıyla da okusanız- heveslerinizde değişme olmuyor pek. Hem tehlikeli bir durum bu, hem güzel. ■

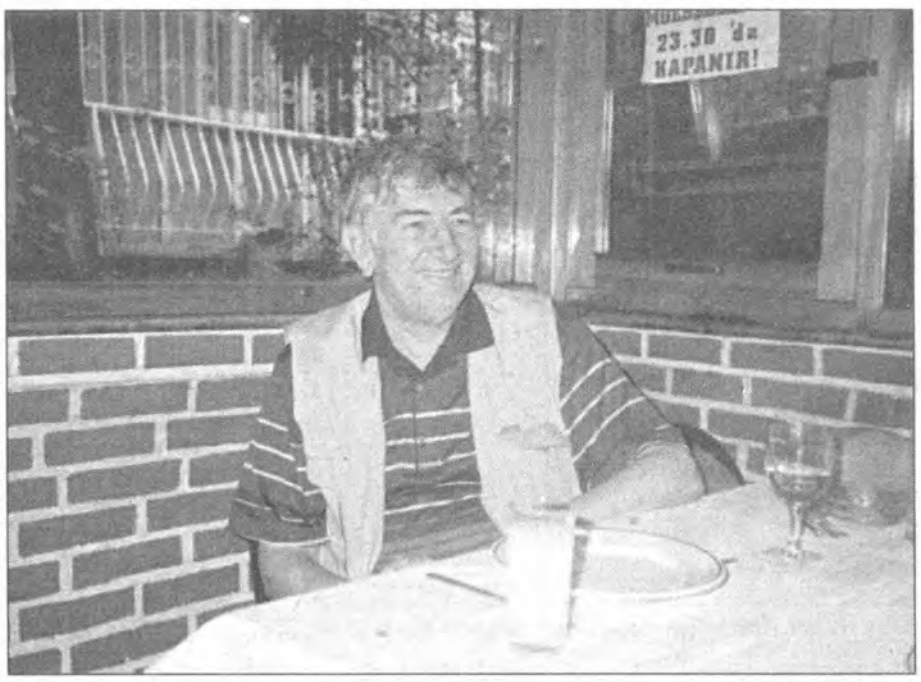

Yenilikçi şiirimizde bir köşe taşı

Şükran Kurdakul

ZEYNEP ALİYE

Yenilikçi Türk Şiiri'nin köşe taşlarından biri (Yaşar Kemal) olarak da değerlendirilen Şükran Kurdakul aynı zamanda "... soğukkanlı bir eleştirmen yazar-aktif bir politikacı" (Alpay Kabacalı). Türk edebiyatını nesnel bir bakış açısıyla araştıran bir edebiyat tarihçisi. Birini, ötekinin yedeğine almayarak başarılı olan ender sanat ve düşün adamlarımızdan biri. İlginç bir kişilik portresi. "Bir yandan duygusal, coşkulu, yumuşak bir kimlik, ardında ödün vermez sertlikte ve bu sertlik içinde inatçı gibi görünse de aklın rehberliğinden asla sapmayan ve bu birlikteliği dengeli biçimde bugüne dek sürdürebilmiş bir düşün adamı" (Alpay Kabacalı). Bu kişilik özellikleri kendisine söylendiğinde de, "Bu sözler bana gençken söylenmiş olsaydı, çıldırmalara gidebilirdim" diyecek kadar mütevazı ve açık yürekli. Onunla halen başkanı olduğu ama mayıs sonunda (sanırım bu yazı yayımlanmadan önce yapılacak genel kurulda başkanlığı bırakmakta kesin kararlı olduğu) PEN Yazarlar Derneği'nde yaptığımız bir söyleşide şiir kitaplarının haziran ayı içinde Ümit Yayıncılık tarafından yeni baskılarının yapılacağını söylerkenki coşkusu, heyecanıyla da şiiri bütün çalışmalarının önünde-üzerinde tutan hatta kutsayan bir şair. Bu yüzden "Sizin gene de en önemli yanınız, şair yanınız", dediğimde sanki ilk kitabı yayımlanacakmış gibi gözlerinin parlaması, yüzünde çocuksu bir sevincin belirmesi, aynı zamanda kendinden emin, kararlı bir ifadeyle "Eee... Öyle olsun istedim" demesi.

Şükran Kurdakul kimi edebiyat tarihçilerinin saptamasıyla (isim babalığı da yaptığı) '1940 Şiir Hareketi'nin en genç şairi. Kimilerine göre ise bu şiir hareketine çok aykırı düşmese bile biçim ve öz yönüyle onlardan biri sayılamayacak farklı bir kalem. Burada belki de tek tartışılamayacak yargı, onun şiirlerini yayımlatmaya gerçekten çok genç başladığı. Şiirleriyle dergilerde göründüğü dönem, kimilerinin 'çocuk şair', kimilerinin 'kısa pantolonlu şair' diye adlandırdığı Şükran Kurdakul'un ilk şiirlerinin yayımlanması, onun ilkokul yıllarına kadar gidiyor.

Farklı bir kalem

Şükran Kurdakul kimi edebiyat tarihçilerinin saptamasıyla (isim babalığı da yaptığı) '1940 Şiir Hareketi'nin en genç şairi. Kimilerine göre ise bu şiir hareketine çok aykırı düşmese bile biçim ve öz yönüyle onlardan biri sayılamayacak farklı bir kalem. Burada belki de tek tartışılamayacak yargı, onun şiirlerini yayımlatmaya gerçekten çok genç başladığı. Şiirleriyle dergilerde göründüğü dönem, kimilerinin 'çocuk şair', kimilerinin 'kısa pantolonlu şair' diye adlandırdığı Şükran Kurdakul'un ilk şiirlerinin yayımlanması, onun ilkokul yıllarına kadar gidiyor. Çocuk Sesi, Maceralar Dünyası gibi dergilerde 14 yaşındayken Ragıp Şevki'nin yönettiği Yarım Ay adlı dergide yayımlanıyor şiirleri. Sonra Sedat Simavi'nin çıkarttığı ve dönemi içinde çok önemli sayılan Yedi Gün'de Faruk Nafiz'in yönettiği sayfada yer alıyor, şiirleri çerçeve içinde yayımlanan Aziz Nesin ve o günlerde henüz romana yönelmemiş olan Orhan Kemal'le birlikte.

Ve ilk kitap: Tomurcuk. Şairimiz henüz 16 yaşında, umut vericiden öte uzun soluklu bir şairi haber veren şiirler Tomurcuk'taki şiirleri: "Varlığım durmadan akan bir sudur / ömrüm sonsuz bir yolun yolcusudur" gibi dizelerle kötümser duyguların ağır bastığı bir atmosfer yaratarak değişik gençlik duyarlıklarının, çevre izlenimlerinin, yaşamın geçiciliği ve kaybolan çocukluğun işlendiği, biçim bakımından hececilerin açıkça etkilerinde kalan, ancak yalın bir anlatım ve dönemine göre sade sayılabilecek bir dil kullanarak yazılan ve Şükran Kurdakul'un "Çıraklık ürünlerim" diye değerlendirdiği bu şiirlerde bir yandan da Ahmet Haşim, Ahmet Hamdi Tanpınar ve Necip Fazıl'ın içe dönüklüğünden, "O da şair gibi mutsuz bir örtüye bürünür" dizesinde olduğu gibi belirgin bir etkilenmişliği söz konusu.

Şükran Kurdakul, kendini durmaksızın izleyen, eleştiren bir şair. Tomurcuk'un yayımlanmasından hemen sonra şiirinde biçimsel ve özsel değişiklikler yaratmaya gidiyor. Bunun için öncelikle okuduğu dergilerin yelpazesi genişliyor. '1940 Şiir Hareketi'nin öncüleri olan 'Yürüyüş', 'Küllük', 'Ses' gibi dergiler, Besim Akınsar'ın çıkardığı 'Kovan' izlemeye başladığı dergiler arasına giriyor. Bununla birlikte iyi tanımadığı şairleri, şiir dünyala nı tanımaya başlıyor. O günlerde 'Uyanış' adıyla çıkan 'Servet-i Fünun'da Abidin Dino'yu tanıyor örneğin... Ve yeni şiirlerden Atillâ İlhan, onun vasıtasıyla tanıdığı Nâzım Hikmet... Nâzım'dan ilk okuduğu şiir, 'Taranta Babu'ya Mektuplar. Son iki şiire kadar da hiç hoşlanmıyor işin doğrusu; 'Yaşamak Ne Güzel Taranta Babu'ya gelince birden duraksıyor... Hele "Rüzgâr ve su / baş üstünde bir gemici korosu / su gibi / rüzgâr gibi / bir türkü söylüyordu" dizelerinde daha da yakınlaşıyor Nâzım'a. Ancak divan şiirini tanımış, Yahya Kemal'den Ahmet Haşim'den nasibini almış bir şair olan Şükran Kurdakul için Nâzım'ı, has şairleri arasına sokmak ancak 'Şeyh Bedrettin Destanı'nı okuyunca mümkün oluyor. Nâzım artık onun 'şairi' oluyor.

Bir yol sonra (1944) ikinci kitabı 'Zevklerin ve Hülyaların Şiirleri' yayımlanıyor. Ancak bu yıllar, hızlı değişim yılları. Şükran Kurdakul da bu bir yıl içinde çok iyi okumuş, Çağdaş Dünya Edebiyatı'nın kapılarından bakmayı öğrenmiş bir şair olarak çıkıyor karşımıza. 'Tomurcuk'taki kötümser, karamsar havanın yerini iyimserliğin aldığı, topluma, doğaya açılmış, kalıpları zorlayan dörtlüklerin azaldığı, serbest bir şiir anlayışının ağırlığını hissettirdiği şiirler: "Dallarda neşe şakır / Hazdan gülümser gelincik / Ve saadet kuşumuz kanatlarında incecik / Bir müjdeyi bahçemize ulaştırır" gibi doğaya âşık, iyimser şiirleri Memnunluk şiirindeki "Memnunum bu hayattan / Hoşuma gidiyor bu deniz..." dizeleriyle de yaşamdan aldığı hazzı, coşkuyu aktarır. Ancak Şükran Kurdakul'a göre daha işin başında. 'Tomurcuk' ve 'Zevklerin ve Hülyaların Şiirleri' onun 'Birinci Dönemi'nin başını oluşturan, bir anlamda ilk gençlik dönemi şiirleri.

60'lıyıllarda, Asım Bezirci ile birlikte .

Kendi şiirini bulma

1946'ya dek başyazarlığını Falih Rıfkı Atay'ın yaptığı İstanbul dergisi başta olmak üzere çeşitli dergilerde 70-80 kadar şiiri yayımlanıyor Şükran Kurdakul'un. Ancak kendi iç hesaplaşması sürüyor bir yandan. Kendi şiirini bulmanın peşinde çünkü. Bu arada tutuklanıyor (1946). Tutukevi günlerinde son 3 yıl içinde yazdığı şiirlerin Nâzım Hikmet'in şiiriyle ne kadar benzeştiğini yakalıyor. Bu algılama, "Nâzım'ı sevmenin başka, onun gibi şiir yazmanınsa başka bir olay olduğu!!!" kararını verdirtiyor ona.

Tutukluluk dönemi sonrası askerlik. Bu dönemde zaman zaman başka adlarla yazdığı, arayışının izlerini taşıyan şiirler... 1956'ya de süren arayış sonunda artık eski şiirlerini beğenmeyen, dünya görüşüyle birlikte oluşan yepyeni bir şiirin izini süren bir şair olarak çıkıyor karşımıza Şükran Kurdakul... Uyağı, imgeyi, sesi reddeden 'Garip Hareketi'yle bu bağlamda yollarının ayrılmasının kilometre taşı belki. Öte yandan 'küçük insana ait tematikleri, ince yergiyi kullanmakla da onlarla belli ölçüde bağını sürdüren şiirler'. Eylem yolu bulamayan, sıkıştırılmış, ama inançlarına sıkı sıkıya bağlı bir şairin kendisiyle yaptığı dramatik kavganın şiiri: "Bu uzun kaybolmalar gecesinde/ Sen varsın, ben varım, özlemin var.../ Karanlıkta aydınlık düşünceler içinde...". 1956'da yayımlanan 'Giderayak'taki şiirlerle şiir serüveninde belki bir tepe noktası değil ama bir basamak oluşturuyor kendine. Giderayak'la Kurdakul'un kendi şiirine doğru önemli bir adım attığını görüyoruz. Şiirinin içyapısına ilişkin yeni kaygıları başlıyor. Sözcüğü dizeyle olan ilişkisiyle, dizeyi de öteki dizelerle olan ilişkisi açısından değerlendirdikçe, bütünselliğe ulaştıkça ayrıntılardan, fazlalıklardan korunma zorunluluğunu görüyor.." Kalabalıklar bir yana/ Ben bir yanayım..." Geniş bir imgelem dünyası kurmamasına hatta bundan kaçınmasına karşın yoğun bir içerikle ve çağrışımlarla duygu yükünün ağırlığının açıkça görüldüğü şiirler, Giderayak'ı oluşturan şiirler. Dilinin gitgide arındığı, ancak Osmanlıca sözcüklerden tamamen kurtulamadığı gözleniyor. Ancak sözcükleri, Osmanlıca da olsa anlatımı zorlamadan, rahat kullanışı dikkat çekiyor. Acılara karşı daha güçlü bir duruş takınan bir şairin şiirleri. "Giderayak, bana özgü yapı özelliklerini taşıyan bir kitabımdır diyebilirim..." biçiminde söz ettiği bu 30 sayfalık, küçük boyutlu şiir kitabı sözcüklerdeki ses uyumuyla da ayrıca dikkati çekiyor. Okur öte yandan çağrışımlarla yüklü olan dizelerin imgelerle güçlendirildiğini farkediyor. Giderayak içerik-biçim birlikteliği yolunda önemli bir aşama Şükran Kurdakul şiirinde. Toplatıldığı için okura ulaşamayan Giderayak'ın, birinci baskısında adsız olan, yalnızca bölüm başlıklarıyla anılan şiirler ancak 63'te Nice Kaygılardan Sonra adıyla yeniden yayımlandığında birer isme kavuşuyor.

Emre Kongar, İlhan Selçuk, Yaşar Kemal ve Şükran Kurdakul bir ödül töreninde.

Şiirin izi üzerinde

19 şiirden oluşan 'Nice Kaygılardan Sonra' kitabındaki 'Karanlıkta Aydınlık Düşleri' ve 'En Güzel Gerçek' başlığını taşıyan iki bölümdeki on üç şiir Giderayak'ı oluşturan şiirler. Bunların dışında kalan 9 şiir ise Kurdakul'un, yeni biçim arayışları içinde olduğunu hissettiren yoğun içeriğiyle olduğu kadar çağrışımlarıyla, uzun dize çalışmalarıyla, giderek arınan bir dil anlayışıyla, bütünsellik kaygısı gözetilerek yazılmış yeni şiirler. Aydın Hatipoğlu'nun, bu kitabıyla ilgili olarak, "Kurdakul bir öz şairdir her şeyden önce. Söyleyecek bir sözü olduğu için yazar şiirlerini. Ancak bu güçlü yanın daima güçlü bir estetiğe ulaştığı söylenemez. Ama gerekli uyumu yakaladığı zaman büyük şiirleri düşündüren kompozisyonlar buluyoruz..." biçiminde değerlendirdiği 'Nice Kaygılardan Sonra', özentisiz-zorlamasız dili, dildeki akıcılığı, bir yandan halk şiiri olanaklarından bir yandan da divan şiiri geleneğinden yararlanışıyla yeni bir basamak oluşturuyor Kurdakul'un şiirinde. Kısaca, Şükran Kurdakul'un, şiirinin izi üzerinde olduğunu her dizesiyle kanıtlayan şiirler.

1966'da yayımlanan beşinci şiir kitabı 'İzmir'in İçinde Amerikan Neferi', şairin, toplumsal kaygıyı önde tutmakla birlikte estetik kaygıyı da arka plana itmediği şiirlerinden oluşuyor. Anti-emperyalist dalgaya katılan dolgun ve gür sesli genç bir şairin haykırışı; canlı, duru, sarsıcı bir anlatımın hâkim olduğu gür, taşan, çağıldayan, kavgacı, umutlu, sevinçli şiirler. Hüzünlü bir söyleyişle, "Bir deniz ansıyorum, bizim körfezin denizi./ Özgür alabildiğine özgür ve zeybek/" derken hemen bir başka şiirinde, "Bu ölüm sessizliği içinde yılgında/ Var mıyız, ağaçlardan, kuşlardan ayrı/ Bir kitap gibi somut ve gerçek/ Denizini kendi elleriyle yaratan bu nehir/ Yıllardır sularında götürmedi mi yılları/ Var mıyız? Yaşamın sürüklendiği bu süngünün ucunda bile?" dizeleriyle ayağa dikilip başkaldırıyor ve seslenişini "Karanlığı ışıkla parçaladın, doğaya inat/ Ölümü çocukla parçaladın, sonsuz..." dizelerinde olduğu gibi diyalektik bir bakış açısıyla, insana, insanlık tarihine duyduğu güvenle sürdürüyor.

'Halk Orduları' şairin altıncı şiir kitabı. 1968 Öğrenci Hareketi'nin Türkiye gençliğini de kucakladığı, anti-emperyalist dalganın doruğuna çıktığı bir dönemde yayımlanıyor (1969). Döneminin tırmanan bu coşkusunu alabildiğine yansıtan, Taruk Dursun K.'nın deyişiyle, kanı ☛

kaynak şiirler. "Kalacaksın/ Artık kendine bölünmeyen bir zamanda/ Sözlerin bunca dağılmadığı gibi/ nice çocuklar doğacak düşüncenden/ Kansız dünyanın gözbebekleri/ Kalacaksın/." Vedat Günyol tarafından yılın şiir kitabı ilan ediliyor. Tarık Dursun K.'nın, "Şükran Kurdakul savaşçı şiirden yana... İyi şaire, soylu şaire kapınız açık olmalı, açık" diye değerlendirdiği, Rauf Mutluay'ın, "Açıksözlü bir toplumculuğun sesi" biçiminde dile getirdiği Adnan Özyalçıner'in "Halk olmanın güzelliğini, toplumca halk bilinçlenmesinin ışığında izleriz" saptamasında bulunduğu, Doğan Hızlan'ın, özellikle ikinci bölümdeki şiirler için, "Şiirin sayfalardan alanlara geçmesini gerekli görüp orda daha önemli fonksiyonu olacağını sananlar -ki böyle bir şeyden yana değilim- Kurdakul'u (İçten İçe'nin dışındaki) sevecekler." değerlendirmesinde bulunduğu bir kitap 'Halk Orduları'.

'Halk Orduları'nın yayımlanmasından sonra Şükran Kurdakul, kimilerinin şiire kırgınlık, kimilerinin hesaplaşma, kimilerinin de kendini cezalandırma diye yorumlayabileceği uzun süreli bir ara veriş dönemini yaşıyor. Ama bu tümüyle susup geri çekilme değil. Halk Orduları'ndan bir yıl sonra ilki 'Tanığın Biri' olmak üzere günün eleştirmenleri tarafından başarılı, özgün yapıtlar olarak değerlendirilen 'Beyaz Yakalılar', 'Kurtuluştan Sonra' ve 'Onların Çocukları' adlı dört öykü kitabı yayımlatıyor ardarda. Şükran Kurdakul'un bu öykülerle şiirlerini "...bir çeşit şiir olmayandan arıtmayı amaçladığı", şiir suskunluğunun en önemli nedeninin bu olduğu böylece anlaşılmış oluyor. Ancak Şükran Kurdakul 70'lerde hâkim olan ve gençler tarafından birbirlerine yöneltilen 'slogan şiir' eleştirileriyle ilgili **olarak** ve kendi 'yüksek sesle alanlarda **okunabilecek** şiir' anlayışını **değerlendirirken** şunları söylüyor: **"Bizim yazdığımız slogan** şiir değildi. **Duymadığımız şiiri yazmadık. Belleklerde kalma sistemi aradık** o şirlerde." **Ve sözlerini, "Ancak 69'dan** sonra meydan **da kalmadı!" diye ironik** bir yaklaşımla **tamamlıyor.**

Şükran Kurdakul **şiirleri gibi kararlı, inatçı ve** kavgacı bir **şair. Şiirine de ilk önce kendisinin** inanması **gerek. Bu yüzden** 'Acılar Dönemi' Kurdakul'un şiirinde yeni ve önemli bir dönemeç olmak zorunda. Ama 'Acılar Dönemi' dönemeçten de daha ileri bir anlam taşıyor Kurdakul için. Kendi deyişiyle yeniden doğuşunu oluşturuyor. İlk gençliğinden beri aradığı şiir dizesinin yaratım koşulları, 'Halk Orduları' ile 'Acılar Dönemi' arasındaki hem iç yapı hem içerik özellikleri bakımından arama çabası ile geçen uzun, yoğun, derin bir araştırma dönemi sonucunda daha bir netleşiyor ve onun bugünkü şiirinin temel yapıtaşları oluşuyor... İncelmiş, imbikten geçmiş, kendi deyişiyle, "...yıllarca işleyen tezgahın aramalarının sonucu ulaştığı bir şiir bu." Duyarlığa, lirizme açık, soluklu, "acıyı çağdaş bir ürperti olarak duyan" (Abdülkadir Bulut) şiirlerde dil, ustaca kullanımıyla da ayrıca dikkati çekiyor: "Bir sabah şarkısı doğada/ hangi renklerle açarsa kendini/ Coşkularda heves parıltıları gibi/ Sevginin yeşilleri özsuyunu çeker topraktan/ Sabrın ve alınterinin kuşları/ Tezgâhlarda uçar gider..." Acılar Dönemi şiirleri, şairin kendisine karşı da özgür bir şair olmasının tanıklığını yansıtan bir şiir kitabı. Dünya görüşü açısından bir değişme söz konusu olmadığı halde, bu özgürlük, yeni temaları rahatlıkla işlemesinin yolunu açıyor çünkü. "Ben o acıları yontarken içimde/ Sesinizin yağmurları ormanlarıma boşandı/ Yörüngesine sığmayan yıldızlar gibiydiniz.". Aynı zamanda toplumsal gerçekçilikle bireysel duyarlığı şiirsel bir çatı altında ustaca buluşturmuş, ufkunu sürekli zorlayan bir şairin şiirleri:

80'li yıllar

80'li yıllar, Şükran Kurdakul'un 'şair kimliğinin', öykücülüğünün, araştırmacılığının, politik çalışmalarının yeniden önüne geçtiği bir dönem... 1978-81 yılları arasında yazdığı şiirlerini bir araya getiren 1982 Nevzat Üstün Şiir Büyük Ödülü'nü kazanan 'Bir Yürekten Bir Yaşamdan' şairin, sekizinci şiir kitabı olarak yayımlanıyor. 'Bir Yürekten Bir Yaşamdan' kitabını Hikmet Altınkaynak, "Şükran Kurdakul'un yaşamından üç yılın seyir defteri değil ama Türk şiirine imza atan, kırk yılını uğruna harcayan bir şairin ulaştığı kilometre taşları!" olarak değerlendiriyor. Muzaffer Uyguner'in değerlendirmesi ise: "Öyküden, ayrıntıdan uzak durmak, yoğun imgelerle toplumsal şiirimizin değişik örnekleri..." Ahmet Telli, "Şükran Kurdakul'un şiiri yazınımızda içtenliğin bir odağı olarak, aydınlık düşüncenin, dürüst tavrın alçakgönüllü bir temsilcisi durumundadır" Doğan Hızlan, "Bir Yürekten Bir Yaşamdan Şükran Kurdakul'un en başarılı ürünlerini içeriyor. Yalınlık yoluyla da şiirsel ustalığa varılabileceğini, ölçü ve uyakla da serbest şiir kadar rahat bir söyleyişe ulaşacağını bu şiirleriyle belgeliyor. (...) Şükran Kurdakul'u, içerik yenileme grubunun başarılı bir kişisi saymalıyız. (...) Gerçekten adının bütün içtenliğini, güzelliğini taşıyan şiirler. Kurdakul'un yalın, duru şiirleri belleklerde kalacak güzellikte" biçiminde dile getiriyor görüşlerini.

'Bir Yürekten Bir Yaşamdan'daki şiirlerde toplumsal siyasal sorunlara çözüm arayan bir şair kafasının duyarlığını görüyoruz. Sokakta insanların vurulmaya başladığı bu dönemde şairin yazdığı da bu acılara ilişkin şiirler. Bu acıları bireysel duyarlığıyla işleyen şiirlerinde "Kendi denizlerimin dalgıcıyım ben/ Bir alışkanlığı sürdürür gibiyim belki/ Soluğum son aşamalarına geldi/ Geçtim durdum bilincin dehlizlerinden" şair daha önceki şiirlerinden daha farklı bir söylem tutturma, yeni açılımlar bulma çabası içinde. Örneğin bağırmıyor, haykırmıyor. Öner Kemal'in deyişiyle, "Yaşamla yürek arasındaki en kestirme yolun şiir yolu olduğunu öğrenmiş, kavramış bir inceliğe, olgunluğa ulaşabilenlerden biri o". Şiirine giren tüm duyarlıkları, duyguları bizzat kendi yaşantıları, kendi yaşamında iz bırakanlar oluşturuyor çünkü. Çünkü Şükran Kurdakul'un amacı hep, "Yalın ama mücadeleli bir yaşamın düzyazı anlaşılırlığında şiirini yazmak." Bu yüzden kısa çağrışımlı imgelere yönelmesi, kapalı şiirin sonsuz yorum hakkına sahip imgelerine sırt çevirmesi: "Ben sevdayım, al beni sevecenliğine/ ben gülüm, dallarına aşıla beni/ Çocuğum ben, göğsünde büyüt/ Umudum ben, düşüncende geliştir// Acıyım, gerçeği ararsan bende/ İnancım, coşkuyu yaşarsan bende."

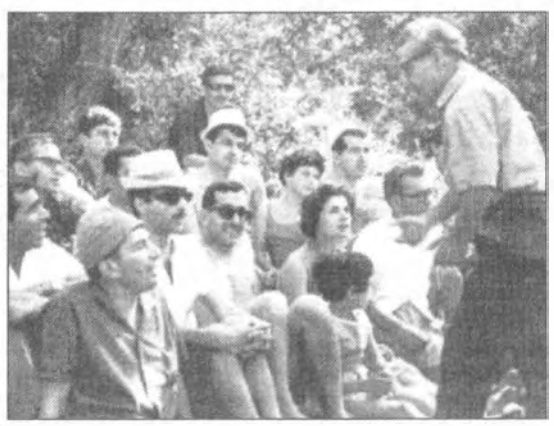

Şükran Kurdakul dostları ve Ruhi Su bir gezi sırasında.

Toplumsal çatışmaların yansımaları

1984'te İzlem Kitabevi'nce yayımlanan 'Ökselerin Yöresinde', şairin dokuzuncu şiir kitabı. 1982-84 yılları arasında yazdığı, çoğu kitaplaşma öncesinde 'Yazko Edebiyat' ve 'Yeni Dergi'de yayımlanmış 52 şiirden oluşan bu kitap Kurdakul şiirinin poetikasını açıklığa kavuşturabilecek, hakkındaki tüm soruları yanıtlayabilecek bir nitelikte. Toplumsal çatışmaların sokakları kana buladığı bir dönemin arkasından 12 Eylül Dönemi gelmiş. Olayın şairdeki yankılarının yorumlandığı şiirler bir yanıyla da şairin içinde yaşadığı döneme karşı varolduğunu kanıtlama durumunu ortaya koyuyor. Bu kitabıyla ilgili olarak, "Gerçeğin aldatmacaya dönüştürülmek istendiği bir dünyanın görünür görünmez güçleri karşısında bir tutunma çabası olarak tanımlıyorum Ökselerin Yöresin'deki şiirleri. Temelde beni yazmaya iten bu çaba şairce düşünmenin de bir ifadesi sayılabilir" diyor. Mehmet H. Doğan, "(...) Eski şiirlerindeki yüksek perdeden hesap soran, suçlayan sesin yerine kendine güvenli, anımsayan, unutmayan, her şeyi yerli yerine koymaya çalışan, durulmuş bir iç konuşma almış. İstanbul Duyarlıkları bölümünde, aynı sakin havayla tarihi yeniden yazıyor sanki; kişisel ve toplumsal tarih, iç içe" değerlendirmesinde bulunuyor.

"Uyudum bendim, uyandım ben/ Eskimeyen anıların büyüttüğü/ Bin yıllık yangını, kanlı düğünü / Yüreğinin dağlarında söndüren.".

'Ölümsüzlerle', Kurdakul'un onuncu şiir kitabı. Yıl 1985. Dünya Edebiyatının 26 ölümsüzü dizelerinde, öykülemeye kaçmadan yaşatma girişimi içinde Kurdakul. Vehbi Dede'den, Michaud'ya, Ahmet Cemil'den Meryemce'ye, Madame de Renal'dan, Hamlet'e kadar bir edebiyat adamının elli yılı aşkın birikiminin toplamı. "Edebiyatı sevenlerle, edebiyatın yarattıklarıyla yaşamın yarattıkları arasında izdüşüm yakalayabilenlere seslenen ve sevindiren, üzen şiirler demeti Ölümsüzlerle" (Öner Yağcı). Örneğin Moby Dick'in Ahabb Kaptan'ı onun dizelerinde şöyle ölümsüzleşiyor:

Kalıcı olanlar

"Bendim, kırk koca yıl tutulmuş yazgısına/ İnip çıkan bu görkemli merdiveni/ Okyanuslar yetmedi içimdeki yangına/ Bendim, kendime karşı, nöbette bekleyen seni// Susamış çöl fareleri gibi kamaramda/ Yalnızlığımı kemirdim, kanadım içime/ Ne yıldızperiler ağdı gökyüzünden/ Ne balıkkızlar uğradı kentime"

'Ortak noktaları şairimizin yaşamındaki birinci sınıf oyun ve roman kahramanlığı' olan bu 26 klasik ve çağdaş romanla oyunun unutulmuş kişisinde Şükran Kurdakul'un yakalamaya çalıştığı ise insansal olan, dolayısıyla kalıcı olan yanlar.. Belli ki Kırmızı ve Siyah'ı, Hamlet'i, Moby Dick'i, İhtiyar Balıkçı'yı, Ortadirek'i, Paris Düşerken'i defalarca defalarca okumuş. Kendini biraz Ahabb Kaptan, biraz Madame de Renal, biraz Julien, biraz Fabian olarak hissetmiş. Ya da onların en yakın dostları. Şükran Kurdakul bu kitapla ilgili olarak şunları söylüyor: "Örneğin, Hamlet'in çağını aşan özelliklerine, bir eylem adamı olan Micaud'nun kişiliğindeki farklılığa, Ahabb Kaptan'ın tutkular çemberindeki azabına, Fabian'ın doğaya yenildiğini algıladığı andaki şaşkınlığına, İhtiyar Balıkçı'nın savaşımındaki görkeme yaklaşarak sürüp gitmekte olanı vermek istedim."

Şükran Kurdakul ve eşi.

Şükran Kurdakul'un 1952-1992 yılları arasında yazdığı şiirlerinden seçmelerden oluşan ve eşi Selma Hanım'a ithaf ettiği on birinci şiir kitabı 'Toplu Şiirler: Bir Yürekten Bir Yaşamdan'ın yayımlanma tarihi 1993: Şairin 50. Sanat Yılı. Şiirle, demokrasi savaşımıyla geçen yaşamı boyu yazdığı ve kitaplaşmış şiirlerinin yanı sıra, daha önceki kitaplarında yer almamış şiirlerini de içeren bir kitap 'Toplu Şiirler: Bir Yürekten Bir Yaşamdan'. Ancak bu yapıtında şairin ilk iki kitabından, ('Tomurcuk' ve 'Zevklerin ve Hülyaların şiirleri') hiçbir şiirin bulunmamasına karşın 1977-1992yılları arasında yayımlanan 'Acılar Dönemi', 'Bir Yürekten Bir Yaşamdan', 'Ökselerin Yöresinde' ve 'Ölümsüzlerle' kitaplarındaki tüm şiirlerinin, yer aldığını görüyoruz.

Son dönem şiirleri

Şükran Kurdakul'un on ikinci şiir kitabı ise 'İhtiyar Yüzyıla'. 1986-1997 yılları arasında yazdığı ve bir kısmı dergilerde yayımlanmış son dönem şiirlerini içeren 'İhtiyar Yüzyıla', şairin yeni baskıları 5 kitap halinde Ümit Yayıncılık tarafından yapılan şiir kitaplarının altıncısı olarak piyasaya sunuldu. Şairin 34 şiirine yer verdiği kitabın ikinci şiiri Ülkesi Ağıdistan: "Uykulardan sıçradığım her gece/ Kuşku doğasına yürüdü gerçeğimin/ Ya senin gözlerindeki ışık sönmüşse, Ya damarlarımdaki kan donmuşsa benim// Ya da yangın sonrası bir orman/ Gibi ıssız ve hüznüne alışık.../ Ölümün rengine sözcükler arıyorsa şimdi/ Ülkesi ağıdistana dönmüş bir ozan" Bir ozanın zekâ ve düşüncesinin buyurduğunu duygusal içlemine yedirip bunu imgeleştirerek söylemesi gerektiğini üçüncü şiir kitabı 'Giderayak'tan itibaren savunan Şükran Kurdakul'un şiirlerinde estetik kaygıyla toplumsal kaygının birbirinin önüne geçmeksizin, belki bellekte kalma sistemi arayışını da hiç gözardı etmeden birlikte duruşlarına tanık oluyoruz. Yine "Şair toplumsal ilişkilerden kaçamaz, ama bireysel olarak kendinde var olanları yazar" diyen Şükran Kurdakul toplumsal-siyasal olaylara çözüm arayan şair kafası duyarlığının daha farklı, daha yoğun, sancılı olduğunu da 'Birler' şiirindeki dizeleriyle çok güzel ifade ediyor: "Bir baba, seferberlik, kuşları gibi/ Yaşama kuşkulu gözlerle bakan./ Bir sevgili göğüslerinden düşlerine kadar/ Bir adam, belalı düşünceler yetimi."

"Şiirle nice insana direnç ve umut aşılamak. Yaşamı ve edebiyatı aralıksız sevmek" diyor Öner Yağcı 'Şükran Kurdakul-Yaşamı ve Yapıtları' adlı kitabında... "Kurdakul'un şiirlerinin sıcak gelen, kişiyi etkileyen yanı gerçekten bir yaşam iletmesidir" diyor Doğan Hızlan. Evet, şiirle-kavgayla ama yaşamı hep severek, güzel günlere olan umudunu yitirmeyerek, demokrasi savaşımının tam ortasında yer alarak geçen 53 sanat yılını selamlıyorum... ■

Ayşe Kulin

ADI: AYLİN

"...Yükseltilmiş sahnede kapağı açık, maun bir tabut duruyordu. Uzun bir sıra oluşturan insanlar, tabutta yatan albay üniformalı Amerikan subayını selamlayıp, içlerinden dua ya da veda ederek, tabutun başından ayrılınca, yanan yürekleriyle gelip salondaki koltuklarda yerlerini alıyorlardı. Herkes, etrafa hâkim olan ordu düzeninin saygınlığını kutsar gibi sessizce ağlıyordu... Katafalkın üstünde, dört bir yanı rengârenk çiçeklerle donanmış tabutta yatan kişi, bir askerden çok, oraya bir film çekimi için öylece uzanıvermiş bir Hollywood yıldızını andırıyordu. Bu albay üniformalı Amerikan subayı, bir Türk kadınıydı..."

Aylin, Amerikan Kız Koleji'ni bitirdikten sonra, eğitimini tamamlamak üzere Paris'e gitti. Bundan sonraki yaşamı bir uçtan diğer uca, baş döndürücü bir hızla atlayarak geçti. Libyalı bir Prensle evlendi, Prenses oldu. Tıp okudu, ünlü bir psikiyatrist oldu. Tekrar, tekrar evlendi, ama evliliklerinden sıkıldı, Amerikan ordusunda Albay rütbesiyle subay oldu...

İşte bu kitap, kökleri Giritli Deli Mustafa Naili Paşa'ya kadar uzanan bir ailenin kızı olan Aylin Devrimel'in fırtınalı yaşamının öyküsüdür...

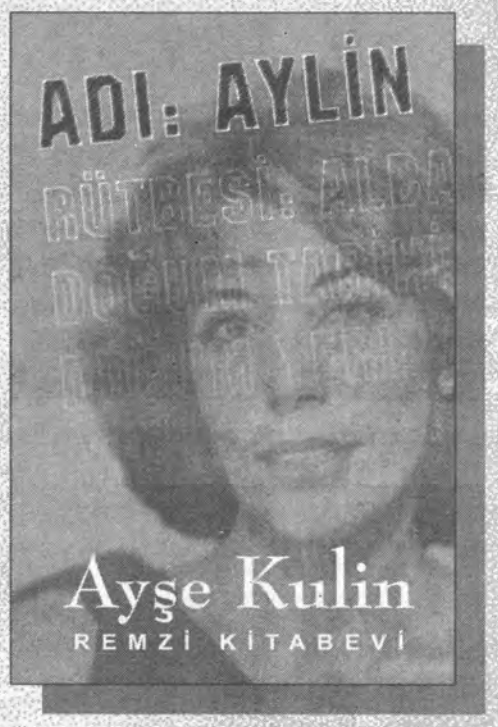

REMZİ KİTABEVİ

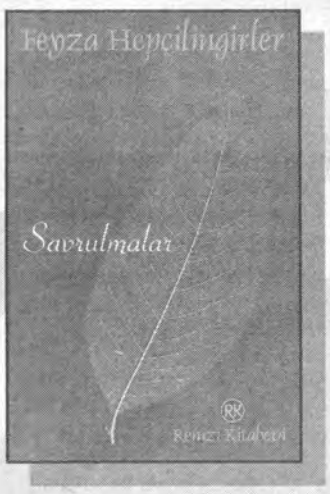

Feyza Hepçilingirler
SAVRULMALAR

Feyza Hepçilingirler'in, 1992-1996 yılları arasında yazdığı öykülerden oluşan Savrulmalar, *ölümle, aşkla, yalnızlıkla savrulan insanları anlatıyor.*

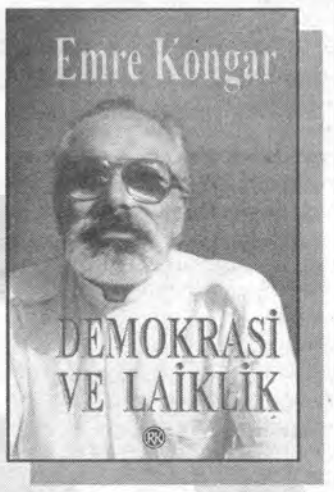

Emre Kongar
DEMOKRASİ VE LAİKLİK

Demokrasi ve Laiklik, *21. yüzyıla girerken, hâlâ tartışması süren ayrılmaz bir bütüne ışık tutan önemli bir kitap*

2. BASIM

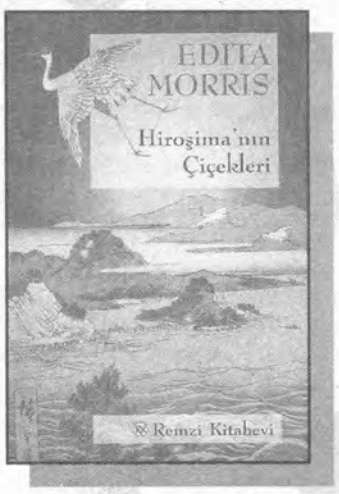

Edita Morris
HİROŞİMA'NIN ÇİÇEKLERİ

Ünlü romancı Edita Morris, atom bombasının atılışından on dört yıl sonra Hiroşima'ya gelen bir Amerikalı ile bombadan kurtulan bir Japon kadının dostlukları çerçevesinde, Japon insanının hayata bakış açısını ele alıyor.

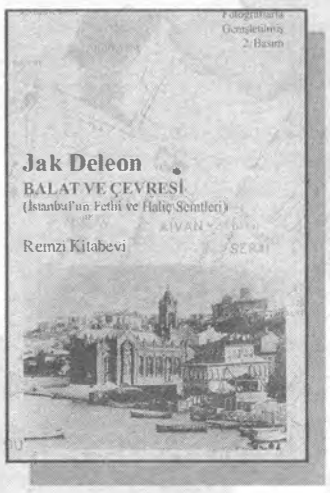

Jak Deleon
BALAT VE ÇEVRESİ

Haliç'in bir zamanlar renkli ve hareketli semtlerinden olan Balat, Hasköy, Fener ve Ayvansaray, Jak Deleon'un usta kalemiyle yeniden hayat kazanıyor

MERKEZ Selvilimescit Sokak No:3, 34440 Cağaloğlu-İstanbul; Tel.: (0212) 513 9424/513 9425/513 9475; Faks: (0212) 522 9055
AKMERKEZ (Şube) Akmerkez İş Hanı Alt Çarşı No:121, Nispetiye Cd. 80600-İstanbul; Tel.: (0212) 282 0245/282 0580; Faks: (0212) 282 0246
NİŞANTAŞI (Şube) Rumeli Cd. No:44 Nişantaşı 80220-İstanbul; Tel.: (0212) 234 5475/234 5476; Faks: (0212) 232 5934
WEB SAYFASI: http://www.remzi.com.tr E-POSTA: post@remzi.com.tr.

ÇAĞDAŞ YAYINLARI

Oktay Akbal

ŞARKILARINA KADAR MAHZUN

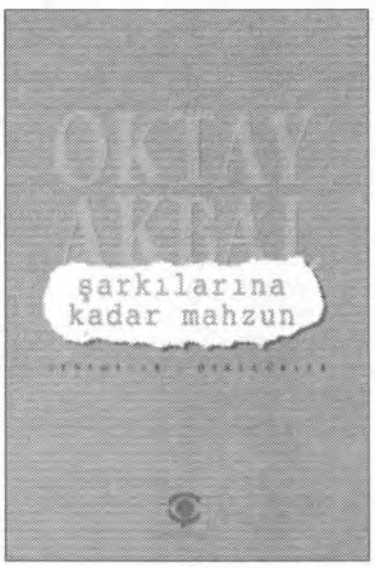

Fiyatı:250.000TL

Adnan Binyazar

TOPLUM VE EDEBİYAT

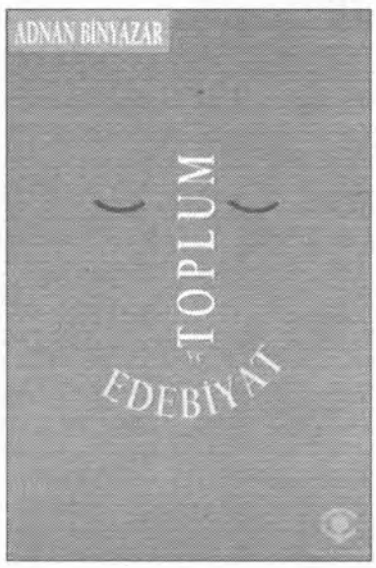

Fiyatı:350.000TL

Vedat Günyol

DEVLET İNSAN MI?

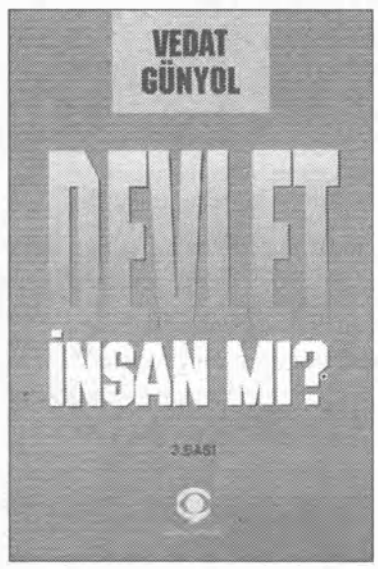

Fiyatı:300.000TL

Anıl Çeçen

ULUSAL SOL

Fiyatı:350.000 Tl.

Oktay Ekinci

Bütün Yönleriyle

TAKSİM CAMİSİ

Belgeseli

Fiyatı:300.000TL

Mustafa Ekmekçi

ÖKSÜZ YAMALIĞI

Fiyatı:400.000TL

Oryal Gökdemir

EFEBOS

Fiyatı:250.000 TL

ÇİLİNGİR SOKAĞI

Fiyatı:150.000TL

Necati Cumalı

SENİN İÇİN EY DEMOKRASİ

Fiyatı:300.000 TL

SUSUZ YAZ

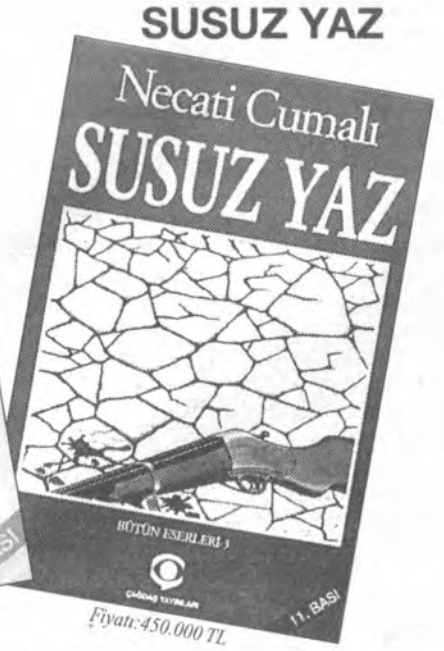

Fiyatı:450.000 TL

Cumhuriyet Kitap Kulübü Çağ Pazarlama A.Ş. Yerebatan Cad. Salkımsöğüt Sok. 9/B
Cağaloğlu-İstanbul Tel:514 01 95/96

Yüreğinin Götürdüğü Yere Git

Susanna Tamaro'nun ülkemizde de büyük tirajlara ulaşmış romanı "Yüreğinin Götürdüğü Yere Git", dört kadın kuşağının yaşamını aktarıyor bizlere.

NECDET NEYDİM

Dört kadın kuşağının psikolojik ve tarihsel hesaplaşmasının yansıması olan bir kitap "Yüreğinin Götürdüğü Yere Git!" Birinci kuşak kadın olan büyük anneanne 19. yy'ın sonlarında dünyaya gelmiş ve dönemin eğitim anlayışıyla eğitilmiş. İkinci kuşak olan anneanne ise iki dünya savaşı arasında dünyaya gelmiş ve o da o dönemin eğitim anlayışından etkilenmiş. Üçüncü kuşak anne kırklı yıllarda doğmuş ve 68 kuşağına mensup. Dördüncü kuşak anne kırklı yıllarda doğmuş ve 68 kuşağına mensup. Dördüncü kuşak ise bir 68'li çocuğu. Bu dört kuşağın yaşadığı yakın dönem, yaklaşık yüzyıllık bir süreci kapsamasına karşın, bu süreç içerisinde dünyada, bu kuşakları ayrı ayrı etkileyen toplumsal dönüşümler de yaşanmıştır.

Kitap, bir yandan kadın tarihi olarak karşımıza çıkarken, diğer yandan kadın ve çocuğa dönük eğitim ve ahlak anlayışlarını da yansıtıyor. Bu yansıtma içinde de çocukluk döneminin psikolojik etkilenmelerinin yetişkinlik dönemine ne denli yön verici olduğu vurgulanıyor.

Büyük anneanne zatürreden ölen erkek kardeşin öldüğü gün doğmuştur. Bu onun yaşamının ilk şanssızlığıdır. Daha önemlisi bir erkek çocuğun ardından kız çocuk olarak dünyaya gelmiştir. Bize hiç de yabancı gelmeyecek bir anlayış olan kız çocuk sahibi olma şanssızlığı, Batı'da 19. yy. sonlarına kadar egemen olan temel bir anlayıştı. İşte böyle bir anlayışın halen egemen olduğu bir dönemde dünyaya gelen büyük anneanne bu hazin raslantıyı anımsamak için bebekliğinden başlayarak yas renklerine giydirilmiş, beşiğinin üzerine ağabeyinin yağlıboya bir portresi asılmıştır. Bu ona, her gözünü açtığında yalnızca birilerinin yerini doldurduğunu anımsatmak, dahası, aklında tutmasını sağlamak içindir, bu şekilde büyüyen kız çocuk, sevgisini yaşayamadığı annesini küçük yaşta kaybederek bir de annesiz kalmıştır. (s. 36-37) Sevgisiz ve annesiz büyüyen bu kadın 16 yaşında evlenir. Üstelik aşk evliliği yapar. Soylu olma tutkusudur aslında bu evliliğin altında yatan. Kendinden daha yaşlı bir baronla evlenen kadın, bu unvanın gereksindiği varisi doğurduktan sonra sevgisiz dünyasına geri döner. Doyumsuz, kin dolu bir evlilik yaşamı sürdürür. (s. 31) Bu dönemdeki temel anlayış sevgisiz ve uyumsuz olsa da evliliklerin sürdürülmesi gerektiğidir. İşte böyle bir ortamda dünyaya gelen ikinci kuşak kadın olan anneanne, annesi gibi sevgi ve ilgiden yoksun büyür. Eğitimi süresince yalnız dış görünüşüyle ilgilenilir; iç dünyası görmezden gelinir. Aslında o dönemde çocuğun iç dünyası, duygu dünyası, hayatı nasıl algıladığı gibi kavramlar bilinmeyen, sorgulamak gereksinimi duyulmayan kavramlardır. Bütün bunların yanında kızların eğitiminde manastır eğitimi önemli bir yer tutar. Manastır eğitiminden geçen anneanne o dönemi torununa şöyle aktarır:

"... Ben okulda ilk beş yılımı rahibelerin 'Kutsal Yürek' okulunda okudum. İnan bana, öylesine kıvrak zihnime bu eğitim azımsanmayacak bir zarar verdi. Okulun, girişinde rahibelerin bütün bir yıl boyunca kurulu tuttukları, bebek İsa'nın doğumunu canlandıran ahır sahnesi bulunuyordu. İsa bebek, annesi, babası, öküz, eşek arasında ahırda görünürken, koyun sürüleri kâğıttan yapılmış tepeler ve uçurumlarda gezinir gibiydi. Bu minik koyunlardan her biri okulun bir öğrencisiydi ve o gün boyunca sergilediği davranışlara göre koyun, İsa'nın kulübesine yaklaştırılır ya da uzaklaştırılırdı. Her sabah sınıfa girmeden oradan geçerdik ve geçerken de bulunduğumuz yeri görmeye zorlanırdık. Kulübenin öte yanında derin mi derin bir uçurum vardı ve en yaramazlar, iki bacakları boşluğa asılı, düştü düşecek bir yerde dururlardı. Altı yaşımdan on yaşıma kadar benim kuzucuğumun adımlarıyla koşullanarak yaşadım. Uçurumun kenarından hiç ayrılmadığımı söylememe gerek yok herhalde. (s. 53)"

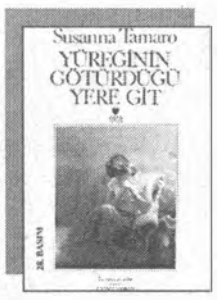

Uçurumun kenarı

Uçurumun kenarından hiç ayrılmayan çocuğun suçları ise çok ilginçtir. "Çünkü dün saçında büyük bir kurdela vardı... Çünkü okuldan çıkarken bir arkadaşın senin şarkı mırıldandığını duymuş. Çünkü sofraya otururken ellerini yıkamadın... Her sefer suçlarım annemin bana yönelttikleriyle aynı suçlardı, görüntüye ait suçlardı. Bana öğretilen uygunluk değil şekilcilikti." (s. 53)

Ve bir gün rahibe, İsa'yı sevdiğini söyleyen çocuğun koyununu "Demek bir de yalan söylüyorsun" diyerek uçurumdan aşağı iter. (s. 54) Psikolojik açıdan bakıldığında böyle bir olayla karşılaşan çocuğun ruhsal durumunun ne denli kötü etkileneceğini söylemek için sanırım psikoloji okumaya gerek yoktur. Bedensel olarak varlığını sürdürse de ruhsal olarak kimlik yitimine uğramış ve sürekli suçluluk duygusu içinde yaşayacaktır. Ancak dönemin eğitim anlayışı, özellikle dinsel eğitim anlayışı suçluluk duygusu üzerine kurulu bir anlayıştır.

Aile anlayışına gelince: Aile babaerkildir. Mutlak egemen karar merkezidir. Kızının eğitim sürecine müdahale hakkını kendinde görür. Temel eğitimini alan kızı liseye gitmek ister; ancak baba bunun adını bile duymaya tahammül edemez. Yine de kız liseye gitmeyi başarır. Bu onun için zaferdir. Ama bütün erken kazanılan zaferler gibi, bu zafer de Pirus zaferine dönüşür ve baba, liseyi bitirdiğinde üniversiteye gitmek isteyen kızını engeller. Kız da babanın kararına boyuneğer.

"Onun olumsuz yanıtı o zamanların eğitim sisteminin bir parçasıydı aslında. Gençlerin gerçek anlamda kararlar alabileceklerine inanılmıyordu. Buna bağlı olarak da, değişik bir istek belirttiklerinde gençleri sınamaya kalkışıyorlardı. Ben ilk engelde tökezlediğimden onlara göre benimki gerçek bir tutku değil, geçici bir hevesti." (s. 32-33) Derken, yenilmişliğinin yanında dönemin eğitim anlayışını ve gençlere bakışını da yansıtır.

Babaerkil aile yapısı, manastırda suçluluk duygusu üzerine kurulu bir eğitim, ardından yalnızca liseyle sınırlı öğretim sürecinin ardından, yenilmişliğin getirdiği bir kadercilik anlayışıyla, kendisine talip olan orta yaşlı biriyle yapılan evlilik. 1940 haziranında yapılan bu evliliğin on gün sonrası İtalya savaşa girer. Mussolini iktidardadır ve faşizm hüküm sürmektedir. Faşizmin hokkabazlık olduğunu ve Duçe'nin 'Karpuzcu' olduğunu söyleyen babası, düzenin adamlarıyla yemeklere katılmaktan ve onlarla işbirliği yapmaktan da geri durmaz.

"Aynı şekilde ben de İtalyan Cumartesi'sine gitmeyi, dul bir kadın gibi kara gömlekler giyip yürümeyi, marşlar söylemeyi son derece gülünç ve sıkıcı buluyordum. Gene de gidiyordum, huzurlu yaşayabilmek için katlanmak gereken bir sıkıntı olarak niteliyordum bunu. Evet pek dürüst ve şanlı bir davranış değildi, ama çok rastlanan bir düşünce tarzıydı" (s. 96) derken de dönemin edilgen toplumunu yansıtıyordu.

İşte anneannenin yaşamının ilk bölümüne damgasını vuran önemli dönemeçler. Yine sevgisizlik üzerine kurulu olan evliliği onun özlemlerine yanıt veremez. Arayışları kaplıcada tanıştığı evli bir doktorda karşılığını bulur ve aralarında bir ilişki başlar. Bu ilişkiden hamile kalır. Kocası çocuğun kendisinden olduğundan kuşkulanmaz. (s. 123-124)

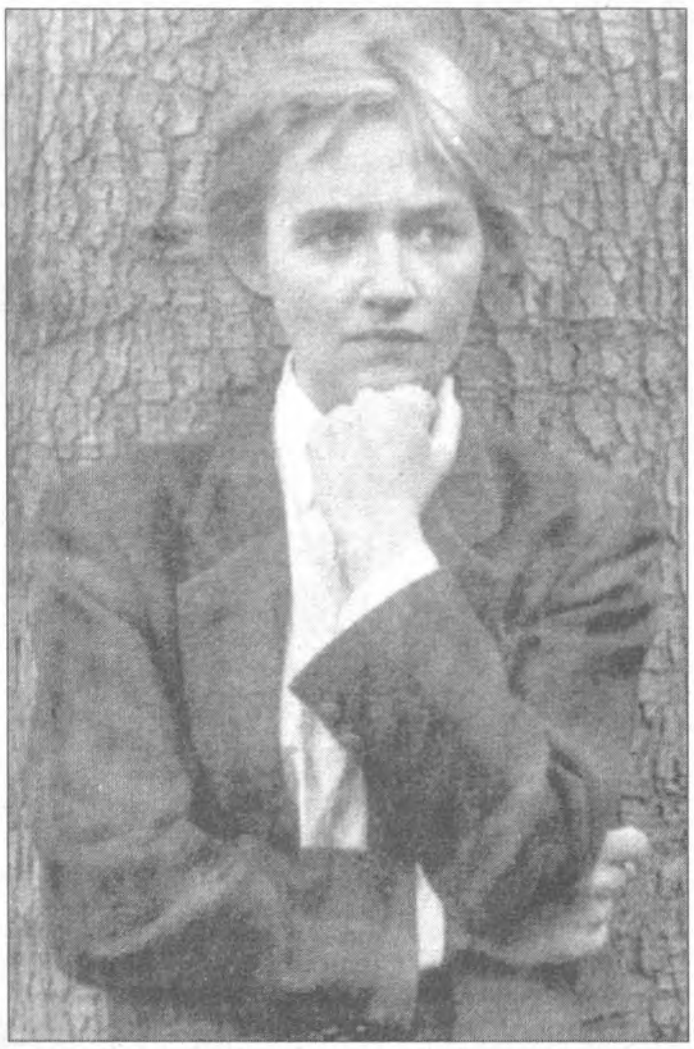

"Şimdi kadınların bu özgürlüğü seçim şansı varken yaptıkları gerçekten korkunç görünebilir, ama o zamanlar -ben bu durumu yaşadığım dönemde- çok sıradan bir durumdu, her çiftin yaşadığı bir olay demeyeceğim ama kadınlar evli olsalar da başka erkeklerden çocuk sahibi oluyorlardı. Peki ne mi olmuyordu? Bana olduğu gibi hiçbir şey. Çocuk doğuyor, öteki kardeşleriyle eşit koşullarda yetişiyor, kimse bir şeyden kuşkulanmadan büyüyordu. Aile o dönemde çok sağların temellere otururdu, yıkmak için değişik bir çocuktan çok fazlası gerekirdi. Annen için de durum böyle oldu. Doğdu ve o anda benim ve Augusto'nun kızı oldu." (s. 125)

Yeni doğan kız çocuk, başlangıçta sevgiyle büyüse de, bir süre sonra sevdiği adamı trafik kazasında yitiren annenin içine kapanmasıyla yalnızlığa ve sevgisizliğe mahkûm olar. Savaş sonrası dönemde dünyaya gelen bu çocuk dönemin toplumsal çöküşünden etkilenerek büyür. Kendisine olabildiğince anlayışla davranan ancak bu davranışlarında kendi iç çelişkilerini de yansıtan yetişkinlere de tepki duyar. Başlangıçta annesinin burjuva eğilimlerine ve yaşantısına duyalan bu tepki üniversite yıllarında dönemin gençliğinin eğilimleriyle koşut olarak topluma karşı bir tepkiye dönüşür. 68 Öğrenci Hareketi olarak tanımlanan dönemdir bu.

"Fransız Mayıs'ı yaşanmıştı, üniversiteler işgal edilmişti. Öğrenci hareketleri sürüyordu. Onun telefonda ender olarak verdiği haberleri dinlerken artık onu izleyemez olmuştum, her zaman birşeylere karşı hınç doluydu ve bu birşeyler hep değişiyordu... İlaria kendi cümleleriyle konuşmaktansa sloganları birbiri ardına sıralar olmuştu." (s. 44)

"Devrimci propaganda niteliğinde bildirilerden başka bir şey geçmedi elime, ne bir mektup, ne bir günce. Odasının bir duvarında asılı olan afişte şöyle yazıyordu: Aile ancak bir gaz odası kadar havadar ve uyarıcıdır." (s. 45)

68 öğrenci hareketi.

Savaş sonrası kuşağın savaşa, eğitim sistemine, aile ve ahlak anlayışına bir başkaldırısıdır Batı'daki 68 öğrenci hareketi. Ancak bu başkaldırı kendi iç çelişkilerini de birlikte getirmiştir. Cinsel özgürlüğün yaşanmasının ardından dünyaya bu kez babasız çocuklar gelmiştir. İlaria da böyle bir çocuk dünyaya getirmiştir ve çocuğu annesine bırakmıştır. Asıl sorun çocuk ilkokula başladığında ortaya çıkar, arkadaşlarının babası vardır ve çocuk bunun boşluğunu hisseder. (s. 86) Çocuk, baba ve anne sevgisinden yoksun yaşarken, anne de duygusal yoksullaşmanın sorunlarını yaşamaktadır. (s. 87) Ardından bir trafik kazasında ölür. Anneanne ve torun başbaşa kalmıştır.

Birlikte yaşanan, başlangıçta mutlu ama sonra sorulamayan ve söylenemeyenlerin yarattığı gerginlikle çatışmalı geçen bir dönemin ardından torun başka bir ülkeye öğrenimini sürdürmek üzere gider. Ve anneanne sorulamayana ve söylenemeyenleri yüzyıllık bir hesaplaşma olarak güncelerinde ortaya koyar. Bu hem geçmişiyle hesaplaşmadır, hem de geleceğe hesap vermedir, geçmişle bugün arasında ortalarda duran anneanne, ikisine eşit uzaklıkta durmanın getirdiği pozisyonu gelecekle bir uzlaşma köprüsü olarak ortaya koymaya çalışır. Kendi annesinden başlayarak, kendisinin ve kızının çocuklarını, eğitim süreçlerini, evliliklerini, aile anlayışlarını, sevgiyi algı-

layışlarını, korkularını ve umutlarını insani zaaflarını hiç saklamaksızın olabildiğince doğal bir biçimde yansıtır.

"Bedeninin işlevini yerine getirdiği sürece onun ne kadar büyük bir düşman olabileceğini farketmiyorsun; ama ona bir an için karşı koymaya kalkınca, yenildiğimi görüyorum", derken yaşlılık korkusunu anlatır. (s. 12)

"Çok uzun yaşadığım ve pek çok kişi yitirdiğim için, artık biliyorum ki ölüler yokluklarıyla değil de -onlarla bizim aramızda- söylenemeden kalan sözler yüzünden keder verirler asıl." (s. 13) derken de bir gerçeğin altını çizer.

Kimi zaman bilimsel gerçeklere yakın dururken kimi zaman da metafiziğe eğilim duyar. (s. 40) Kızının etkisiyle feminizmden hoşlanır, ama duygudan yoksun olması onu itici kılar. Erkekler onun gözünde inanılmaz derecede saf ve kırılgandırlar. Onları tava getirmek için tek bir düğmeye basmak yeter. Ama onun istediği yine de aşk dolu bir arkadaşlıktır. (s. 91)

Aydınlanma dönemi burjuva ahlak anlayışından başlayıp, dinsel eğitim anlayışıyla süren bir süreç, ekim devrimi, birinci ve ikinci dünya savaşları, savaş öncesi ve sonrası toplumsal ve ekonomik bunalım, 68 öğrenci hareketi ve bunun sonucunda ortaya çıkan yeni anlayışlar. Anneannenin tanık olduğu bu dönemi bize ilginç kılan nedir? Kitabın yalnızca İtalya'da çok satmayıp bizde de -pek reklamı yapılmamasına karşın- çok satmasının ardında ne yatmaktadır?

Yaşanılan dönemleri karşılaştırdığımızda 19. yy.'ın son dönemi bizde Tanzimat dönemi aydınlanma hareketlerinin başladığı dönem. Ardından İkinci Meşrutiyet, 1. Dünya Savaşı, Bağımsızlık Savaşı, Cumhuriyet'in kuruluşu, yeni bir Aydınlanma mücadelesinin başlaması, 2. Dünya Savaşı'nın ardından çok partili dönem ve 61 Anayasası'nın getirdiği özgürlük ortamı, 68 öğrenci olayları ve 80 sonrası dönem diye ayırmak mümkün. Ancak toplumsal ve siyasal olarak yaşananların birebir örtüştüğünü söylemek ve bir simetri aramak doğru olmaz kanısındayım. Ama olayın insani yönünü, eğitim anlayışını, aile ilişkilerindeki kimi anlayış ve sorunları ele aldığımızda okuyucunun hayatında kendisine de dokunan, etkileyen ve kimi zaman burada ben de varım dedirten, kimi zaman da teğet geçen yaşantılar var diye düşünüyorum.

Yazarın tüm bu olayları kronolojik bir sırayla değil de yaşamın kendi gerçekliği içerisinde yaşanılanların ilintisini kurarak anılar demeti olarak dağınık bir biçimde sunması metnin cazibesini artırıyor. Tarih dersi vermek değil yapılan, tam aksine hayata dokunmaya çalışan insanın, tarihsel akışla bir hesaplaşması. Bu tarihsel akışın içersinde sosyolojik gerçekler, psikolojik gerçekler önemli bir yer tutuyor. Ayrıca bu hesaplaşmada ne bir savunma ne de bir saldırı var. Algılanılan gerçekler kendi doğallığı içerisinde aktarılıyor ve metnin içtenliği okuyucuyu sarıyor. Bu içtenlik kendi zaaflarını ortaya koymanın yanında, diğer kuşakların zaaflarıyla hesaplaşma biçiminde ortaya çıkıyor.

Çeviri seçimi açısından baktığımızda, farklı iki toplumda yaşanan sosyal gerçekliklerin birebir örtüşmese de benzerlikler gösterdiğinin; insani kaygı ve sorunların, kuşak hesaplaşmalarının toplumlara göre pek de farklılıklar göstermediğinin bir kanıtı olarak ortaya çıkıyor bu çeviri. Ayrıca kadın tarihine, o tarihi farkında olmadan oluşturan bir kadının gözüyle katkıda bulunuyor. Bütün bunlar göz önüne alındığında da çeviri olarak amacına ulaşmış oluyor. ■

Yüreğinin Götürdüğü Yere Git / *Susanna Tamaro Çeviren: Eren Cenday / Can Yayınları.*

Devrim Açısından Köy Enstitüleri ve Tonguç, Umut Yolu, SSK Yönetiminde Bir Yıl adlı yapıtlarından tanıdığımız Engin Tonguç, Tonguç'un belgeliğindeki yüzlerce belge, mektup ve basılı yapıtlardan (237 belge, 425 mektup, 160 kitap, 188 makale) yararlanarak yazmış elimizdeki kitabı.

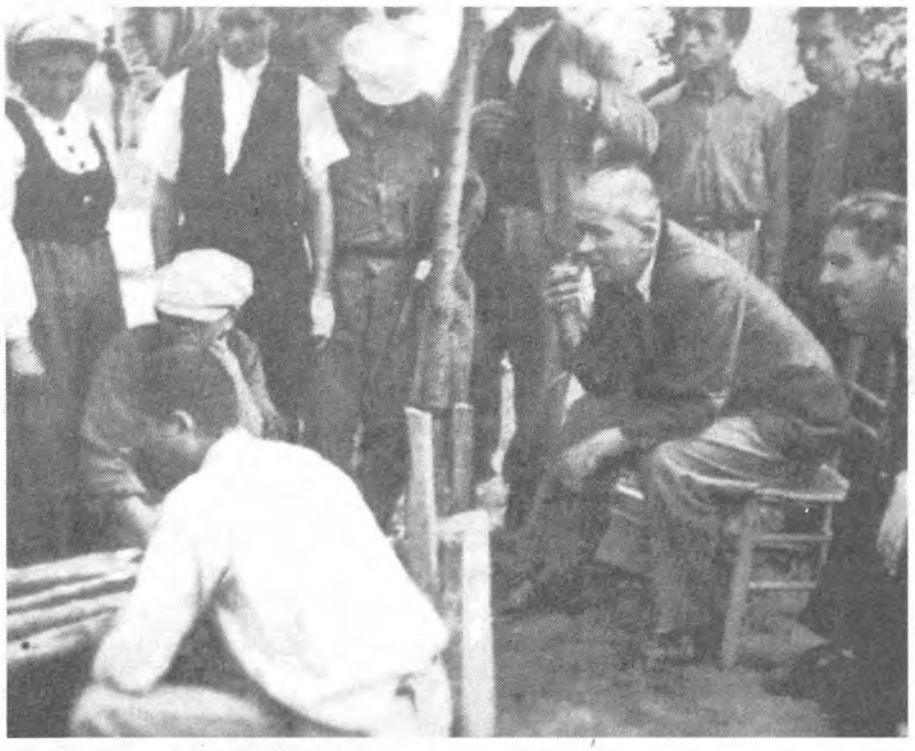

Bir Eğitim Devrimcisi İsmail Hakkı Tonguç

Tonguç Baba'nın yaşamöyküsü

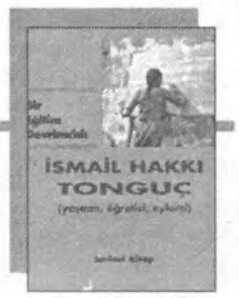

MEHMET BAŞARAN

En büyük eğitimciyi yetiştirmişiz. En özgün eğitim kurumlarını yaratmışız. Sonra Köy Enstitülerini kapatmış, kurucusunun ciğerlerini bir kartallara yedirmediğimiz kalmış ve şimdi korkunç bir eğitim çıkmazındayız, Ortaçağ karanlığına sürükleniyoruz. Öğretim Birliği Yasası'nın çıkarıldığı 1924'ten gerilere düşmüşüz. Kesintisiz 8 yıllık eğitim sayıklıyoruz. Kim, hangi bilimsel verilere dayanarak nasıl uygulayacak bunu?

İbretle okunması gereken bir yapıt çıktı bugünlerde: Bir Eğitim Devrimcisi İSMAİL HAKKI TONGUÇ (yaşamı, öğretisi, eylemi).

Devrim Açısından Köy Enstitüleri ve Tonguç, Umut Yolu, SSK Yönetiminde Bir Yıl adlı yapıtlarından tanıdığımız Engin Tonguç, Tonguç'un belgeliğindeki yüzlerce belge, mektup ve basılı yapıtlardan (237 belge, 425 mektup, 160 kitap, 188 makale) yararlanarak yazmış bu kitabı. Yapıt, iki cilt. Kimileri ilk kez açıklanan belgelerle her zaman önemli bir başvuru kaynağı olacak bir ürün; yalnız bir dönemin eğitim tarihini aydınlatmıyor, geleceğe de ışık tutuyor.

Eğitim Fakülteleri üstüne kimi yazılar okuyoruz bugünlerde gazetelerde; o, varlıklarıyla yokluları pek belli olmayan fakültelerin.

Köy Enstitülerinin bir de yüksek bölümünü açmayı düşünmektedir Tonguç. Eyüboğlu'nun da belirttiği gibi "Köy Enstitülerine öğretmen yetiştirmek" işi bir yönüydü. Yarım yüzyıl önce şöyle düşünüyor Tonguç:

"Ülkenin gerçeklerinden kaçmayan, bunlardan kopmayan, çağdaş, yepyeni bir üniversitenin çekirdeği olacak bir kurumun temelini atmak." Yüksek Köy Enstitüsü, onun ideallerinin, öğretisinin erişebildiği en uç noktadır.

Şunları söylemektedir Hüsnü Cırıtlı'ya:

"Bu üniversite ile olmaz. Yüksek Köy Enstitüsüyle biz geleceğin üniversitesini hazırlıyoruz. 21. yüzyılın insanını yetiştireceğiz. Türkiye bu üniversite ile Türkiye'nin yükseköğrenim sorununu çözemez... 1933'te üniversite reformu yapıldı, ama üniversite geleneğinden kopmadı. Üniversite oturan bir kurumdur, hareketsiz bir kurum. Biz bu kurumla 21. yüzyıla hazırlanamayız... Daha hareketli, toplumla iç içe, toplum içinde kanatları olan bir kurum olması gerek. Canlı, hareketli bir üniversite gerek. Bununla biz 21. yüzyıla giremeyiz. Biz Köy Enstitülerinde yüksek bölümler açacağız. Ve o, olması gerektiği gibi olacak. Yani 21. yüzyıla bizi götürebilecek bir kurum olacak."

Kitapta ne ilginç bölümler var böyle daha. Köy Enstitüleri gerilerde kaldı sanıyor konuyu iyi bilmeyenler. Oysa, hep ileriye bakan biri Tonguç ve bir eğitim devrimcisi. Herkesin severek okuyabileceği, aydınlatıcı, göz açıcı bir düşün ve sanat ürünü Tonguç'un sanat ürünü Tonguç'un yaşamöyküsü, yazınımızda pek benzeri bulunmayan bir yapıt.

Yürekten kutlarız bu büyük emek ürününü pişirip kotaran Engin Tonguç'u. ■

İsmail Hakkı Tonguç, 1920- 1930 yıllarında. Tonguç, Süleyman Edip Balkır'la birlikte (üstte).

Bir Eğitim Devrimcisi: İSMAİL HAKKI TONGUÇ (yaşamı, öğretisi, eylemi)/*Engin TONGUÇ/ Güldikeni Yayınları / 540 s.*

KILAVUZ 2 / Şahin DUMAN

İş Adamları, Yöneticiler ve Politikacıların "Kılavuz"u Çıktı!

*Atatürk'ten Einstein'a kadar pek çok ölümsüz şahsiyetin özlü sözleri, bütün insanlığa mal olmuş anonim deyişler ve işadamlarına/yöneticilere/politikacılara uygulama kabiliyetli projeler **Kılavuz**'da.*

Şahin Duman'ın derlediği sözler ve hazırlanan projeler işadamı, yönetici, politikacı ve onların yerinde olmak isteyenlere yol gösterecek.

*Yaşananlara tarafsız bir gözle bakmak ve hedeflerinize istikamet vermek için:"**Kılavuz**"*

224 Sayfa • KDV Dahil 800.000.-TL.
İsteme Adresi : P.K. 62 Maltepe ANKARA
Genel Dağıtım: PİA

Nermi Uygur'dan "Başka Sevgisi"

Sevgi dolayımında insan

Nermi Uygur bu kez, insan dünyasına, yaşama alanına, kültür gerçekliğine 'sevgi' ve akraba kavramlarıyla yaklaşıyor; yönteminin ağlarını bu kez 'sevgi'ye atıyor; bir tür 'sevgi fenomenolojisi' yapıyor. Bu denemede, olup bitenler, başkalarının tanıklığı, sevgiye ilişkin sokuluşların somutlaştığı aracı ortamlar artık onun için.

BETÜL ÇOTUKSÖKEN

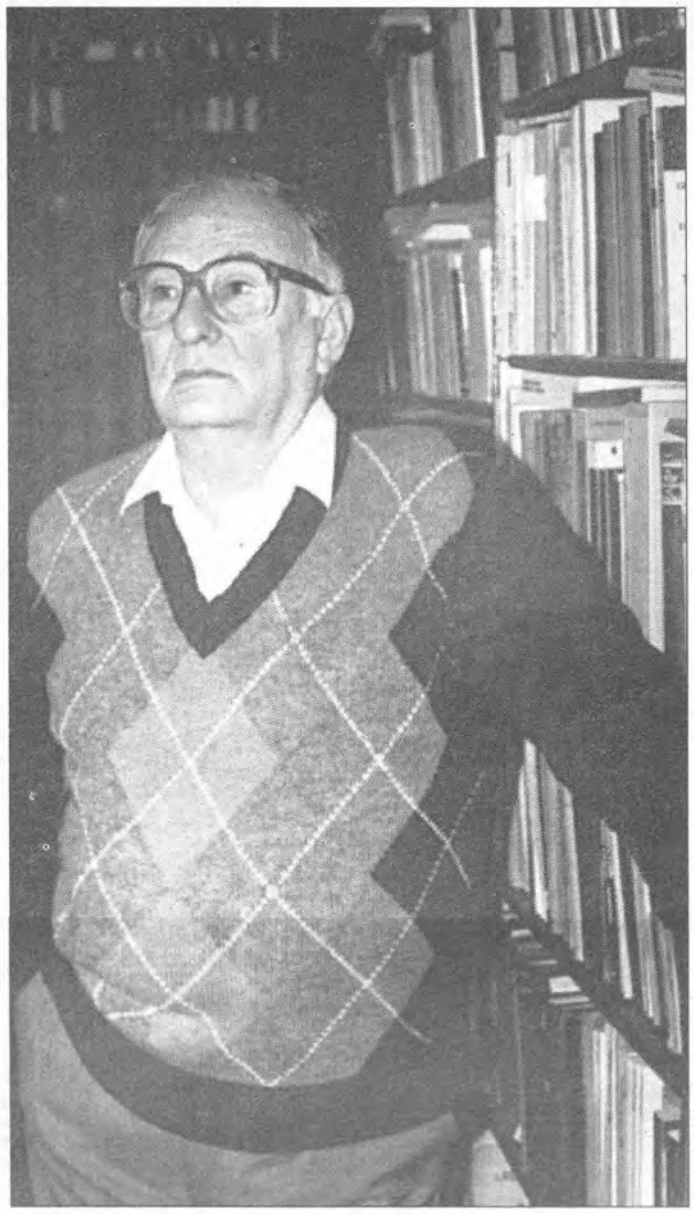

"Eğitim diye yapılıp edilen her şey akıl gerektirir.
Sevgisiz akıl: korkunç. Akılsız sevgi: kötürüm."
Nermi Uygur, Başka -Sevgisi, s.218 (*)

Nermi Uygur **"Yaşama Felsefesi**'nde "Filozof, akılla gidilebilen yere akılla gitmeli; akılla gidilemeyen yere akılla gitmeye kalkışmamalıdır" (**Yaşama Felsefesi,** Çağdaş Yayınları, İstanbul, 1981, s. 7) der. Asıl çözümün, çarenin **nerede olduğuna** ilişkin bir ipucu vermediği de hemen dikkati çeker. Yanıt sanki bu son (şimdilik) kitaba saklanmıştır. Sevgi ile özellikle de 'ben', 'biz' eksenini aşan sevgi ile, diğer bir deyişle 'başka (şey, insan) - sevgisi' ile her şeye, tüm dünyaya açılabilirsiniz; 'açık varlık' olduğunuzu gösterebilirsiniz. **Yaşama Felsefesi**'nde adeta gizemli bir biçimde imlemi örtük bırakılan tümce, 'başka-sevgisi' ile **Başka-Sevgisi**'nde somutlaşıyor; içerik kazanıyor.

Nermi Uygur bu kez, insan dünyasına, yaşama alanına, kültür gerçekliğine 'sevgi' ve akraba kavramlarıyla yaklaşıyor; yönteminin ağlarını bu kez 'sevgi'ye atıyor; bir tür 'sevgi fenomenolojisi' yapıyor. Bu denemede, olup bitenler, başkalarının tanıklığı, sevgiye ilişkin sokuluşların somutlaştığı aracı ortamlar artık onun için. Tüm dünya, insan dünyası bu kavramla çerçeveleniyor. Böyle bir tutumun yanı sıra, daha önceki yapıtlarda sık sık ele alınan kavramların yeniden, bu kez 'sevgi', özellikle de 'başka-sevgisi' bağlamında örtük ya da açık bir biçimde ele alındığı görülüyor: Toplum, tarih, kültür varlığı olarak insan, bunalım, dil, Türkçe, kuram-eylem, deneme-denemeci, okur-yazar, öznellik-nesnellik, yabancı, başka, iç-dış...

Toplum, tarih, kültür varlığı olarak insanın önünde, dünyanın ve başkalarının ulaşılabilir olabilmesinin temel koşulu olarak 'başka-sevgisi' temel bir tutamak noktasını oluşturuyor. Bu bağlamda, insan-dünya, doğa-kültür kavram çiftleri de ana izleğin sürdürülmesinde vazgeçilmez oluveriyorlar. Yapıtın bütünlüğü ya da sınırları içinde 'başka-sevgisi nedir?'; 'başka-sevgisi nasıl gerçekleşir?'; 'başka-sevgisi neyi amaçlar?'; 'başka-sevgisi neyi sağlar?'; 'başka-sevgisini kimler gerçekleştirebilir?' türünden soruların yanıtları aranıyor. Böylece insanın kendi dünyasını 'başka-sevgisi' temeline dayalı olarak nasıl kurabileceği gözler önüne seriliyor; ama reçete yok, sadece örnekler var, yaşantılar var.

Yazar, özgür görünüşlü söylemini birbirine sıkıca eklemlenen ve her türlü düşünsel seçeneği göz önünde bulunduran mantıksal bir yapı içinde sunuyor ve bu sunuşun temel dokusunu hümanist bakış açısı oluşturuyor: Her şey insan için, insanla anlamlı ve değerli. Bilgi-insan ya da insan-bilgi ilişkisi bağlamında dile getirilen şu görüşler, Nermi Uygur'un tüm yapıtının ana doğrultusunu, özgül ayrımını bir kez daha kavrama fırsatını veriyor: "Bilgi bilgidir, öyle gözle, insancıllıkla alıp vereceği yoktur, diyenlere sözüm şu: Tüm bilgiler matematik bilimlere, ya da matematik altyapılı fizik bilimlerine, doğa bilimlerine kapatılamaz. En az onlar kadar, yerine göre, onlardan daha çok önemli ve saygın olan bilimler de var, **insan** bilimleri bunlar." **(Başka-Sevgisi,** s. 219).

Nermi Uygur'un felsefi söylemi

Nermi Uygur'a göre insan, "Daha doğar doğmaz kendisine yabancı bir ortamda (...) Sonradan değerlendireceği bazı yapısal donatımlarıyla, çıplak varlığını ayakta tutacak olan içgüdüsel havada bir-iki yatkınlık dışında 'ben'im' diye sarıldığı hiçbir şeyi yok. Böylece ben, yabancı'yı, dış'ı, başka'yı benimseye benimseye ben olmakta. (...) Ardı arası kesilmeyen bir edinme, büyüme, **başka**'yla 'dolma' ürünüdür ben. İletişim iletişimle. Aslında kendisinden olmayan bir **bizelenmedir** gerçekleşen." **(Başka-Sevgisi,** ss. 30-31).

Nermi Uygur'un Felsefe Dünyası'ndan Kesitler'inde ileri sürülen şu düşünce bu yeni yapıt için de geçerli gibi görünüyor: "Kavramlarını sürekli olarak

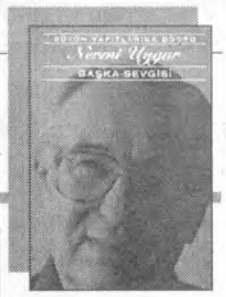

genişletmeye çalışma, kavramların ağırlıklı olarak yeraldığı tartışma odaklarını, farklı bakış açılarını hiç eksik gedik bırakmamaya özen göstererek farklı savlar biçiminde sunma, Nermi Uygur'un felsefi söyleminin en belirgin özelliği olarak kendini gösteriyor; bu yaklaşım hemen bütün yapıtlarına yayılmış durumda. Yapıtlar arasında yoğun bir iç diyalog var; yapıtlarda konuların işlenişi düz bir çizgi halinde değil de sanki içiçe giren, geçen sarmallar gibi." (Betül Çotuksöken, **Nermi Uygur'un Felsefe Dünyasından Kesitler,** Kabalcı Yayınevi, İstanbul, 1995, s. 17.) Bu yapıtta da Nermi Uygur tüm yazarlık deneyimini okurlarına aktarıyor; yaşantılarını onlarla paylaşmayı amaçlıyor.

Biraz önce de dile getirildiği gibi, insana ve insan dünyasına, insanlararası, kültürlerarası iletişime duyulan güven, yapıtın hemen her sayfasında okuyanı sarıveriyor: "Gittikçe daha belirgin bir biçimde belirdiği üzere, **işimiz, tüm dünyayla;** dünyaya **açık** varlıklarız biz. Doğamız bu, doğal olan bu bizim için. Buna göre, sevgi'nin böylesi dünyaya, böylesi evrensel açıklığa uygun olması kadar doğamıza uygun bir şey olamaz." **(Başka-Sevgisi,** s. 37).

Ben-ben olmayan ilişkisi

Ben-ben olmayan ilişkisi, öteden beri felsefenin en vazgeçilmez izleklerinden biridir ve felsefe tarihinde bu izlek, çok farklı düzlemlerde ele alınmıştır. Bu ele alışların içinde en yaygın olanı, en bilineni özne-nesne bağlamıdır ve bu da 'bilgi'ye ulaşmak üzere kendini gösterir. Bilgiyi sorun olarak görmek, kuşkusuz, bilgi öznesi olmakla ve bunun farkına varmakla mümkündür. Felsefe yapmanın olanağını veren ya da her şeyin, her türlü doğal ya da kültürel yapının üzerinde düşünebilmenin olanağını sağlayan işte bu, ben-ben olmayan arasındaki ayrışmadır. Ben (bilgi bağlamında: bilen, özne) ile ben olmayanın (bilgi bağlamında: bilinen, nesne) ayrımını, aralarındaki ilişkileri çözümleyerek bilmeye, bilebilmeye çabalamak, böyle bir bilinç edinmek, bir bakıma felsefi söylemin başlangıç noktasını oluşturur. Burada beliren sorunlara çözüm arayanlar da genellikle, kendilerini iki yapıdan birini seçme gibi bir karşıtlığın içinde bulurlar: ya 'ben'den yola çıkılacak ve varolana ilişkin her türlü bilgisel verimlendirme 'ben' dolayımında gerçekleşecek ya da tam tersi bir yol izlenerek, ağırlık noktasını 'ben olmayan', 'nesne' oluşturacak ve her şey ona götürülecek, ona teslim edilecektir. Bu iki yoldan her birinin mantıksal sonuçlarının son sınırlarına kadar katı bir biçimde ileri götürülmediği tutumlar da söz konusu olabilir. Ancak ben'in kalkış noktası olarak -sınırlı da olsa- belirleyiciliği göz ardı edilemez bir önemde ortaya çıkmaktadır.

Olup bitenin, nesne ya da şey durumlarının farkına varma, onu/onları kendinden saymayıp, kendi dışında olduğunu duyumsama ve ona/onlara yönelme üstelik de bu yönelişin koşullarını araştırma; bilme olgusunu bilmeye, anlamaya çabalama ve bu serüveni dile dökme, bir bakıma zorunlu olarak oluşturulan kültür dünyasının ögelerini, kılık değiştiren 'ben' ürünlerini yeniden kalkış noktası yapma: işte felsefe bu sorumluluğu üstleniyor.

'Bilgi öznesi' olarak insan kendine bu sorunları edindiğine göre, 'sevgi' öznesi' olarak neleri sorunlaştırabilir ya da sorunlaştıracaktır? Bu bağlamda da sevgi, ya ben/biz ekseninde gerçekleşecektir ya da kendini aşarak, şey/insan düzlemine, diğer insanlara yönelecektir. Sevgi öznesi olarak insan, yine bir tür, ben-ben olmayan ilişkisini kurmaktadır. Bilgide ben-ben olmayan ayırımına ne denli gereksinim varsa, sevgide de ben-ben olmayanın (farkına vararak) aşılmasına ve bütünleşmenin sağlanmasına o denli gereksinim var gibi görünüyor. İnsan bir bakıma, bilgi-sevgi öznesi olmanın gerilimlerini yaşayan bir varlık olarak beliriyor. Zaman zaman sevgi öznesi, bilgi öznesinin de -tüm doğallığı içinde- önüne geçiyor; ana yönelim oluveriyor. Bilen bir varlık olarak insan yerine, seven bir varlık olarak insan önceleniyor. Bu neden böyle? Çünkü insan salt bilen bir varlık olarak ele alındığında, darlaşıyor; oysa seven bir varlık olarak insan hep ötelere geçebilme, ulaşabilme olanağına sahip bir varlık olabiliyor. Artık bu noktada, realizm, idealizm tartışmasının ötesine geçilebiliyor. "Sevgi" böylece Nermi Uygur'un insan metafiziğinin temel kavramı olarak beliriyor.

Nermi Uygur tüm yapıtında "ya bu, ya şu" mantığının yerine, "hem bu hem şu" mantığını benimsiyor. "Somut somut" insanı, tüm yaşamı kavramaya çalışan yazar, düşünür, artık hiçbir öğeyi dar sınırlandırmalar içine hapsetmiyor; yaşamın kavramlara, sistemlere sığamayacak kadar oylumlu, değişken, çok yönlü olduğunu örneklerle, binlerce yılın, kuşaktan kuşağa aktarılan deneyimleriyle ve bu deneyimler aracılığıyla gösteriyor. "Düşünmeyle yoğrulmak istenen yaşamın sisteme sığmayacağı inancım hiç fire vermedi hep diri kaldı bende" (Başka-Sevgisi, s.151) diyor.

İnsanın kendisini ve dışındakileri birçok noktayı ölçüt alarak sınırlandırmasının ve bu sınırlandırmaların konusu olan yapılara da iyi/kötü türünden değerlendirmelerle yaklaşılmasının olumsuzluğunu gözler önüne serer Nermi Uygur: "Sık sık vurgulandığı üzere, kabaca da olsa, gerçek şu: Ne iyi ne kötü bir kültür alanıdır bilim-teknik kendi başına. Bilim teknik yiğitleri, araştırma ve ürünlerini tüm insanlığın yararına sunarlar. Ülke hakkı, yönetim baskısı, toplum çıkarı zaman zaman ağırlığını koysa da, **vatanı yok** bilim ile tekniğin, Galilei'ler, Newton'lar, Maxwell'ler, Edison'lar, Curie'ler, Pasteur'ler, Einstein'lar bilim-teknik dehaları oldukları kadar, anlayanın anlayışı oranında, **sevgi devrimcileridir** de. Ben-biz bağnazlığından fışkıran kıskançlık ve düşmanlığın kotardığı çiftçe ölçeklerin **ötesinde** çiçeklenir bilim-teknik. Arkasını bilim ile tekniğe dayayıp savaş, ezme, sömürü, soykırım kusan araçlar, düpedüz bilim-teknik değil,

bilim-teknik **araçları.** Araçlarsa, gerçeklikleri ve mantıkları gereği ancak kullananlarca araç. Hangi nedenle olursa olsun, sevgisiz insanların, sevgi dağarcığı dapdaracık düzeydeki insanların elinde kötünün kötüsü niteliklere bürünen başarılı bilim-teknik ürünleri, bu yüzden özyapısıyla tümden kötü olamaz. Bilimin tekniğin sonsuz sayıda "iyi" ürünler barındırdığını akıldan çıkarmak büyük haksızlıktır." (**Başka-Sevgisi,** s.59).

Sevgiye dayalı eğitim

İnsan dünyasındaki her şey, her türlü ilişki sevgi dolayımında ele alındığına göre sevgi eğitiminin ya da sevgiye dayalı eğitimin birçok ayrımcılığı dışta bırakabileceği düşünülebilir. Ona göre özellikle sevgi eğitimi konusunda birçok şey yapılabilir: "Genellikle kültürün, özellikle de çağdaş kültürün eğitimce en aksayan yanıdır sevgi eğitimi.

Ya hiç yok; ya da var, ama şöyle: Sözümona dinsel, dirimsel bazı tekyanlı ezberlerden öteye geçemiyor. Oysa hem engin bilgi, hem engin duyarlık olmadan olmaz sevgi eğitimi.

Gerçekleşmesi zor ama gerçekleşmesi gereken bir eğitimdir sevgi eğtimi." (**Başka-Sevgisi,** s.218).

Dinci, ırkçı, aşırı milliyetçi ve cinsiyetçi ayrımcılıklarla altüst edilen dünyamızın, kendi bireysel ekseninden çıkabilmeyi amaç edinen insanlara, örnek olabilecek insanlara gereksinimi var. "(...) başka-sevgisini gerekli (dolayısıyla da yeterli) kılan şeyin (ya da şeylerin) **ne** (ya da neler) olduğunu araştırmak" (...). Bunun içinse yapımızın, **insan olarak** yapımızın nasıl bir yapı olduğunu elden geldiğince açık-seçik bilinçle kavramak zorundayız. Her şeyden önce, kuşku götürmezce apaçık bir temel-gerçeğin ayırdına erişelim: Bir canlı-varlık olarak insanız hepimiz. Yani: Canlılardan bir canlıyız, kendimizi hayalgücümüzle ne biçim özelliklerle bezesek de gerçeklikçe bu böyle. Biz insanlar da, tüm canlılar gibi, ne yapıp edip canlı kalmaya yönelen varlıklarız; diri olduğumuz sürece, belki dolambaçlı görünecek ama daha çarpıcı bir deyişle, **diriliğimizi sürdürmeye yapışmış** canlılarız. Böylesi bir canlı-yazgısıysa, bizi, her şeyi, şöyle ya da böyle diri kalmamız açısından ayarlamaya yöneltiyor. Bunun için de, bizi, zorunlulukla, çıkar güden, canlı kalmaya istekli bir varlık, -çıkarı güden yaşama- durumu beliriyor. Öyle ki, bu belirlenim insan varlığımızın hep yapıp

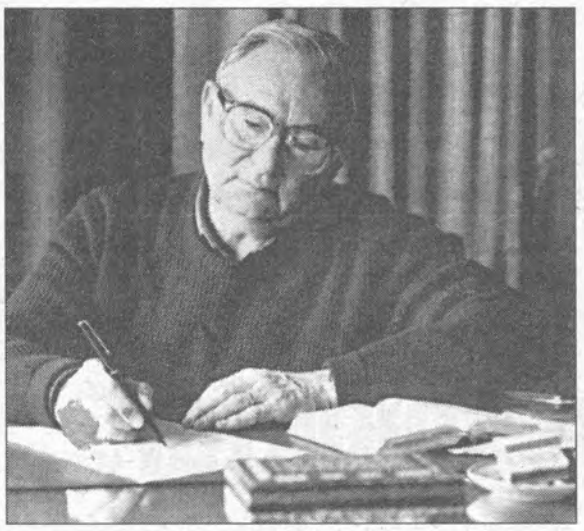

Nermi Uygur tüm yapıtında "ya bu, ya şu" mantığının yerine, "hem bu hem şu" mantığını benimsiyor.

etmesinde itici güç oluyor. Böylesi bir durumsa, böylesi diriliği böylesi kaçınılmazlıkla, koruyup kollamaysa, insanı birtakım "önlemlere" sürüklüyor. Bunlarsa çoğun, çeşit çeşit saldırganlıklar, sınırkoymalar, sevgisizlikler, yasaklar, düşmanlıklar doğurmakta." (**Başka-Sevgisi,** ss.171-172).

İşte tam da bu noktada doğal olanın aşılması büyük önem taşıyor; ama insan, kültürel formlar altında da örneğin simgelerin, imlerin gücünden yararlanarak yaşama dünyasını başkaları için yaşanır olmaktan çıkarabiliyor salt kendi ekseninde kaldığı sürece. Daha da öteye gitmek gerekiyor o zaman; bireyi ötelere taşıyacak olan da sevgi eğitiminden başkası değil.

Bilinçsiz sınırlandırmalara sınır getiren; başka bir deyişle, sınırsızlığı denemeyi amaçlayan bir söylem oluşturuyor Nermi Uygur. Somutu, olup biteni olanca ayrıntısıyla, girift, çapraşık yönüyle/yönleriyle kavramaya çalışıyor. "Konularını olanca somutluğu, yaşanırlığı ile dile getiren, ileten bir dil söz konusudur Nermi Uygur'un yapıtlarında (...) Nermi Uygur'a göre tüm kültürel gerçekler öyleyse, yaşantılar, dile gelen yaşantılar aracılığıyla kavranmalıdır. (B. Çotuksöken, **Nermi Uygur'un Felsefe Dünyasından Kesitler,** ss.125-126). İşte böyle bir çabayı gerçekleştirirken en büyük yardımcısı da "hem bu hem şu" mantığını içeren çoğulcu, daha açık bir deyişle, denemecinin söylemidir; hep "tadı damağım(ız)da" kalacak bir söylem. ■

(*), **Başka Sevgisi/** *Nermi Uygur/Yapı Kredi Yayınları, Cogito Dizisi: 48, İstanbul 1996/ 249 s.*

Doğa, tarih, kültür ve sevgi yumağı bir kitap;

BERGAMA'DAN BODRUM'A SEVGİLERLE!

S.Sırrı Şenuslu

İsteme Adresi: Nehir Yayınları, Taşdirek Çeşme Sk. No:ı: 9/3 Çemberlitaş-İstanbul
Tel/Faks: (0 212) 518 41 34 - 35

FİYATI: 980.000.- TL (PTT ÖDEMELİ GÖNDERME MASRAFLARI VE KDV DAHİL)

BERFİN YAYINLARI

Aydınlanma ışığında

Abdullah Rıza Ergüven

Günümüzün ozan, yazar, denemeci, eleştirmen ve düşünbilimcilerinden. 1925'te Avanos'ta doğdu. 1952'de İstanbul Üniversitesi Türkoloji Bölümünü bitirdi. Resmi bir kurumda çalışırken çeşitli baskı ve yıldırılar karşısında görevini bırakmak zorunda kaldı. 1967'de İsveç'e gitti. 1978 - 90 yılları arasında Stockholm Üniversitesi'nde Öğretim Görevlisi, Lektor i Turkologi ve araştırıcı olarak çalıştı.1990'da emekli oldu.

Çeşitli dergi ve gazetelerde şiir, çeviri, inceleme, araştırma, eleştiri ve düşünbilimsel yazılarını yayımladı. Yapıtlarının sayısı 80'i geçer. Yasak Tümceler romanında "dine hakaret" ettiği gerekçesiyle "mahkûm" oldu.

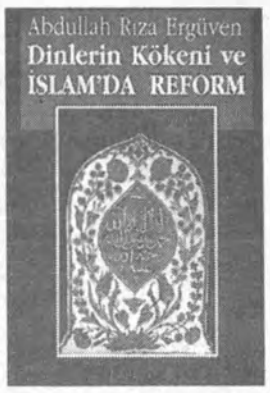

...ve kitapları:

Dinlerin Kökeni ve İSLAM'DA REFORM
Karanlığa Karşı Bir Aydınlanma Kitabı!
560 sayfa / 1.000.000 TL.

Yasak Tümceler
"Dine Hakaret"ten "Mahkûm" oldu!
(Roman) / 500.000 TL.

Tanrılar Neyi Yarattı?
(2. Basım) / 300.000 TL.

Bir Elim Anadolu
Şiir / 300.000 TL.

Tabancamın İpek Bağı
Şiir / 300.000 TL.

Kuyuya Düşen Ay
Şiir / 300.000 TL.

Tersine Akan Irmak
Şiir (Yeni Çıktı) / 400.000 TL.

Alan Bosquet
Yaşamı-Sanatı-Şiirleri / 200.000 TL.

Paul Eluard
Yaşamı-Sanatı-Şiirleri / 300.000 TL.

Mayakovski
Yaşamı-Sanatı-Şiirleri / *Çıkıyor!*

Mayakovski
Mektuplar / *Çıkıyor!*

Tarih Boyunca Gök Nesneleri - UFO
Çıkacak!

Gece de Güneş Doğar
Roman / *Çıkacak!*

Adres: Cağalolu Yokuşu, Evren Han, Kat: 3, No: 60 Cağaloğlu 34440 İstanbul. **Tel:** (0 212) 513 79 00 - **Fax:** 520 64 84
Dağıtım: İstanbul: A & B, Arkadaş, Barış, Birleşim, PİA, Say. Özgür, Yeni Çizgi, Yön. **Ankara:** Doruk, Uyum, Yaba, **İzmir:** Bilim Kitabevi

KİTAPÇILARDA

ŞİİR ATLASI

Hazırlayan: Cevat Çapan

Gustavo Adolfo Bécquer/ Şiirler/ Çeviren: Ayşe Nihal Akbulut

"Hıçkırıklar soluktur, havadan oluşur ve havaya döner!"

1836 yılında Sevilla'da doğdu, 1870 yılında otuz dört yaşında Madrid'de öldü. Bécquer'in şiiri, Gerçeklik akımı içinde, Coşumcu (Romantik) şiirin artık silinmekte olan izlerinden sayılır. Kısa yaşamında verdiği ürünler, *Libro de los gorrinas* (Serçeler Kitabı) adlı yapıtında toplanmış 790 şiiri ve *Leyendos* (Söylenceler) ile Veruela Manastırı'nda yazdığı *Cartas desde mi celda* (Hücremden Mektuplar) adındaki düzyazılarıdır. Şiirlerinin başlıca izleği sevgidir. Bu şiirleri tek bir büyük aşk şiiri olarak değerlendiren eleştirmenler de vardır. Bunun yanı sıra şiir sanatını, ozanının esinlenme biçimini, ökeliğini işleyen şiirleri olduğu gibi, kıskançlık, düş kırıklığı, yalnızlık, karakaygılar (melankoli), sevgisiz bir yaşamın tekdüzeliği, geçen zaman ve bir daha yaşayamayacaklarımız (Ubi sunt) gibi izlekleri de ele alır. Biçemini, dolaysız, kendiliğinden, yapmacıksız, sezdirimlerle yüklü ve lirik olarak niteleyebiliriz.

XI (51)

Ateşliyim ben, esmer kadınım,
simgesiyim tutkunun,
gönlüm koşar zevk peşinde.
Ben miyim aradığın?
- Sen değilsin: Yok.

- Yüzüm solgun, sırmadır saçım,
sonsuz nimetler sunarım sana, saklarım
içimde sevecenlikten bir servet.
Ben miyim çağırdığın?
- Sen değilsin: Yok.

- Bir düşüm ben, olanaksızım,
sisle ışık karması uçup giden hayalet;
etten kemikten değilim, elle tutulmam:
Sevemem ben seni.
- Gel öyleyse; gelsen n'olur!

XX (37)

Bil ki, bir kez kızıl dudakların
yandı mı görünmez havayla tutuşup,
gözlerle konuşabilen gönüller
bakışlarla öpüşebilirler.

XXI (21)

Şiir ne? diyorsun kenetlerken
gözbebeğime mavi gözbebeğini.
Demek şiir ne, diyorsun! Bunu sen mi soruyorsun?
Şiir.. şiir sensin.

XXII (19)

Yüreğinin kıyısına iliştirdiğin şu gül
nasıl sürdürüyor yaşamını?
Hiç aklıma düşmemişti şu güne değin
bir yanardağın gözünde bir çiçek.

XXIII (22)

Bir bakışına yeryüzünü bağışlayabilirim;
bir gülüşüne gökyüzünü;
bir öpücüğüne... bilemem
ne bağışlamalı senin bir öpücüğüne.

XII (79)

Gözlerin yeşil diye, kızcağızım,
yeşil denizler gibi, neden yakınır durursun?
deniz kızlarının da yeşildir gözleri
yeşildir Minervanınkiler de,
yeşil gözbebekleriyle bakar
Peygamberin hurileri.

Yeşil seçkindir ve süsüdür
ormanın ilkbaharda.
Yedi parlak rengi arasından
yeşille kibirlenir Ebemkuşağı.
yeşil gökzümrüt ile tavus da yeşildir
Yeşil murat rengidir
yeşil olur dalgaları okyanusun
ve defne dalları ozanların.

Gencecik gonca yanağı
gülün hanıyla kaplı,
taçyapraklarının kızılı
seçilir inciler arasından.
Yine de bilirim
yakınırsın nedensiz
gözlerin sanırsın
Çirkinleştirir seni:
Sakın ola inanma.
Çünkü ıslak,yeşil ve hırçın
gözbebeklerin andırmaktadır
yeni gövermiş badem yapraklarını
ilk vuran esintiyle titreşerek

Kırmızı yakutandır ağzın
aralanıp gökçegüvez narların
çağırır birlikte gidermeye
yazın susuzluğunu
Yine de bilirim
yakınırsın nedensiz
gözlerin sanırsın
Çirkinleştirir seni:
sakın ola inanma
Çünkü gözbebeklerin öfkelenince
ışıklarla çakar sanki,
denizden gelip patlayan
dalgalardır kayalarda.

Alnın, taçlanmıştır
dalga dalga inen sırmalarla,
kar tutmuş bir doruktur
günün son ışığını yansıtan.

Yine de bilirim
yakınırsın nedensiz
gözlerin sanırsın
çirkinleştirir seni;
sakın ola inanma.
Çünkü sarı kirpiklerin arasından,
şakakların hemen berisinden, andırırlar
iki yeşil zümrüt ve sapsarı altından iğneyi
ak bir ermin kürkün iki ucunu iliştiren.
Gözlerin yeşil diye, kızcağızım,
yeşil denizler gibi, neden yakınır durursun?
Tut ki dönüverdi çakıra ansızın
ya da kesiverdi kapkaraya, pişman olursun.

XXIX (53)

la bocca mi baccio tuttu tremante...

Eteğinin üstünde duruyordu
açık bir kitap,
yanağıma değiyordu
kara kıvrımları saçının:
ikimiz de gören gözlerle
bakmıyorduk harflere, sanırım;
üstelik, koruyorduk ikimiz de
derin bir sessizliği.
Ne kadar sürdü? O an da
bilemiyordum ne kadar sürdü.
Tek bildiğim, duyulmuyordu
soluğundan başka ses,
kuru dudaklardan
soluk soluğa çıkan.
Tek bildiğim, dönüşümüz
ikimizin de tek bir zamana
ve birbirini bulması gözlerimizin,
ve sonra duyulan öpücük sesi.

.....

Dante'nin yarattığı bir kitaptı,
Infierno'suydu.
Ona dönüp indirince gözlerimizi,
titreyen bir sesle dedim ki:
- Anlıyor musun şimdi
bir dizeye nasıl sığar bir şiir?
Ve kadın yanıtladı, yüzü yanarak:
- Evet, şimdi anladım!

XXX (40)

Bir damla yaş aktı akacak onun gözlerinden
ve bağış dileyen bir tümce benim dudaklarımda;
kibir dile geldi sözler yerine ve kuruttu ağıdını,
ve söndü daha çıkmadan sözüm ağzımdan.

Ben bir yola saptım, kadınım ötekine
ama düşünce aklıma karşılıklı sevgimiz,
yine de şöyle diyorum: "Neden sustum ben o gün?"
ve o da şöyle diyordur: "Neden ağlamadım sanki ben?"

XXXIII

Olup olacağı bir iki sözcük, ve yine de,
bütün bu olup bitenden sonra, uzlaşamayız
hiçbir zaman, senle ben
gerçekten suç kimde diye.

Yazık, bir sözlüğü yok Sevdanın,
yoksa açar bakardık,
gurur ne zaman yalnızca boş kibir
ve ne zaman ağırbaşlı öz saygı.

XLIV (10)

Açık bir kitabı okur gibi
okuyorum ta dibini gözlerinin.
Neye yarar dudakların yeltense
gülümsemelere, gözlerin yalanlayınca?

Ağla! Utanma ele vermekten kendini,
göster biraz olsun sevdiğini beni
Ağla! Yok bize bakan kimse.
Bir erkeğim ben....ama bak ağlıyorum.

XXXVIII (4)

Hıçkırıklar soluktur, havadan oluşur ve havaya döner!
Gözyaşları sudur ve denize döner!
Söyle bana, kadınım: sevda unutulunca
bilir misin nereye yiter gider?

LXIX

Bir şimşek çakmasıyla doğarız,
ve ölürüz sönmeye kalmadan ışığı;
böylesine kısadır yaşam işte!

Ardına düştüğümüz Mutluluk ile Sevda
bir düşün gölgeleri peşinden koştuğumuz;
uyanmak bu düşten, ölmektir!

LXXVIII (48)

Kibirli gölgesiyle
gerçeklik taslayarak
önüne geçmiş İsteğin
almış başını gidiyor Umut.

Ve yalanları
yeniden doğuyor, Anka Kuşu gibi
kendi küllerinden.

LXXIX (55)

Bir kadın ağuladı gönlümü,
bir başka kadın, bedenimi;
ikisi de arayıp bir hatır sormadı,
yakındığım ne birinden, ne ötekinden.

Yeryüzü yuvarlak, dünya dönüyor.
Yarın olur, devran döner, bu ağu
gün gelir kendine döner, benden günah gider.
Nasıl verir insan elindekinden başkasını?

XLI (26)

Sen tayfundun, ben de yüksek
bir kuleyim gücüne meydan okuyan:
ya sen dağılacaktın dört yana
ya da alaşağı edecektin beni!
Olanaksızdı!

Sen okyanustun, ben de dimdik
yükselen direngen kaya, gelgitlerine:
ya sen kırılacakt n çarparak bana
ya beni sürükleyip götürecektin!
Olanaksızdı!

Sen güzel, ben yüce: alışkınız,
birimiz ayakları yere kesmeye,
öteki eğilip bükülmemeye:
yolumuz dar, çarpışma kaçınılmaz...
Olamazdı!

ama senin güzelliğinle benim mutluluğumu
seyretmek için uçuşlarına ara verenler,
hani adlarımızı da bilenler ...
işte onlar ... dönmeyecekler!

Bahçendeki o gür hanımelleri dönecek
duvarlara tırmanmak için
ve daha güzel kokularla yeniden
açacaklar akşamleyin;

ama kırağı çalıp da donanlar,
günün gözyaşları gibi, üzerinden
titreyen çiğ taneciklerı dökülenler ...
işte onlar ... dönmeyecekler!

O yakan sevda sözleri dönecek
kulaklarında çınlayarak;
ve kalbin uyanacak yeniden
o derin uykusundan;

ama Tanrının huzurunda diz çökmüş,
sessizce yakaran insanlar gibi,
tıpkı benim seni sevdiğim gibi ... hiç kimse
seni bir daha öyle sevmeyecek!

VII (13)

Loş bir köşesinde salonun,
göze çarpıyordu hemen,
suskun ve tozlarla kaplı,
belki de sahibesinin unuttuğu arp.

Nice nota uyuyordu tellerinde,
dallara tünemiş kuşlar gibi,
bekleşerek kar beyazı bir eli,
onları yerinden uğratabilen.

Ah, dedim kendi kendime; ökelik de
hep böyle uyuklamaz mı gönlün en derininde,
hep duymayı bekleyerek, Lazarus gibi,
ona şöyle diyecek bir sesi: "Haydi kalk ve ilerle"!

LXVI (67)

Nereden mi geliyorum?.... En korkunç ve
en geçit vermez keçiyollarına bakın;
yalçın kayalar üstünde
kanlı ayak izlerine; bakın
paramparça olmuş gönüllerin artıklarına,
dikenlerine takılmış karamuk çalılarının,
doğduğum beşiğe götüren
yolu gösterecek size.

Nereye mi gidiyorum? En kasvetli ve hüzünlü
bozkırları geçin, geçin
dinmeyen karlarda, ardı kesilmeyen
karakaygılı sislerle kaplı koyakları.
İşte orada dikilmiş bir başına
üstü yazısız bir taş göreceksiniz,
unutuşun kol gezdiği o yerde
olacak gömütüm benim.

(Çeviren: Ayşe Nihal Akbulut)

ALIN BENİ DE GÖTÜRÜN

Uzak, kimsesiz kıy lara
çarpan dev gibi dalgalar,
köpükten çarşaflara sarın,
alın beni de götürün!

Yüzyıllık ağaçların solan
yapraklarını savuran
kasırgaları gökyüzünün.
alın beni de götürün!

Yırtılan uçlarını alevlerle süsleyen
şimşek yüklü fırtına bulutları,
karanlık sisler içinde,
alın beni de götürün!

Alın beni de götürün, ne olur,
esrikliğin anıları unutturduğu yere;
korkuyorum, yıkıntımla yüz yüze
kalmaktan korkuyorum!

(Çeviren: Cevat Çapan)

İkinci baskısı hemen yapılan bir Selim İleri romanı... ilk kez kitaplaşan bir Suat Derviş romanı... efsanevi bir aşkın tanığı bir demet mektup... ve sıkı bir derginin mistik şiir özel sayısı. Hepsi Oğlak'tan.

Cemil Şevket Bey, Aynalı Dolaba İki El Revolver

Cemil Şevket Bey, Aynalı Dolaba İki El Revolver / Selim İleri
ISBN: 975-329-150-7, 272 sayfa, 3. hamur
Edebiyat / Roman

Aksaray'dan Bir Perihan

Aksaray'dan Bir Perihan / Suat Derviş
ISBN: 975-329-149-3, 168 sayfa, 1. hamur
Edebiyat / Roman

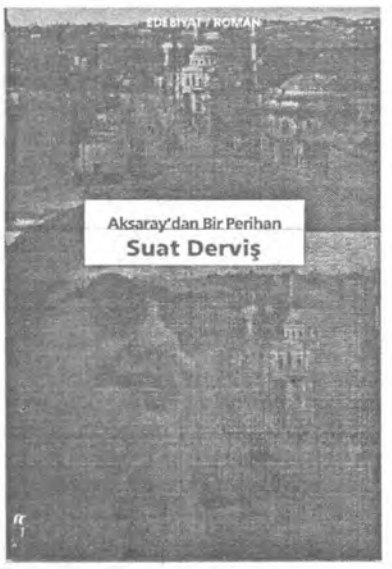

Lüsiyen Hanım'dan Abdülhak Hamid'e Aşk Mektupları

Lüsiyen Hanım'dan Abdülhak Hamid'e Aşk Mektupları
ISBN: 975-329-129-9, 208 sayfa, 1. hamur
Edebiyat / Mektup

Türkiye'nin en güzel şiir dergisinin 2. sayısı... İzzet Yasar'ın *'tün Eserleri*'yle birlikte.

Oğlak

Bir Oğlak şairi olan Tuna Kiremitçi Balkan Şairleri arasında *"Küçük Erguvan"* ödülünü aldı.

Şiirini seven herkes adına kutluyoruz.

KİTABEVLERİNİN DİKKATİNE: Çalıştığımız dağıtıcılar yalnızca; A ve B, Arkadaş, Barış, Birleşim, Dost, İmge, Özgür, Say, Yeni Çizgi ile Yön'dür.

Vitrindekiler

Evrenin Kısa Tarihi/ *Joseph Silk/Çeviren: Murat Alev/ TÜBİTAK Popüler Bilim Kitapları/ 273 s.*

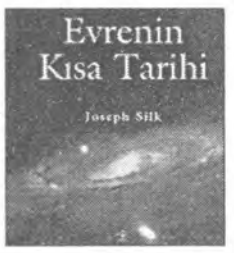

Kozmoloji bir anlamda bilimlerin en büyük ölçeklisi ve en geniş kapsamlısıdır. Bildiğimiz her şeyi içine aldığından kozmolojiyi her şeyin bilimi olarak tanımlamak yanlış olmaz. Kozmolojinin cevaplandırmaya çalıştığı temel sorular evrenin geçmişine, geleceğine ve yapısına ilişkindir. "Evrenin Kısa Tarihi", kozmolojiyle ilgilenen herkesin anlayabileceği düzeyde olması nedeniyle kendi alanında öncü niteliğinde bir yapıt. Kaliforniya Üniversitesi öğretim üyelerinden ve kozmolojinin önde gelen isimlerinden olan Joseph Silk'in bu önemli kitabının konuya ilgi duyan herkese yararlı olacağını sanıyoruz.

Dostluk Üzerine/ *Sandra M. Lynch/ Çeviren: Fermâ Lekesizalın/ Ayrıntı Yayınları/ 117 s.*

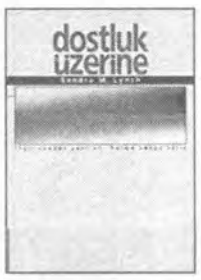

Dostluk umuttur. Her dostluk girişimi dünya ile benlik arasında yaşamak adına girişilen çatışmaların ezici maliyetlerini biraz olsun hafifletme çabasını içerir. Hiçbir dış gücün dayatması olmaksızın, bir başkasına karşı duyduğumuz kendi içimizden gelen derin duygular, ona ilişkin gönüllü olarak edindiğimiz bilgiler, onunla paylaştığımız deneyimler, kısacası onun dünyasının tadı bizi bireyselliğimizin dar ve sıkıntılı dört duvarından kurtarır. Ne var ki insanı, insanlığı anlama açısından bunca önem taşıyan bir eylem olarak dostluk, günümüzde felsefeci ve sosyal bilimciler arasında tartışılmaktan özenle kaçınılan bir konudur. S.M. Lynch ile bu kitapta, cesur bir adım atarak konuyu tarihsel bir bağlamda tartışırken öncelikle Batı geleneği ve düşüncesinde dostluğun nasıl kavrandığı üzerinde durmaktadır. Örneğin Homeros toplumunda dostluk karşılıklı bir alışveriş eylemi ve işbirliğinden ibarettir. Klasik Yunan'da ise Platon ve Aristoteles, dostluğu polis'in güvenliği ve geleceği açısından, kamusal bağlamda ele alır ve kişisel bir ilişkiden çok yurttaşça bir bağlılık olarak görür. Roma Cumhuriyeti'ndeki siyasi ve toplumsal çalkantıları bütün şiddetiyle yaşayan Cicero'nun güç, nüfuz, manipülasyon ve zaaf bağlamındaki tartışmaları ise dostluğu daha karmaşık yönleriyle ele alır.

Kadınları Anlamak/ *Luise Eichenbaum & Susie Orbach/ Çevirenler: Sezgi Altınok-Meral Kara/ Yayınevi Yayıncılık/ 238 s.*

Kadınları Anlamak, kadınların psikolojik gelişimlerini olguları ele alarak değerlendiren kadın sorunlarına çağdaş bir yaklaşım denemesi. Depresyon, fobiler, yeme bozuklukları, zayıf benlik imajı gibi büyük ölçüde kadınları etkileyen sorunları ayrıştırmayı, irdelemeyi ve çözüm üretmeyi deniyor. Bu sorunların, kadınların toplumdaki rolü, anne-kız ilişkilerinin dinamiği ile kadınların yetiştikleri ailesel ve toplumsal ilişkilerle bağlantısını açığa kavuşturuyor. Yazarlar, kendi karşılaştıkları örneklerden, bireysel ve grup terapi uygulamalarında elde ettikleri bulgulardan yola çıkarak, Freudçu ve biyolojik gerekircilik görüşleriyle çelişen yeni sonuçlara ulaşıyorlar. Ruhsal yapıda ortaya çıkacak köklü ve kitlesel değişikliklerin, çocukların içinde yetiştirildiği koşullardaki ve kadının toplumsal konumundaki değişikliklerden kaynaklanacağını öngörüyorlar. Kitapta hem kadınların toplumsal konumlarını hem de bireysel psikolojiyi değiştirme yolları tartışılıyor.

Bana Neler Oluyor/ *Peter Mayle/ Çeviren: Emel Aksay/ Resimleyen: Arthur Robins, Düzenleyen: Paul Walter/ Sistem Yayıncılık/ 56 s.*

Bu kitap artık çocuk olmayan, ancak henüz genç de olmayanlar için yazılmış. Çocukluktan gençliğe geçerken kız ve erkek çocukların bedenlerinde olacak değişiklikler ve gençliğe geçişin somut göstergeleri yine "Ben Nereden Geldim"in yazarının sevimli dili ve çizerinin sempatik çizgileriyle anlatılmış. Ön ergenliğe girecek ilkokul çocukları için gerekli bilgileri içeren, "çok gerekli" diye nitelendirilebilecek bir yardımcı ve aynı zamanda ana-babaların kurtarıcısı.

"Ben Nereden Geldim?" - Resimlerle Yaşamın Gerçekleri/ *Peter Mayle/ Çeviren: Emel Aksay/ Sistem Yayıncılık/ 40 s.*

Bu kitapta kadın erkek bedenlerinin farklılığı, farklı bölgelerin ne işe yaradığı, bebeğin oluşumu ve doğumu, kısaca "yaşamın gerçekleri" okul öncesi çocukları için bir masal şirinliğinde yazılıp resimlenmiş. "Ben Nereden Geldim"in toplumumuzda başka bir işlevi daha olacak: Çocuklarının yanıtlanması mutlaka gerekli olan en temel sorularını bile kendi cinselliklerinden ayrıştıramadıkları için yanıtlamakta zorlanan ana-babaların, onu bir masal kitabı rahatlığında okurken, çocuklarıyla çok doğal biçimde cinsellikten konuşmaya başlamalarını sağlayacak.

Kürt Kimliği Oluşum Süreci/ *Naci Kutlay/ Belge Yayınları/ 352 s.*

Son on yılda, dünya büyük değişimler yaşadı. Yeniden yapılanmalar ve rejim değişiklikleri oldu.On yıldır "millet", "milliyet" ve "kimlik" sorunları hep tartışılıyor. Ortadoğu'da ve bu arada Türkiye'de de, Kürt Sorunu gündemden hiç düşmedi. Her gün görsel ve işitsel medya bu konu ile meşgul. Ülkemizde, kimlik sorunu, etnik sorun olarak tartışılıyor. "Etnik sorun" dendiğinde genelde Kürt kimlik sorunu anımsanıyor. Bireyin hangi ulustan, ya da hangi kolektif kimlikten olmasını bireyin kendisi belirlemiyor. Bu belirleme, bireyin özgür iradesi ve seçimi ile olmuyor. Kökü eskilere uzanan ve bireyin dışında şekillenen bir olaydır bu. Biz isteyerek Türk, Kürt ya da Çerkez olmuyoruz. Etnik azınlıkların, içinde yaşadıkları çoğunluk tarafından uygulanan, baskılar da içeren aşağılanma ve dışlanmalara çokça rastlanır. Bu baskılara dayanamayan bireylerin, "daha rahat"ve "sorunsuz" yaşam istemleri doğaldır. Bunun için, seçimi elinde olmayan kimliğini saklama, ilk başvuracakları yoldur. Naci Kutlay,Kürt toplumunun etnik konumuna ve kimlik sorununa değiniyor bu kitabında.

Yabancılaşma ve İktisat/ *Walter A. Weisskopf/ Çevirenler: Çağatay Koç, Yahya Madra, Değer Eryar, Kenan Erçel, Ceren Özselçuk, Alper Önder, Kemal Badur/ Anahtar Kitaplar Yayınevi/ 178 s.*

20.yüzyılın ikinci büyük dünya bunalımının (1971-72) hemen öncesinde yazılan bu kitap, "gelişmiş" ya da sanayileşmiş denilen Batı toplumlarının bir eleştirisidir. Tarihsel, iktisadi, felsefi ve psikolojik boyutların ışığında insanın yabancılaşma süreçlerinin incelendiği bu yapıtta Batı toplumunda bütünsel, eleştirel aklın yerini nasıl teknik-araçsal akıl yürütmeye bıraktığı ele alınır. "Batı uygarlığının en büyük güçleri oldukları sanılan bilim, teknoloji ve iktisadi gelişmenin toplumu tehdit eden Pandora'nın kutusuolduğu anlaşıldı." En azından getirdikleri çözümler kadar sorun da üreten bu güçlerin yarattığı sorunları çözmek için Batı'da henüz anlamlı adımlar atılamadı. Neden? Batı toplumlarında insan kişiliğinin önemli boyutlarının bastırılmasını, Batı'da yaşamın üstüne çöken karamsarlık ve çaresizliğin kaynağıolarak gören yazar, sorunun nedenlerini 200 yıl boyunca gelişen düşünce biçimleri ve değer yaklaşımları çerçevesinde ele alır.

Osmanlılarda Din ve Devlet/ *Muammer Sencer/ Toplumsal Dönüşüm Yayınları/ 224 s.*

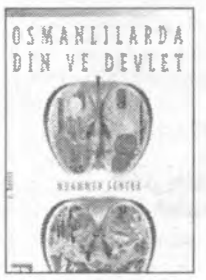

Şeriat yanlısı bir siyasi partinin ve hareketlerin pervasızlaştığı; toplumun her kesiminde doğurduğu karşıtlığın yükselttiği "laiklik" sloganı bir kez daha tarihe eğilmemize neden oldu. Değerli bilim adamı Muammer Sencer'in "Osmanlılarda Din ve Devlet" bilimsel araştırması günümüzün bu tartışma ve çatışmasına ışık tutan bir çalışma. Prof. Dr. Bülent Daver, Prof. Dr. Faruk Erem, Ord. Prof. Dr. Enver Ziya Karal, Prof. Dr. Tarık Zafer Tunaya ve Ord. Prof. Dr. Hıfzı Veldet Velidedeoğlu'ndan kurulu jüri tarafından TRT'nin 1971'de "Laiklik dalı"nda "Bilimsel Araştırma Ödülü" kazanan Muammer Sencer'in bu eseri, Osmanlıların hiç de şeriat kurallarıyla yönetilmediklerini kanıtlıyor. Muammer Sencer şunları söylüyor: "Satırlarımızı yakından izleyenler, eski Türklerin salt teokratik devlet kurmadığını, tarihsel oluşumu sürdüren Osmanlılarınsa salt İslamcı olmadığını görerek; şeriatla Osmanlı sultanlığını özdeş tutan sağcı cephenin gelişmeye düştüğünü çıkarsayacaktır."

Kara Su/ *Joyce Carol Oates/ Çeviren: Nihal Yeğinobalı/ Can Yayınları/140 s.*

Joyce Carol Oates, çağdaş Amerikan yazınının önde gelen adlarından. Yazarın en cüretkâr, en parlak romanı olan "Kara Su", Amerika'nın yakın geçmişinden alınma gerçek bir olaya dayanıyor. Senatör Edward Kennedy, aday olduğu 1972 Başkanlık seçimleri öncesinde, bir kutlamadan dönerken arabasına aldığı bir genç kızla göle yuvarlanmış ve genç kızın bu kazadan sağ çıkamaması sonunda adaylıktan çekilmişti, ancak bu kazanın üzerindeki esrar perdesi tümüyle kalkmamıştı. Amerikalıları ve Kennedy ailesini derinden sarsan bu kazayı romanına konu alan Joyce Carol Oates, olayı genç kızın ağzından anlatırken, kızın geçmişini ve şimdisini, zihnini ve bedenini çarpıcı, sarsıcı bir anlatımda yoğurmuş, kendisinden yaşça çok büyük senatöre bir anda tutulmuş olan bu genç kızın trajik öyküsünü verirken onu bir kadının arzularının, kırılganlığının, savunmasızlığının simgesi haline getirmiş.

Toplum ve Edebiyat/ *Adnan Binyazar/ Çağdaş Yayınları/ 237 s.*

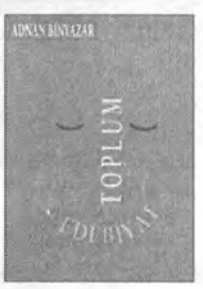

"Duyan, düşünen insanlar güzelleştirdi dünyamızı, Akıl, duygu, bilim üçlüsü yarattı uygarlığı. Düşünen, yazan, üreten insan... Bilginler, yazarlar, incelikleri ve güzellikleri üreterek düşünce evrenimizi boyutlandıranlar, kısacası "sanatçılar" ulaştırdı insanı mutluluğa. İşte Adnan Binyazar, yazarlığını sanatçı katına ulaştırmayı başarmış az sayıdaki sanat ve yazın tutkunlarından biri. Bu duyarlı kişiliğiyle ışık saçan, aydınlatan bir denemeci, bir eleştirmen. Ulusal ve evrensel kültür, sanat ve düşünce değerlerini özümseyerek, sezgi gücünü zenginleştirerek "güvenilir bir beğenceye" (zevke) ulaşmış. Yazın, sanat, özekin (kültür) ürünlerini değerlendirmede güvenilir bir eleştirmen Adnan Binyazar. Türkçemize, o güzel dilimize tutkun. Yetkin de-

nemeciliğiyle genişletiyor çevrenimizi (ufkumuzu). Aklın, bilimin aydınlığıyla beslenmiş duygu zenginliğiyle ulaşıyor bize denemelerinde. Düşün dünyamızı işıtıp genişletiyor. Yazın, sanat, düşünce dünyamıza sıcak, sevecen yaklaşımıyla incelikler taşıyan bir eleştirmen, sorumluluğunun bilincinde bir yazar. "Toplum ve Edebiyat", onun bu niteliklerini belirtmeye çalıştığım denemelerinden oluşmuş bir yapıt. "Okuyun: Dünyamıza, insana ve sanata bakışınıza değerler kattığını göreceksiniz." diyor kitabın arka kapağına yazdığı yazıda Sami Karaören.

Şarkılarına Kadar Mahzun-Denemeler/Öykücükler/ *Oktay Akbal/ Çağdaş Yayınları/ 159 s.*

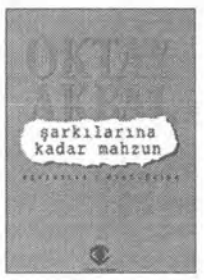

"Yaşam gibidir Oktay Akbal'ın yazıları. Bir şeyin akıp gittiğini duyarsınız okurken. Düşünceler, olaylar birbirinin içine girmiştir. Bunlardan biri ötekinin üstüne çıkmaz, hatta çoğu zaman birbirlerinin yerini aldıkları olur. Bu küçük rastlantı, bakarsınız bir düşüne dönüşmüş ya da bir söz bir yaşam rengi, bir yaşantı oluvermiş. Onun kişiliğinin en önemli yanı yaşamla sözü ayırmamasıdır" diyor Melih Cevdet Anday. "Akbal yaşarken düşünen, duyan, duyumsayan, yaşayan kişidir. Yazıları da bu yüzden zamanları kapsayan bir günce gibidir." diyor İlhan Selçuk. "Akbal'ın denemeleri, özellikle şiir üzerine yazdıkları okuyanda bir çağrışım seli yaratır. Şiir üzerine söylenmiş sözlerden bize sunduğu zengin malzeme bize şiiri de, o şairi de sevdirir... Akbal, Türkçenin tadını ve olanaklarını duyuran bir yazar" diyor Doğan Hızlan arka kapaktaki yazısında.

Devlet İnsan mı? *Vedat Günyol/ Çağdaş Yayınları/ 192 s.*

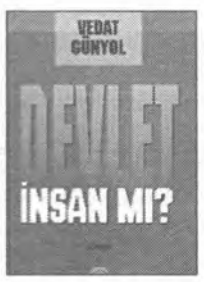

"Batı'dan edindiği düşünceleri, bir süs gibi taşımayıp yurdunda bir işe yaramasını, uygulama alanında kendi koşullarımıza göre bir yer bulmasını isteyen yazardır Vedat Günyol. Cakasız, alçakgönüllü bir denemeci, güvenilir bir eleştirmen. Kendisi için "Edebiyatımızın Cumhurbaşkanı" denmesi, yerinde bir yakıştırmadır. Kendisi hukuk eğitimi görmüş, bu konuda bilimselliğe yönelip Fransa'da doktora da yapmış Vedat Günyol. Hukuk doktoru ama, yurduna dönünce bu eğitimin sağlayabileceği yaşamını kolayca sürdürme yerine; zahmeti çok, parası az kültür ve eğitim alanında çalışmayı yeğlemiştir. Yazarlık, öğretmenlik ve yaptığı çevirilerle (özellikle Batı'nın hümanist yazarlarından) ulusunu aydınlatmaya çalışmış, bu yüzden de zaman zaman siyasal iktidarların hışmına uğramıştır. Günyol'un bu kitaptaki yazılarında, ülkemizdeki anlayışsızlıkların, hoşgörüsüzlüklerin, yaratılan karanlığın üstüne yürüyüşünü; Batılı düşüncelerin ışığı altında acı eleştirilerini ve edebiyat ürünlerini değerlendirmelerini bulacaksınız" diyor Sami Karaören kitabın arka kapak yazısında.

Dinde Siyasal İslam Tekeli/ *Prof. Dr. Nur Serter/ Sarmal Yayınevi/ 157 s.*

Türkiye zor günler geçiriyor. Belki de ertelenmiş sorunlarını en canlı biçimde yaşıyor. Cumhuriyetten bu yana üstü örtülmüş ne varsa ortaya çıkıyor. İyileşen yaralar tekrar kanatılıyor. Sevgisizlik ve güvensizlik diz boyu... Korku, saldırganlığı körükleyecek en tehlikeli duygu.. kol geziyor. Gelecek nasıl şekillenecek? Türkiye 21. yüzyıla hangi kıyafetle girecek? Geleceği yazacak kalemi kimler tutuyor? Demokrasi ağacı olgun meyveler verecek mi? Bu sorunlar çözüldüğünde, gerçek demokrasinin önündeki engeller de aşılmış olacak. Siyasal sistem getiren bir dinin, demokratik sisteme geçit vermesi mümkün değil. Dinin özünü teşkil eden tanrısal vahiy sistemi ve onun anayasası olan Kutsal Kitap, yönetme erkini Tanrı'ya ve onun seçtiklerine devrediyor. Tanrı'nın anayasasının karşısına, hukuk devletinin yasalarını çıkarmak, Tanrısal irade yerine, halkın iradesini ikame etmek, siyasal sistem getiren bir dine inananlarca kabul görecek yaklaşımlar değil. Huzursuzluk, geleceği geçmişte aramaktan kaynaklanıyor. Oysa geçmişi geleceğe taşımak, aklın çağa özgü ürünlerini geçmişe doğrulatmak, gerçekçilikten uzak bir gayretkeşlik. Siyasal İslamcılar günün koşullarını Asrı Saadete uydurma gayreti içinde. Kuran, tüm sorulara cevap vermediği için soruyorlar: "Peygamber olsaydı ne yapardı?" Peygamberin sünneti ile cevap bulunamayan sorulara, birileri kendilerini Peygamber yerine koyarak cevap üretmeye çalışıyor. Bu cevap, Türkiye'yi asırlarca geriye götürüyor ve toplum yaşamına ipotek koyuyor.

Çekim Kuralları/ *Bret Easton Ellis/ Çeviren: Soner Aslan/ Can Yayınları/ 287 s.*

Bret Easton Ellis'i okurlar, Can Yayınları arasından çıkan "Sıfırdan Az" adlı romanından hatırlayacaklardır. Yeni bir kuşağı tanıttığı bu romanı yazdığında Ellis yalnızca yirmi yaşındaydı. Ondan iki yıl sonra da "Çekim Kuralları" yayımlandı. Ellis'in en az ilk romanı kadar şaşırtıcı, çarpıcı ve özgür olan bu kitap, Amerika'da bir üniversite kampusunda cinsellikle romantik ilişkileri bir arada yaşayan günümüz gençliğinin bir aynası; Lauren, Paul ve romantik ilişkileri bir ara yaşayan günümüz gençliğinin bir aynası. Durmadan sevgili değiştiren Lauren, kurnaz ve tutkulu Paul ve romantik duygularını alaycılığıyla gizlemeye çalışan Sean bir aşk üçgenininin üç kahramanı. Ellis, bu üç kişinin sesinden, bir kaleydoskopa bakarcasına, Amerikan gençliğinin, 1980'li yılların 'yitik kuşağı'nın çelişkili beklentilerini, hayal kırıklıklarını ve karmaşık arzularını dile getiriyor.

Lucrezia'nın Bahçesi/ *Félicien Marceau/ Çeviren: Ali Özçelebi/ Can Yayınları/ 136 s.*

Félicien Marceau Belçika kökenli, ama yapıtlarını Fransa'da vermiş ve Fransız Akademisi üyeliğine seçilmiş, çok yönlü ve çok verimli bir yazar. 1950'lerden beri, romanları, öyküleri, oyunları, deneme ve incelemeleriyle hep gündemde. Tüm yapıtlarının ortak özelliğiyse, canlı, akıcı, güleç ve inceden inceye alaylı bir anlatım. "Lucrezia'nın Bahçesi" de yazarın ustalığının parlak bir örneği. Marceau bu romanda bize sevimliliği, sevecenliği, her şeye çabucak çözüm bulma, yaşamı kolaylaştırıp güzelleştirme yeteneği ve derinden derine sezilen bencilliğiyle, koca bir apartmanın seçkin 'kat malikleri'ni avucunun içine alan, bu arada saygınlığını ve olanaklarını günden güne arttırarak kızını bir kral ailesine gelin verecek kadar yükselen bir kapıcı kadının yükselişini anlatırken, gerçekten özgür bir gözlem, yorum ve anlatım şöleni sunuyor.

Hırsızın Günlüğü/ *Jean Genet/ Çeviren: Yaşar Avunç/ Ayrıntı Yayınları/ 225 s.*

Jean Genet. Çocukluğunda 'piç' ve öksüz. Büyüdüğünde 'hırsız', eşcinsel ve yazar. Babasının kim olduğu belli değildi. Annesi ise onu doğar doğmaz terk etti. Küçüklüğünü geçirdiği yetimhaneden 10 yaşında kaçtı. Tıpkı daha sonra yerleştirildiği her yerden ve katıldığı sömürge birliklerinden kaçtığı gibi... Hayatını Avrupa'nın çeşitli ülkelerinde hırsızlık, kaçakçılık gibi suçlar işleyerek sürdürdü. Sık sık hapse girdi. Genet, "Hırsızın Günlüğü"nde otobiyografik öğelere ön planda yer vermiştir. Yaşamın en ücra köşelerine, hırsızların, fahişelerin, eşcinsellerin, pezevenklerin dünyasına son derece şiirsel bir dille, derin ve incelikli ruhsal çözümlemelerle nüfuz eden "Hırsızın Günlüğü", aynı zamanda erkek bedenine düzülmüş en edebi övgülere rastlanılan bir yapıttır. Hırsızın Günlüğü, yanı başımızda duran ve görmezden gelinen bir dünyanın içerden betimlenişidir. Yasadışının estetiğiyle tanışmak için.

Osmanlı Kültürü ve Gündelik Yaşam-Ortaçağdan Yirminci Yüzyıla/ *Suraiya Faroqhi/ Çeviren: Elif Kılıç/ Tarih Vakfı Yurt Yayınları/ 364 s.*

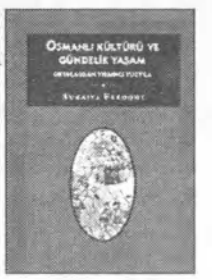

Son yirmi beş yıldır kültür tarihinden ne anlaşılması gerektiği hakkındaki düşünceler değişti. Artık bu kavramla sadece sanat, bilim ve edebiyat kastedilmiyor, gündelik kültür de işin içine katıldı. Gündelik kültür geniş bir kavram: Komşu ziyaretlerinde dikkat edilmesi gereken nezaket kurallarından yemeğin nasıl hazırlandığına kadar pek çok öğeyi içeriyor. Osmanlı tarihçileri de yeni çalışmalarında "sıradan" insanın kültürünü ele alıyorlar. Suraiya Faroqhi, Osmanlıların gündelik yaşamlarını, zaman, mekân ve güzellik kavramlarını, yemek ve sohbet kültürlerini, iletişim ağlarını irdeliyor, o çağların Osmanlı toplumuna alışılmışın dışında bir yöntemle bakıyor.

Lüsiyen Hanım'dan Abdülhak Hâmid'e Aşk Mektupları/ *Çeviren: İsmail Yerguz/ Giriş ve Notlar: İnci Enginün/ Oğlak Yayınları/ 202 s.*

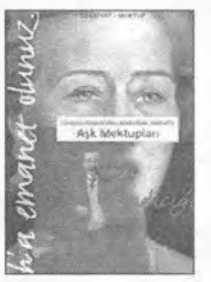

Türk Edebiyatı'na yenilikçi damgasını vurmuş olan Abdülhak Hâmid, şairliğinin yanı sıra, fırtınalı bir yaşamın da kahramanıdır. Bu fırtınalı yaşam içinde, Lüsiyen Hanım ile yaşadığı tutkulu aşkın yeri ise ayrıdır. Bu aşkın belgesi olan mektupları, Türkçede ilk kez, İsmail Yerguz'un çevirisi ile yayımlıyoruz. Kitabın geniş kapsamlı ve aydınlatıcı giriş yazısını ise İnci Enginün yazdı. Bu giriş yazısı, o dönemin uzağına düşmüş olan okurların da mektupların tadını çıkartabilmeleri için bir anahtar. Daha önce Abdülhak Hâmid tarafından, Fransızca olarak, yani yazıldıkları dilde yayımlandığında, Cenap Şahabettin, Ali Ekrem, Sami Paşazade Sezai gibi, dönemin önde gelen yazarlarından övgüler aldı. Sami Paşazade Sezai'nin tanımı ile, "bir kalbin tarihi" olan bu belgeler, "zaferler, galibiyetler, mücadeleler, haksız kazalar, haklı hadiseler ile dolu..."

Petrol ve Politika/*Rasul Gouliev/Çeviren:Fatma Feran/162s.*

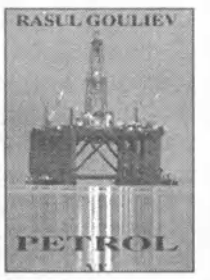

"Petrol ve Politika"sanayi ile sanayiyi çevreleyen politikaları yakından bilen eski bir Sovyet yöneticisi tarafından yazılmış bir kitap. Gouliev, Azerbaycan Cumhuriyeti'nde başbakan yardımcılığı görevinde de bulundu. Gouliev, daha önceleri Sovyetler Birliği ve İran'ın kontrolünü paylaşmış oldukları Hazar Denizi'nin kontrol bölgesinde yaşanan değişiklikler ile ilgili zorluklar hakkında okuyucuyu aydınlatıyor. Bu kitapta sunulan analiz, Rusya'nın Çeçenya konusunda da yeni açıklamalar getiriyor.

Gözünüz Aydın Efendim/*Aziz Nesin/Adam Yayınları/320 s.*

Aziz Nesin'in 1955-1980 yılları arasında çeşitli yayın organlarında çıkan, çoğu yine yazarın bu gazete ve dergilerden keserek arşivlediği altmış yedi öyküsü ilk kez kitap olarak yayımlandı. Nesin'in tüm kitaplarını yayımlamayı sürdüren Adam Yayınlarında ustanın kitaplarının sayısı 89'a ulaştı. Aziz Nesin bu öykülerinin birçoğunu "Akbaba" gibi dönemin önde gelen gülmece dergilerinde yayımlarken , Ateş-Sin ve Purefüsür Hıdır gibi ilginç imzalar da kullanmış. Kitapta yer alan öykülerin dikkat çeken bir özelliği de, Aziz Nesin'in bu öykülerden bazılarını daha sonra yeniden işleyerek çeşitli kitaplarına almış olması. Böylece okuyucu, yazarın öykülerini oluşturma ve yeniden yaratma sürecini de görebilme şansını yakalıyor. ■

GAZETE BAYİLERİNDE!

Bu sayıda

- **Kafkasya'da Rusya Karşı Ekseni**
- **Bilinç Üzerine**
- **Gürcistan ile Ekonomi ve Siyasal İlişkiler**
- **Dünya'nın Soylu Gelenekleri**
- **Rustavi Halk Dansları**
- **Geleneksel Gürcü Düğün Sofrası**
- **Türkiye'de Gürcü Köyleri**
- **Azerbaycan'da Gürcü Köyleri**
- **Adana'da Bir Gürcü Köyü**
- **Şavşat ve Köyleri**
- **Cansug Kahidze ile Söyleşi**
- **İberya Özkan ile Söyleşi**
- **Pridon Halvaşi ve Fakir Baykurt Şiirleri**
- **Her Şeye Rağmen Sinema**
- **Barhal'da Bahar**
- **Bir Abonelik Öyküsü**
- **Çemi Tha**
- **Bir Dede Ena'nın Düşündürdükleri**
- **Laz Alfabesi**
- **Sözlük**
- **Lazca ve Megreice Üstüne**
- **Masal: Anne Kumru D. Gücü**
- **Haber Yorum / Basın**

Abone: Yıllık 1.000.000 TL. Abone bedelini 1612040 no'lu posta çekine yatırıp makbuz fotokopisini adresinizle birlikte gönderiniz.

ÇVENEBURİ, Total Müşavirlik ve Mümessillik Ltd. Şti.
Halaskârgazi Cad. 59/6 Rişvanoğlu Apt.
Harbiye - İstanbul Faks: 0212 233 71 04

CEYLAN'I TAKİP EDİNİZ

"Tam çağı işe başlamanın doğan günle
Bul içine tükürdüğün kitapları yeniden
Her satırında buram buram alınteri
Her sayfası günlük güneşlik
Utanma suçun tümü senin değil
Yırt otuzunda aldığın diplamayı
Alfabelik çocuk ol"

Biyoğrafi dizisinden iki kitap

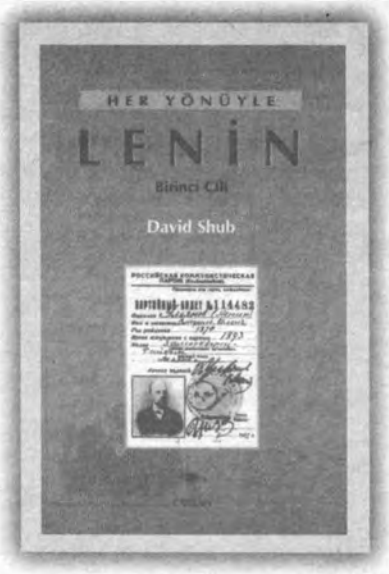

Her Yönüyle Lenin
David Shub
Çeviren: Vedat Günyol
Baskıda

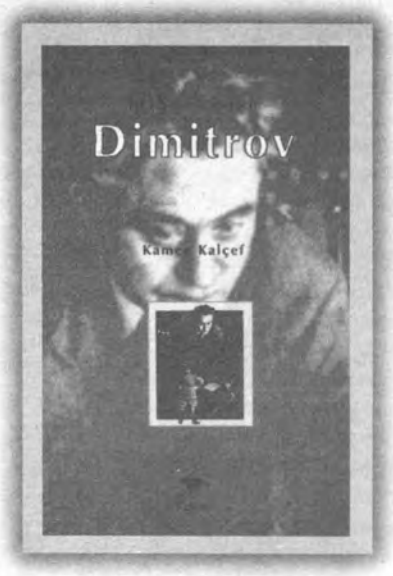

İşçi Sınıfın Evladı Dimitrov
Kamen Kalçef
Çeviren; Burhan Arpad
Hazırlanıyor

Düşün Dizisinden İki Kitap

Para Ve Kapitalizm
Fuat Ercan
Baskıda

Latin Ameraki Solu
Kendini Sorguluyor
Marta Harnecker
Çeviren; Ali Berktay
Hazırlanıyor

Ceylan Yayıncılık Tel: (0212) 284 37 21-22 Genel Dağıtım: **Dada** Tel: (0212) 249 51 10 -11

KİTAP ÖDÜLLÜ BULMACA

İLKER MUMCUOĞLU

		1	D	2	D	3	J	4	B	5	F	6	E	7	D	8	F	9 O		10	C	11	H
12	D	13	I			14	G	15	D	16	F	17	H	18	G	19	H	20	D	21	E		
22	F	23	F	24	J	25	D	26	A	27	G	28	E			29	E	30	D	31	H	32	B
33	G	34	D			35	G	36	I	37	A	38	H	39	H	40	B	41	D			42	H
43	F	44	F	45	G	46	A	47	E	48	B	49	H			50	A	51	C	52	I	53	I
		54	J	55	I	56	G	57	E	58	F	59	B	60	G			61	F	62	A	63	A
64	F	65	I	66	C			67	I	68	C			69	D	70	B	71	E	72	F	73	B
74	F			75	J	76	C	77	G	78	G	79	J	80	F	81	B	82	E				

Önce aşağıda tanımları verilen sözcükleri bulmaya çalışın ve her bir harfi bir yatay çizgi üzerine gelecek biçimde yazın. Sonra çizgilerin altlarındaki sayılara göre bu harfleri bulmacadaki aynı sayılı karelere aktarın. (Kara kareler iki sözcük arasını gösterir. Bir satırın sonunda kara kare yoksa, bu, sözcüğün alttaki satırın başına sarktığını gösterir).

ADI, SOYADI:.....

ADRESİ: .....

.....

Bulmaca tamamlanınca, sorulan tanımların karşılığı olan sözcüklerin ilk harfleri yukarıdan aşağıya doğru "Deprem Odaları" adlı şiir kitabının yazarının adını oluşturacak; bulmaca karelerindeyse, aynı kitaptan bir alıntı ortaya çıkacaktır. Dikkat: "O/9" harfi ipucu olarak yerine konmuştur.

Tanımlar ve sözcükleriniz:

A. "Kont Honore Charles ...." (Louis-Philippe tarafından Fransa Mareşali yapılan, 1851 hükümet darbesine katılan asker).

62 50 26 37 46 63

B. Hayvan ve bitkide bir organın, vücudun bütününe göre daha hızlı (ya da daha yavaş) gelişmesi ve bu gelişme sonucunda organla vücut arasındaki oranların yaşla değişmesi.

4 59 70 73 40 32 48 81

C. Ayrımında olunmayan, bilinmeyen bir durum için kullanılan bağlaç.

66 76 51 68 10

D. Ayı Yogi'nin, Bıcır ve Gıcır'ın arkadaşı olan köpek.

12 41 2 34 15 20

1 30 25 7 69

E. Dedikodusunu yapma, çekiştirme.

71 47 82 6 28 29 21 57

F. Tahsin Yücel'in bir öykü kitabı.

72 8 5 74 64 16

61 58 22 44 43 23 80

G. "Ne efsunkar imişsin/ Ah ey didar-ı hürriyet/ Esir-i aşkın olduk gerçi/ Kurtulduk esaretten" diyen şair.

56 18 27 33 35

77 60 45 14 78

H. "... ... bakmak" (kısaca göz atmak).

17 42 19 11 38 39 49 31

I. Antalya bölümünün Gö ler yöresinde olan tatlısu gölü.

36 55 53 13 67 65 52

J. Torun.

24 79 75 54 3

385. sayının çözümü:

A. Ciddilik, B. Li, C. Arterit, D. Uçuşan Ağaç, E. Dönüşüm, F. Eglog, G. Erfud, H. Sürçüyor, I. Teğet, J. Eğilimli, K. Bikini, L. Atçılık, M. Nd.

Şiir:
"küçücük olmuştu çarşafın a tında
sonra gittiğini,
yeterli değildi bu,
çiçekleri gördüm, deliği,"

385. sayımızdan kitap kazananlar:

İstanbul'dan: İsmet Engin, Bahar Boral, Sevda İkizler, Engin Ciğercioğulları, Figen Akça, Zerrin Kayam,
Ankara'dan: Necmiye Çalışkan, Çağatay Alpay, Deren Güler, Deniz Aygün, Cengiz Çay, Zülal Öztaş,
Çanakkale'den: Fatma Çetin, Yelda Akyılmaz,
Muğla'dan: Hale Durgut, Mustafa Seydioğulları, *Babaeski'den:* Şenay Yakut, *Zonguldak'tan:* Habibe Demirel, *Manisa'dan:* Emel Önal.

ADAM öykü

TEMMUZ

AĞUSTOS

1997

11

ÖYKÜ

Zeytinlik ***Yaşar Kemal*** • Sular Ne Güzelse ***Erdal Öz*** • Kapanmış Dükkân ***Somerset Maugham*** • Açığa Vurmalar ***Katherine Mansfield*** • Özümseme ***İnci Aral*** • Keman Solo ***Nihat Ziyalan*** • Son Yörük Çadırı ***Erendiz Atasü*** • Bir Avuç Hurma ***Tayyib Salih*** • Sıkıntılar ve Sırlar ***David Malouf*** • İhsan Bey Ne Zaman Öldü? ***Melih Ergen*** • Tanınmayan Ateşkes ***Faruk Ulay*** • Onun, Yalnızca Eleni İçin Çarpan Bir Yüreği Vardı ***Leyla Ruhan Okyay*** • Tahta Kuşlar ***Aslı Erdoğan*** • Ocakçının Röportajı ***Hürriyet Yaşar*** • Doğum Günün Kutlu Olsun ***Müge İplikçi*** • Kumkuma ***Murat Yalçın*** • Kâğıt Gemiler Sayfası ***Faruk Duman*** • Hayal Meyal ***Şule Tankut***

BU SAYININ KONUŞMASI

İnci Aral ile Dünden Bugüne

YAZILAR

SARI DEFTERLER ARASINDAN ÇIKAN "ZEYTİNLİK" ÖYKÜSÜ ***Alpay Kabacalı*** • İNCİ ARAL'IN "ÖZÜMSEME" ÖYKÜSÜ ÜZERİNE ***Perihan Önder-Ridder*** • YANIK ÖYKÜLER ***M. Sadık Aslankara*** • ZAFER ŞENOCAK'IN "UÇMAK" ÖYKÜSÜNDEKİ İSTANBUL ***Gültekin Emre*** • DÖNENCE / ÖYKÜNMEK, ÖYKÜLEMEK ***Feridun Andaç, Feyza Hepçilingirler, Buket Uzuner***

BİR KİTAP BİR YAZI

Düşüş Efsaneleri ***Nedret Tanyolaç Öztokat*** • Gemi Adamları ***Nedret Tanyolaç Öztokat*** • Hamal'ın Uşakları ***Hürriyet Yaşar***

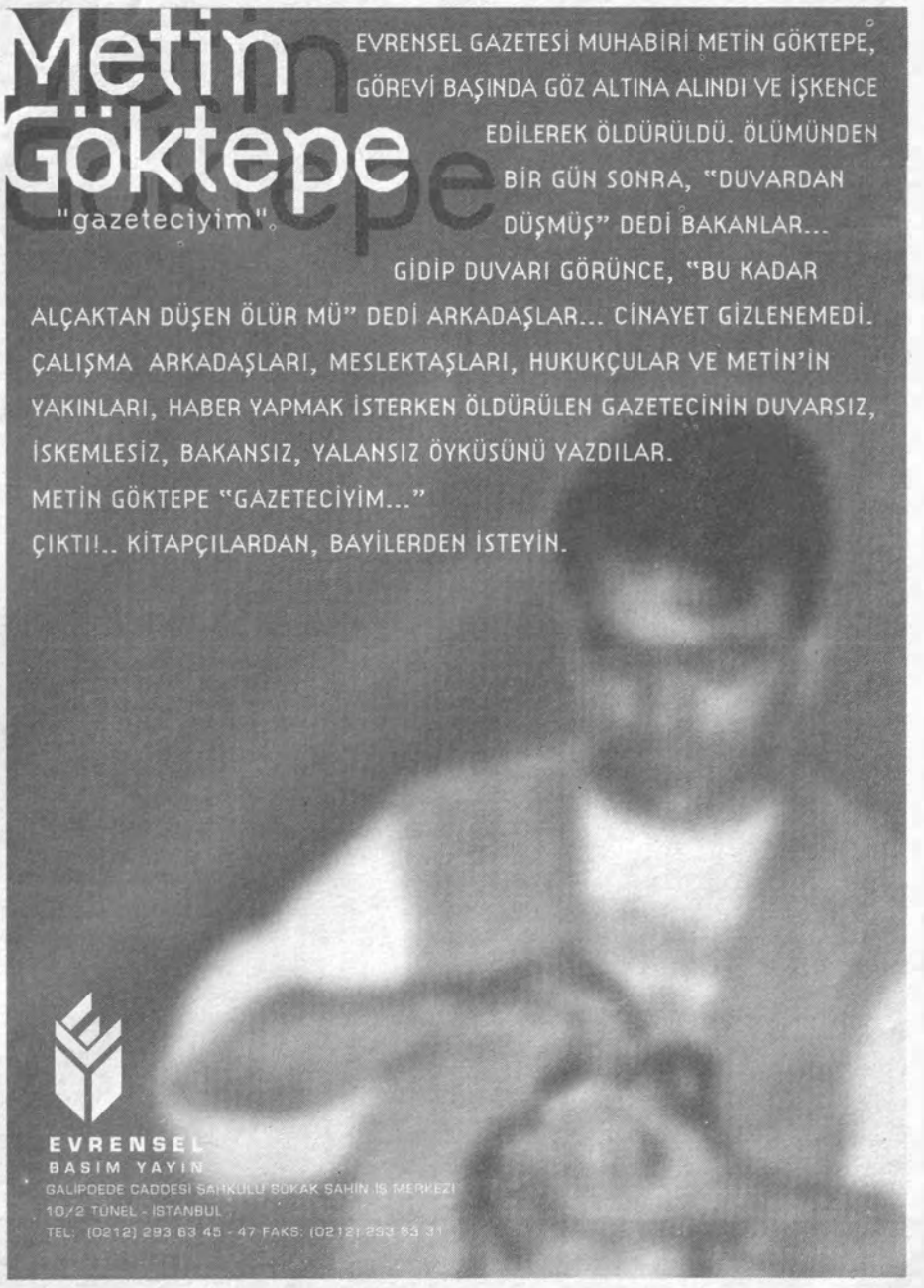

ŞİMDİ SİZ İSTANBUL'DA BİR KİTABEVİNİN ÖNÜNDESİNİZ YALNIZ BAKMAKLA OLMAZ, SEÇİN, ALIN, OKUYUN...

TÜRK EDEBİYATI

Zulmün Artsın / Yaşar Kemal	850.000
Ağacın Çürüğü / "	900.000
Ustadır Arı / "	850.000
Baldaki Tuz/ "	1.200.000
Binboğalar Efsanesi / "	830.000
İnce Memed/ 4 cilt / Y. Kemal	5.640.000
Değirmen / Sebahattin Ali	350.000
Kürk Mantolu Madonna / "	400.000
Kaçakçı Şahan / Bekir Yıldız	250.000
Yaman Göç / "	300.000
Turnalar / Öner Yağcı	500.000
Gökyüzüne Akan Irmak / "	400.000
Yediveren / "	500.000
Kardelen / "	300.000
Linç / Kerim Korcan	250.000
İdamlıklar / "	350.000
Kanayan / Erdal Öz	450.000
Yaralısın / "	850.000
Havada Kar Sesi Var / "	450.000
Gülünün Solduğu Akşam / "	950.000
Ölü Deniz / Erhan Bener	500.000
Onuncu Sigara / İsmet Kür	450.000
N. Hikmet 'in Yaşamı/K.Sülkerl	800.000
Tehlikeli Masallar/A.Altan	740.000
Ah Bayım Ah / Nazlı Eray	550.000
Engeriğin Gözü../Zülfü Livaneli	550.000
Kumral Ada/Buket Uzuner	990.000
Otuzların Kadını / Tomris Uyar	450.000
Bıyık Söylencesi / Tahsin Yücel	600.000
Vurun Kahpeye / H.E.Adıvar	450.000
Duisburg Treni / Fakir Baykurt	550.000
Koca Ren / "	550.000
(40 kitap) TOPLAM	**25.750.000**

YAŞAR KEMAL'in Bütün Eserleri: 36 kitap.............................. 33 800.000

TÜRK ŞİİRİ

Kuvayi Milliye/ Nazım Hikmet	740.000
Sekizyüzotuzbeş Satır/ "	770.000
Benerci Kendini Niçin Öldürdü/	860.000
Yatar Bursa Kalesinde / "	700.000
Memleketimden İnsan Manzar..	1.480.000
Son Şiirler / "	650.000
Yeni Şiirler / "	640.000
İlk Şiirler / "	720.000
Hasretinden Prangalar Eskittim	300.000
Sevda Sözleri / Cemal Süreyya	1.000.000
Kayayı Delen İncir / Turgut Uyar	500.000
Dünyanın En Güzel Arabistanı/"	550.000
Erguvan Sözler/ Hilmi Yavuz	700.000
Gülün Ustası Yoktur/ "	600.000
Şairin Seyir Defteri/E.Cansever	1.100.000
Yerçekimli Karanfil/ "	1.140.000
Yalnızlık Paylaşılmaz/Ö. Asaf	810.000
Yaşadıklarımdan Öğrendiğ/Ataol	830.000
Aşıkane/İlhan Berk	800.000
Yitik Bahar /Turgay Fişekçi	670.000
Bitik Kent/Erdal Alova	480.000
Suzidilara /Küçük İskender	740.000
Elleri Var Özgürlüğün/O.Rifat	1.090.000
Bütün Şiirler/ Orhan Veli	1.030.000
Şiirler/A.Muhip Dıranas	750.000
Toplu Şiirler/ Gülten Akın	1.080.000
Toplu Şiirlerl /M.Cevdet Anday	1.270.000
Toplu Şiirler 2/ "	1.240.000
Bütün Şiirleri / Cahit Külebi	770.000
Türk Şiiri Antolojisi/Ataol	2.500.000
Aşk Şiirleri Antolojosi/E.Alova	2.000.000
TOPLAM	**28.960.000**

NAZIM HİKMET'in Bütün Eserleri :
28 Kitap III. hamur : 22.000.000
Peşinat: 6.000.000
Taksit:4 ay x4.000.000
I. hamur : 30.000.000

GENÇLİK-FELSEFE

Savunma/Fedon/ Platon	200.000
Yedinci Mektup/ P.- Dion/Plutark	200.000
HegelÜzerineYorumlar/Kaufmann	200.000
Söylem/Descartes- İnceleme/Spinoza	
Monadoloji/Leibniz	200.000

UĞUR MUMCU

Bir Pulsuz Dilekçe *	500.000
Büyüklerimiz *	350.000
Çıkmaz Sokak *	350.000
Tüfek İcad Oldu *	350.000
Silah Kaçakçılığı ve Terör *	450.000
Söz Meclisten İçeri *	300.000
Terörsüz Özgürlük *	350.000
Papa-Mafya - Ağca	1.050.000
Liberal Çiftlik *	300.000
Devrimci ve Demokrat *	450.000
Aybar ile Söyleşi *	350.000
İnklap Mektupları	900.000
Rabıta *	850.000
I2 Eylül Adaleti	650.000
Bir Uzun Yürüyüş	650.000
Tarikat- Siyaset- Ticaret	700.000
Kazım Karabekir Anlatıyor*	350.000
Gazi Paşa'ya Suikast *	300.000
Suikast Raporu	600.000
Vurulduk Ey Halkım	500.000
Sakıncalı Piyade	550.000
Kürt Dosyası	550.000
Suçlular ve Güçlüler	1.100.000
40'ların Cadı Kazanı	750.000
Kürt İslam Ayaklanması	900.000
25 Kitap Toplam	**14.150.000**

***Tekin Yayınevi, 3.hamur**
UM : AG 1.hamur Toplam 19.200.000

SİYASAL

Siyasal Rejimler/Duverger	360.000
Yakınçağ Siyasal Düşünceler Tarihi/ Sabin	600.000
Ekonomi Politik /Eaton	600.000
Faşizmin Analizi/Macciocchi	670.000
Siyasal Düşünceler Ansiklopedisi. /Blackwell	1.800.000
Marksizme Giriş/ Mandel	400.000
Leninist Örgüt Teorisi/ "	250.000
Alternatif Olarak Troçki/ "	400.000
Avrupa Kalesi/Wolf - Klass	400.000
İspanya İç Savaşı /Romero	300.000
Kominist Manifesto/K.M-F.E	300.000
Marx'ın Sosyolojisi/Lefebvre	250.000
Karl Marx-Biyografi/	2.000.000
Marksizm ve Parti/Molyneux	600.000
Bütün İşçiler Birleşiniz	700.000
Sürekli Devrim Teorisi/Troçki	300.000
Ekim Devrimi/ "	250.000
EmperyalizminFelsefesi/ Wells	600.000
Kadın ve Marksizm/Marx-Engels	540.000
Türk İşçi Hareketleri Tarihi/	600.000
Kominizm ve İnsanlık Değerleri/	300.000
Stalin/ Murpy	600.000
Seçme Eserler/5 cilt/Mao	3.700.000
Proleter Devrim/ Lenin	400.000
Leninizm / Liebman	1.600.000
Lenin ve Eğitim/Korolyov/	950.000
Kominizmin ABC'si/Buharin	1.200.000
Sosyalizm ve Özgürlük/ Volpe	600.000
Sosyalizm ve Ulusallık/Davis	750.000
Kürt Sorunu /Gültekin	350.000
Mahir/ T.Feyizoğlu	950.000
Teorik Yazılar/ Mahir Çayan	700.000
Savaş Anıları / Che Guevara	600.000
Arkadaşım Che/ Rojo	600.000
40 Kitap Toplam	**25.220.000**

DÜNYA ŞİİRİ

Şiirler / Ömer Hayyam	400.000
Şiirler / Neruda	400.000
Tüm Şiirler / Kavafis	600.000
Tüm Şiirler / Seferis	600.000
Graganda / Ritsos	300.000
Erotika / "	400.000
Dönüşümler / Ovidius	800.000
Aşk Sanatı / "	350.000
Aeneas / Vergilius	800.000
Mutlu Aşk Yoktur /Aragon	550.000
Şarkılar Kitabı/H.Heine	1.280.000
Toplam	**6.480.000**

AYDINLANMA

Şeriat ve Kadın/ İlhan Arsel	900.000
Aydın ve " Aydın" "	1.250.000
Şeriattan Kıssalar "	650.000
Din Adamları "	900.000
Demokratik Devlet Anlayışı "	1.200.000
Diyanet'e Cevap "	280.000
T.Dursun'a Mektuplar "	320.000
Din Bu/ 4 cilt/ Turan Dursun	2.350.000
Kutsal Kitapların Kaynakları/"	1.310.000
Allah/Kuran/Dua "	770.000
Kulleteyn "	725.000
Ünlülere Mektuplar "	200.000
Turan Dursun'un Hayatı	200.000
İlhan Arsel'e Mekttuplar/	230.000
İslamın Kaynakları/Erol Sever	550.000
Kutsal Kitapların Kökeni/İ.Çığ	220.000
Din Devletleri/ Aysel Ekşi	500.000
İslam'daKadınvCinsellik/Çalışlar	650.000
Şeytan Ayetleri Tartışması/	400.000
Günümüzün Atatürkçüsü/T.Ateş	650.000
Din ve Allah/Doğu Perincek	800.000
Laikliğin Neresindeyiz/Gültekin	500.000
İslamcı Siyaset/Gencay Şeylan	400.000
Ortadoğu Din Kültürü/Günbulut	750.000
İslamdaReform/Ergüven	900.000
Diyaloglar/ Giordano Bruno	500.000
Kur'an Ansiklopedisi/ 8 cilt Turan Dursun	12.000.000
42 KİTAP TOPLAM	**30.105.000**

TARİH ve KÜLTÜR

TekAdam(Atatürk)Ş.Saydemir	4.150.000
İkinci Adam (İsmet İnönü) "	4.150.000
Enver Paşa/ "	4.350.000
Menderes'in Dramı "	1.250.000
Türk Kimliği/ Bozkurt Güvenç	1.490.000
Türkiye Tarihi / 5 cilt/ (Sina Akşin yönetiminde)	7.250.000
Türkiye'nin Toplumsal Yapısı/ Emre Kongar/2 CİLT	1.750.000
TürkHalkEylemleri/ÇetinYetkin	900.000
Türk Halkının Dirlik Düzenlik Kavgası/ Mustafa Akdağ/	1.200.000
Türkiye'nin İktisadi ve İçtimai Tarihi/M.Akdağ	1.900.000
İttihat ve Terakki/ F. Ahmad	550.000
Toplum ve Devlet/D. Perincek	600.000
Uygarlık Tarihi/Server Tanilli	950.000
Devlet ve Demokrasi/ "	1.100.000
Osmanlı İmp.Tarihi /çeviri "	1.900.000
Yüzyılların Gerçeği ve Mirası "	6.000.000
Fransız Devriminden Portreler "	400.000
Herodot Tarihi/ Heredotos	1.950.000
Eski Toplum / L.H.Morgan	1.500.000
Tarih Öncesi Ege/G.Thomson	1.600.000
İlk Filozoflar/ "	900.000
Aiskilos ve Atina/ "	1.000.000
Altın Dal / James G.Frazer	1.560.000
Asur Tarihi/ Erol Sever	550.000
Devrim Çağı / Hobsbawn	1.500.000
Kısa 20.yy.Tarihi "	1.500.000
Tarih Üzerine / Nietzche	550.000
BilimselDevrimlerinYapısı/Kuhn	550.000
Tarihte Neler Oldu/ G.Chid	600.000
Toplumsal Evrim/ "	400.000
Fransız Devrimi / F. Furet	500.000
50 Kitap TOPLAM	**54.100.000**

YAKIN TARİHİMİZDEN

Türk Devrim Tarihi/Yücekök	600.000
Tek Parti Yönetimi/ Esat Öz	600.000
Ordu-Siyaset İlişkisi/ Özdağ	600.000
Ordu ve Politika/M.Öztürk	600.000
Siyaset ve Devletçilik/ Keser	600.000
Siyasal Elitler/ M.Turhan	600.000
Modernleşme ve Milliyetçilik/	700.000
TürkDüşüncesindeÇağdaşlaşma	800.000
Türk Bireyi Kuramına Giriş/	400.000
Atatürkve Tam Bağımsızlık/M.A.	250.000
Atatürk ve Sosyal Demokrasi	250.000
Toplam	**6.000.000**

F. KAFKA / H.HESSE

Şato Kafka	950.000
Dava "	750.000
Değişim "	350.000
Günlükler 1-2 "	1.500.000
Kayıp (Amerika) "	700.000
Taşrada Düğün Hazırlıkları	950.000
Hikayeler "	600.000
Ottla'ya Mektuplar "	500.000
Sevgili Milena "	750.000
Demian Hermann Hesse	550.000
Sidarta "	550.000
Bozkır Kurdu "	700.000
Doğu'ya Yolculuk "	300.000
Çarklar Arasında "	550.000
Knulp "	350.000
Narsis ve Goldmund "	950.000
Boncuk Oyunu "	1.350.000
Klingsor'un Son Yazı "	700.000
Roshalde "	500.000
Gertrud "	700.000
Öldürmeyeceksin "	550.000
Kaplıcada Bir Konuk "	550.000
Yabancı Bir Gezegen "	400.000
Şeftali Ağacı "	550.000
Herman Lauscher/ "	650.000
Gençlik Güzel Şey "	600.000
TOPLAM	**17.550.000**

PSİKOLOJİ-EĞİTİM

İçimizdeki Çocuk/Cüceloğlu	850.000
İnsan Olmak/Engin Gençtan	650.000
Bedenin Dili/ Baltaş	650.000
Üstün Başarı/ Baltaş	850.000
Çocuk ve Suç/ H. Yavuzer	1.050.000
Çocuk Psikolojisi/ "	1.250.000
Olgu Öyküleri/FREUD	850.000
Düşlerin Yorumu 1-2	1.550.000
Espriler ve Bilinçdışı İlişkiler	650.000
Günlük Yaşamın Psikopatolojisi	780.000
Cinsiyet Üzerine	550.000
Psikanaliz ve Uygulama	750.000
Psikanaliz Üzerine	650.000
Yaşamım ve Psikanaliz	800.000
Freud Üzerine / P. Baloglı	300.000
Sevme Sanatı/ERICH FROM	400.000
Sevgi ve Şiddetin Kaynağı	400.000
Sağlıklı Toplum	750.000
İnsandaki Yıkıcılığın Kökenleri	1.400.000
Umut Devrimi	500.000
Özgürlükten Kaçış	550.000
Yeni Bir İnsan, Yeni Bir Toplum	650.000
Kendini Savunan İnsan	750.000
Kanser/WILHEM REICH	850.000
Dinle Küçük Adam	350.000
Cinsel Devrim	630.000
İnsanın Doğadaki Yeri	700.000
Reich, Freud'u Anlatıyor	650.000
Başı Dertte İnsanlar	660.000
Dirimin Öldürülüşü	650.000
Geleceğin Çocukları	500.000
Cinsel Ahlakın Boygöstermesi	550.000
Kişilik Çözümlemesi	1.000.000
Bedensel Boşalmanın İşlevi	650.000
Faşizmin Kitle Ruh Anlayışı	800.000
İnsanı Tanıma Sanatı / Adler	750.000
İnsan Nasıl İnsan Oldu / Segal	1.250.000
39 Kitap TOPLAM	**27.570.000**

BİLİM(sarmal yayınları)

Matematiğin Gizli Dünyası/	1. 250.000
Matematik ve Mizah/Paulos	450.000
Kim Korkar Matematikten	400.000
Yaşıyan Matematik/Pappas	500.000
Kısa Matematik Tarihi	750.000
BilimveMatematikBulmacaları	600.000
Kara Delikler/Hawking	450.000
S.Hawking'in Evreni	450.000
Uzay ve Zamanın Doğası	500.000
Düşünme Kulesi/S.Alsan	800.000
Osmanlılarda Bilim/Bahadır	300.000
Toplam	**6.450.000**

İngiliz Dili Edebiyatı

Tüm Soneler/ Shakespeare	800.000
Utopia /T.More	400.000
Jane Eyre/ Bronte	1 200.000
Aşk ve Gurur/ J.Austen	800.000
Emma/ "	650.000
Aşık Kadınlar/ Lawrence	850.000
Şikago Mezbahaları/Sinclair	550.000
İktidar/ B.Russell	750.000
Bilim ve Din/ "	600.000
Aylaklığa Övgü/ "	450.000
Demir Ökçe/Jack London	450.000
Açlar Ordusu/ "	300.000
Martin Eden/ "	900.000
Kızıl Veba/ "	250.000
Ademden Önce/ "	400.000
Gazap Üzümleri/ Steinbeck	1 150.000
Cennetin Doğusu/ "	1 250.000
İnci / "	350.000
Fareler ve İnsanlar/ "	400.000
Bitmeyen Kavga/ "	950.000
Silahlara Veda/ Hemingway	600.000
İhtiyar Balıkçı/ "	350.000
Çanlar Kimin İçin Çalıyor	1 150.000
Aram Derler Adıma/Saroyon	350.000
Vadim O Kadar Yeşildi Ki	1 250.000
Kutsal Sığınak/Faulkner	500.000
Sacco ile Vanzetti/ H.Fast	500.000
Yaşama Kavgası/Caldwel	500.000
Dorian Gray'in Portresi /	550.000
Son Yaprak/O.Henri	700.000
Mübarek Toprak/ Buck	700.000
(31 Kitap)	**20.600. 000**

Dünya Edebiyatı Seçmeleri

İlyada/Homeros	1. 500.000
Odysseia/ "	1. 200.000
Decameron Hikayeleri/ B.	1. 500.000
Don Kişot/ Cervantes	2. 100.000
GünahaSonÇağrı/Kazancakis	1. 150.000
Asisli Francis/ "	650.000
Yasımı Tutacaksın/D.L-L.C	800.000
Gülün Adı/Umberto Eco	1. 700.000
Foucault Sarkacı/ "	1. 800.000
Kimsesiz Çocuk/Hector Malot	800.000
Martı/R.Bach	250.000
Elise ya da Gerçek Yaşam/	520.000
Guetemala'da HaftaTatili/ "	500.000
Romalı Kadın/A.Moravia	600.000
Kira Kiralina/P.Istrati	400.000
Perlmutter Ailesi/ "	450.000
Çığlık/ Lu Sin	350.000
Aslan Asker Şvayk/ Hasek	650.000
Ve Özgürlük/A.Koestler	350.000
Kulübeler / İbanez	275.000
Körleşme/ Canetti	1 000.000
Yüzyıllık Yalnızlık/Marquez	1.000.000
BendenSelamSöyleAnadoluya	550.000
Böyle Buyurdu Zerdüşt	750.000
Yüreğinin Götürdüğü YereGit	470.000
(26 Kitap)	**21.315.000**

SÖZLÜKLER

Türkçe Sözlük/ TDK	2.750.000
Felsefe Sözlüğü/Hançerlioğlu	1.750.000
Türk Dil Sözlüğü/ "	1.750.000
Toplumbilim Sözlüğü/ "	1.750.000
Ticaret Sözlüğü/ "	1.750.000
İslam İnançları Sözlüğü "	2.250.000
Dünya İnaçları Sözlüğü "	1.750.000
Mitoloji Sözlüğü/Azra Erhat	1.150.000
Türk Dilinin Etimoloji Sözlüğü İ.Zeki Eyuboğlu	2.750.000
Ekonomi Sözlüğü/	2.150.000
Politika Sözlüğü/	900.000
Fransızca-Türkçe Sözlük/Saraç	4.600.000
İngilice-Türkçe/ REDHOUSE	2.500.000
Türkçe-İngilizce/REDHOUSE	3.000.000

Not:Sözlüklerde İndirim %10'dur.

Rus Edebiyatı Klasikleri

Suç ve Cezal-2/Dostoyevski	1.600.000
Budala/ "	1.500.000
Ecinniler 1-2/ "	1.600.000
Karamazof Kardeşler / "	2.750.000
Yeraltından Notlar/ "	400.000
Ev Sahibesi/ "	250.000
Beyaz Geceler/ "	350.000
Kumarbaz / "	400.000
Bir Yufka Yürekli / "	250.000
Çehov Toplu Eserler 4Cilt	2. 750.000
Ölü Canlar/ Gogol	1.000.000
Taras Bulba "	600.000
Babalar ve Çocuklar	650.000
Ve Çeliğe Su Verildi/O.	600.000
Ana/ Gorki	650.000
Çocukluğum/ "	450.000
Ekmeğimi Kazanırken/ "	650.000
Benim Üniversitelerim/ "	400.000
Edebiyat Yaşamım/ "	750.000
Muhbir/ "	400.000
Diriliş/ Tolstoy	1.250.000
Savaş ve Barış "	5.000.000
Anna Karanina 1-2/ "	2.500.000
Oblomov/ Gonçarov	1 250.000
Durgun Don/4Cilt/ Şolohov	4 500.000
Don Hikayeleri/ "	700.000
Uyandırılmış Toprak "	1.250.000
Don Kıyısında Hasat/ "	1.250.000
Paris Düşerken/Ehrenburg	2. 000.000
Fırtına /2Cilt / Ehrenburg	2 700.000
Dipten Gelen Dalga/ "	2.700.000
Yaşam Yolu/Makarenko	1.600.000
Çimento/ Gladkov	1.000.000
Pugaçef Ayaklanması/G.	300.000
Yaşa ve Anımsa/Rasputin	400.000
(52 Kitap)	**46.400.000**

Fransız Edebiyatı

Denemeler/ Montaigne	800.000
Vadideki Zambak/ Balzac	850.000
Goriot Baba "	850.000
Köylüler/ "	750.000
Eguenie Grandet/ "	400.000
Güzel İmperia/ "	275.000
Tılsımlı Deri/ "	500.000
Küçük Şey/A.Daudet	275.000
Özdeyişler /La Rochefoucauld	400.000
İzlanda Balıkçısı/P.Loti	500.000
Mutlu Olma Sanatı/Alain	400.000
Düşüş /A.Camus	400.000
İzabel / A.Gide	200.000
Pastoral Senfoni-Dar Kapı/"	600.000
Bir Dostluk Öyküsü/Troyat	275.000
Meleklerin İsyanı/A.France	300.000
Sözcükler/ J.P.Sartre	500.000
Sefiller/ 4Cilt/ Hugo	3 500.000
Kırmızı Siyah/Stendhal	1. 250.000
Parma Manastırı/ "	1. 200.000
Madam Bovary/ Flaubert	850.000
Germinal/ Zola	1 050 000
Nana/ "	950.000
Bir Aşk Hikayesi/ "	750.000
Emek 2 Cilt/ "	1 250.000
Therese Raquin/ "	500.000
Dreyfus Olayı/ "	275.000
Rahibe/ Diderot	475.000
Ekmekçi Kadın/ Montepin	650.000
(33 Kitap)	**20. 975. 000**

SOSYOLOJİ

Sosyoloji El Kitabı/ D.Ergun	500.000
Toplumsal Çözülme/Coşturoğlu	700.000
Toplumsal Değişim/T.Alkan	800.000
Seçkinler ve Toplum/Bottomore	400.000
Çağlar Boyu Kölelik/H.Malay	700.000
Gençlik Sosyolojisi/M.Tezcan	500.000
Çağdaş Sosyoloji Kuramları/M.P	.800.000
Demokratikleşme Süreci/Kula	400.000
Sosyal Psikolojiye Giriş/2 cilt Muzaffer Şerif-C.Şerif/	2.800.000

FELSEFE / DÜŞÜNCE

Felsefe Tarihi/Weber	1.550.000
Felsefenin Temel İlkeleri	1.500.000
Batı Felsefesi Tarihi/Russell	2.000.000
Bilgi Teorisi ve Mantık/Aster	650.000
Kant Estetiği/ T.Altuğ	530.000
Hukuk Felsefesi/ Hegel	1.000.000
Hegel Üzerine/ Stace	500.000
Antik Felsefe /W.Krantz	600.000
Felsefenin İlkeleri/ Descartes	550.000
MetodÜzerineKonuşmalar/ "	350.000
SöylemKurallarMeditasyonlar "	1.280.000
Descartes Sözlüğü/ Cottingham	750.000
TürkFelsefesininBoyutları/ Uygur	500.000
Felsefe Konuşmaları/ Diderot	400.000
Aktörlük Üzerine/ "	350.000
Güneş Ülkesi / Campanella	300.000
Üç Konuşma /Berkeley	350.000
Marksizim ve Felsefe /Korsch	450.000
Yöntem Araştırmaları/ Sartre	420.000
Varoluşçuluk / "	400.000
VaroluşFelsefesineGiriş/Mounier	420.000
Aşkın Anatomisi/ Krich	750.000
İnsanlar Arasındaki Eşitsizliğin Kaynağı Jan Jak Rousseau	700.000
Metafizik/ Aristotales	2.250.000
Felsefe Nedir/ Carl Jaspers	900.000
Ecco Homme/ Nietsche	550.000
Eros ve Uygarlık / Marcuse	500.000
Tek Boyutlu İnsan/ "	600.000
Tinin Görüngü Bilimi/ Hegel	1.400.000
Platon / Copleston	380.000
Hegel/ "	320.000
Sokrates/ "	280.000
Aydınlanma/ "	580.000
Kant/ "	600.000
Alman İdealizmi "	580.000
İngiliz Görgücülüğü "	550.000
Kıta Ussalcılığı "	480.000
Sartre "	380.000
Helenistik Felsefe "	480.000
Nihilizm ve Materyalizm "	580.000
Mantık Bilimi / Hegel	1.480.000
Ruhbilimin Öncüleri/ Fancher	980.000
An Usun Eleştirisi/ Kant	1.400.000
Modern Alman Felsefesi/Bubner	680.000
Mod.FransızFelsefesi/Descombes	650.000
Orta Çağların Tini/ Artz	1.800.000
Töre Bilim /Spinoza	1.380.000
Özdek ve Devim /Maxwell	880.000
Diyaloglar / Eflatun (Platon)	2.100.000
Devlet/ "	1.050.000
53 Kitap Toplam	**40.110.000**

Felsefe Ansiklopedisi / 9 cilt/ Orhan Hançerlioğlu : 17.500.000

SANAT KİTAPLARI

Sanatın Gerekliliği/ Fischer	600.000
Estetik/1-2-3/ Lukac	1.900.000
Çağdaş Gerçekçiliğin Anlamı	400.000
Avrupa Gerçekçiliği/ Lukacs	750.000
İnsanın Özü/ Thomson	400.000
Edebiyat Yaşamım/ Gorki	750.000
Yaşadığımı İtiraf Ediyorum	600.000
Edebiyat Nedir/ J.P.Sartre	400.000
Yazınsal Denemeler/ J.P.S.	400.000
Denemeler /Albert Camus	400.000
Tragedyanın Doğuşu/Nietzsche	550.000
Yanılsama ve Gerçeklik	700.000
Sözcüklerin Bilinci/ Canetti	650.000
Yalnızlık Dolambacı/ O.Paz	700.000
Picasso-Perse-Kafka/Garaudy	500.000
GücünüYitirenEdebiyat/F.Naci	500.000
Türkiye'de Roman-Top.Değş.	650.000
Edebiyat Bilgileri/Mutluay	650.000
TürkHalkEdebiyatı/Boratav	500.000
Tasavvuf/A.Gölpınarlı	400.000
MitolojidenSeçmeler/Lucianos	1000.000
Mitologya/Necatigil	300.000

ÇAĞDAŞ KADIN

Genç Kızlık Çağı/S.Bauvoir	850.000
Evlilik Çağı/ "	600.000
Bağımsızlığa Doğru/"	550.000
Bir Genç Kızın Anıları "	850.000
Olgunluk Çağı/ "	1.350.000
Konuk Kız/ "	850.000
Başkalarının Kanı/ "	550.000
Denemeler/ "	350.000
Koşulların Gücü/ "	1.580.000
Kadının Evrimi/ E.Reed	1.140.000
Bilimde Cins Ayrımı/ "	550.000
Kadın Bilinci Erkek Dünyası	500.000
Kızım Olmadan Asla/Mahmudi	750.000
Çocuk Sevgisi Uğruna/ "	600.000
Sultana / J.Sasson	600.000
Sultana'nın Kızları/ "	500.000
Sürgün Kadınlar/M.Afkhami	550.000
Derebeyi Efendim/T.Durrani	650.000
Kadınlar, Direniş ve Devrim/	530.000
Cinsel Politika/K.Millett	800.000
Cinselliğin Diyalektiği/S.F.	520.000
Analar/ R.Briffault	750.000
KadınınYazısızTarihi/Cıbıroğlu/	800.000
Feminizm veSosyalizm/	300.000
Sosyalist Devrim ve Kadınlar/	300.000
Kadın Aşk ve İktidar/Ş.Güzel	550.000
Kadınlar ve İşçi Hareketi/	350.000
Silahlı Direnişte Kadınlar/	750.000
Olga /F. Morais	700.000
Kollontay/	350.000
Ana-Babaların Kitabı/Makarenko	750.000
Lenin'in Kadınlara Vasiyeti/	180.000
(34 Kitap) TOPLAM	**21.000.000**

SİNEMA

Sinema Sanatı /N.Özen	500.000
Sinema Sanatı /S Eisenstein	570.000
Film Biçimi / "	1.000.000
Film Duyumu / "	850.000
Popüler Sinema/N.Abisel	450.000
Ütopik Sinema/B.Roloff-Seeblen	700.000
Erotik Sinema/ "	700.000
Amerikalı/ Ş.Gören	400.000
Yılmaz Güney/ A.Özgüç	450.000
Söylemek Güzeldir/ A.Yılmaz	700.000
Hayatımın Hikayesi/ Chaplin	1.200.000
Sinema ve Ben/ A.Wajda	300.000
Kurbağa Yağı Satıcısı/Kurosowa	750.000
Hitchcock / François Truffaut	900.000
Fellini Fellini'yi Anlatıyor	400.000
Zaman Zaman İçinde/Tarkovski	1150.000
Mühürlenmiş Zaman/ "	750.000
L.Visconti /	600.000
Sinemada Kurgu/ Dmytryk	500.000
Senaryo ve Yapım/M.Öngören	1.850.000
(22 Kitap) TOPLAM	**14.720.000**

SANAT (Remzi Kitabevi)

Türk Sanatı/O.Aslanapa/	2.250.000
Sanat ve Yanılsama/Gombrich	1.950.000
Modern Sanatın Öyküsü/N.L.	2.250.000
Çağdaş Türk Sanatı/S.Tansuğ	2.250.000
Resim Sanatının Tarihi/ "	1.450.000
Türk Resminde Yeni Dönem/	850.000
Dünya Sanat Tarihi/A.Turani	2.950.000
Romantizm/F.Claudon	1.750.000
Sembolizm/J.Cassou	1.750.000
Sürrealizm/R.Passeron	1.750.000
Ekspresyonizm/L.Richard	1.750.000
Empresyonizm/M.Serrulas	1.750.000

Sanat (Remzi K.) İndirim %10'dur.

ÖZEL...

Bu kitapları okuduktan sonra bize teşek - kür mektubu yazmak zorunda değilsiniz

Edebiyat Yaşamım/ Gorki	750.000
Yaşadığımı İtiraf Ediyorum/ Neruda/	600.000
Sevgili Milena/ Kafka	750.000
Çocuk Kalbi/ E.Amicis	400.000

ŞAFAK PAZARLAMA Peşin Fiyatına taksitli kitap satışı: En az 10.000.000 TL tutarında kitapları seçerek% 20'si peşinat geri kalanını 8 eşit taksitle size göndereceğimiz posta çeki ile (M.Zeki Gezici 276367) ödeyebilirsiniz.

En az 4.000.000 TL PEŞİN ALIMLARDA **%25 İNDİRİM** YAPILIR. *Gönderi ücreti alıcıya aittir.*

ŞAFAK PAZARLAMA: *Millet Cad. 115/1 Çapa İstanbul. Tel: (0 212) 587 77 68 Fax: 585 45 90*

İHTİYACINIZ OLAN KİTAPLARI
TEK TEK SEÇEREK
ÖZEL BİR SET OLUŞTURABİLİRSİNİZ

Yukarıda işaretlediğim kitapları satın almak istiyorum
Adı Soyadı...
İş Adresi ve Tel...
....
Ev Adresi ve Tel...
Mesleği........................Peşin.......................Taksitle........................İmza........................